

Keskustan 81. sääntömääräinen puoluekokous Tampereella 5. – 7.6.2026

Uusi suunta Suomelle

Keskusta

536 701

TYÖPAIKKAA MADE IN PERHEYRITYS

Työpaikkojen ja kasvun luomiseen on monia keinoja. Tehokkaimpia ovat pitkäjänteiset investoinnit, vastuullinen omistajuus ja kansainvälistyminen. Se on suomalaisten perheyrittysten resepti.

Töitä Suomelle tekemässä:

ja meillä yli 77 000 perheyrittästä Hangosta Nuorgamiin

madeinperheyrittys.fi

HUOM!

TÄMÄ KIRJA EI SISÄLLÄ PUOLUEKO-
KOUSALOITTEITA. NE ON PAINETTU
ERILLISEKSI KIRJAKSI, **JOHON PÄÄSET**
TÄSTÄ LINKISTÄ.

9 LIVES

Suomen johtava
toimija.

Puhdas strateginen
painopiste.

Kustannustehokas.

Valtakunnallinen
ja skaalautuva.

Sertifioitu laatu
päättökentekoon.

Vakiintunut ja
arvostettu
kumppani.

*'Julkinen sektori ei selviytyisi potilaskuljetusten volyyymistä ilman
9Livesin kaltaisia luotettavia kumppaneita.'* — Jukka Etelä, HUS-yhtymä

Ei kaikelle häirinnälle

Kaikilla on oikeus nauttia Keskustan toiminnasta ilman häirintää ja syrjintää, kiusaamista tai ahdistelua. Emme hyväksy minkäänlaista häirintää ja syrjintää Keskustan toiminnassa. Luomme toisillemme turvallisen ilmapiirin kunnioittamalla toinen toisiamme ja toistemme rajoja.

Jos koet tai näet puoluekokouksessa epäasiallista kohtelua, oletan yhteydessä häirintäyhdyshenkilöihin hyvin matalalla kynnyksellä. Yhdyshenkilöt neuvovat, auttavat ja tukevat. Keskustelut yhdyshenkilöiden kanssa ovat ehdottoman luottamuksellisia. Toimenpiteisiin ei ryhdytä ilman asianomaisen lupaa.

Voit ilmoittaa häirinnästä häirintäyhdyshenkilöille tai lomakkeen kautta: <https://keskusta.fi/hairintalomake/>

Häirintäyhdyshenkilöt:

Eemeli Rajala. p. 040 756 5644, eemeli.rajala@keskusta.fi

Jenna Wahlstén p. 050 357 8860, jenna.wahlsten@keskustanuoret.fi

Valiokuntien esitykset puoluekokoukselle

Lauantaina valiokuntien kokousten päätettyä nähtävillä osoitteessa <https://keskusta.fi/puoluekokous-2026>

Tutustu puoluekokousaloitteisiin

Lue ruudulta osoitteessa keskusta.fi/aloitteet-2026

Sisällysluettelo

Ohjelma ja aikataulu	7
Tervehdykset	10
Puoluekokouksen ABC.....	18
Ilmoittautuminen ja kirjautuminen kokouspaikalla	25
Lippuohje Tampereen puoluekokouksessa	28
Kartta	30
Lippumarssin reitti.....	32
Saapuminen Messukeskukseen ja tilat paikan päällä.....	36
Piirien istumajärjestys	40
Esityslista	42
Ohjeita sähköiseen äänestykseen.....	50
Järjestyssääntö	52
Kunniajäsenet	57
Valiokunnat	58
Periaatteellinen talous- ja toimintasuunnitelma puoluekokouskaudelle 2026 - 2028.....	60
Jäsenmäärät ja jäsenyhdistykset	63
Uusi suunta Suomelle	68
Ihmisläheinen ja kestävä - Keskusta	90

jatkuu seuraavalla sivulla

Puoluevaltuuston esitys 25.4.2026 muutoksiksi puolueen sääntöihin.....	99
Yhteistyökumppanit.....	115
Esitykset puoluevaltuuston jäseniksi 2026-2028.....	122
Historia:	
Keskustan vuodet 2017–2025	129
Puoluekokous Tampereella vuonna 2004 – Keskusta marssi yksituumaisesti.....	140
Maalaisliiton puheenjohtaja Filip Saalasti Tampereen kaupungin palveluksessa – kohtalokas kevät 1918.....	141
Bussikuljetukset, julkinen liikenne ja paikoitus	143
Puoluekokouksen puhelinluettelo	146
Laulujen sanat	147
Keskustan vaaliristeily on myynnissä NYT!	148

Puoluekokouksen
oheistapahtumia

Metsäväen tupailta

Pe 5.6. klo 17.30 – 18.15
Ravintolan lava (E-halli)

Pääosissa Matti VANHANEN,
valtioneuvos, Jussi VANHANEN,
pääjohtaja Metsä Group,
Elsi KATAINEN, MEP sekä
juontajana Paula LEHTOMÄKI,
toimitusjohtaja Metsäteolli-
suus ry.

Tupailtakeskustelun teemasta
'Kuka päättää Suomen metsis-
tä?' lämmittää Taru HAAPANIE-
MI, maatalouskomissaari Chris-
tophe HANSENIN kabinetista,
Euroopan komissiosta.

Tarjolla myös kahvia ja pullaa.
TERVETULOA!

Järjestäjä: Metsäteollisuus ry.

Puoluekokouksen
oheistapahtumia

AATE- SEMINAARI ”Syvissä vesissä”

Pe 5.6. klo 18.30 – 19.30
Ravintolan lava, E-halli

Keskustelijoina:

Janne Mäkinen: Keskustalaisesta
identiteetistä

Juha Kuisma: Asumisen filosofia
keskustalaisuuden selittäjänä

Tuomas Kuhmonen: Huonosti toi-
mivan maailman seurauksista

Tervetuloa kaikki keskustalaisuu-
den perimmistä kysymyksistä
kiinnostuneet!

Järjestäjä: Keskusta-aktiivit

JUHLAVUODEN AATESEMINAARI

Riittääkö aatteessa virtaa?

Perjantaina 5.6. klo 12.30 – 13.30
Ravintolan lava (E-halli)

Maalaisliitto-Keskusta on yli 100 vuotta pitänyt pintansa vahvana poliittisena voimana Suomessa - yhteiskunnan muutoksesta ja maailman myllerryksistä huolimatta. Mutta kantaako keskusta-ate nykypäivänä ja tulevaisuudessa? Aikana, jolloin mielikuvat, vastakkainasettelut ja hetkessä eläminen jylläävät? Miten Keskusta voi erottautua ja menestyä, mikä on sen oma "juttu"?

Keskustelijoina tohtori **Seppo Kääriäinen**, VTM, Helsingin varavaltuutettu **Eeva Kärkkäinen** sekä valtio-opin tutkijatohtori **Jussi Westinen** Tampereen yliopistosta. Seminaarin juontaa kansanedustaja **Olga Oinas-Panuma**.

Keskusta

Järjestäjä. Suomen Keskusta rp.

Keskustan 81. sääntömääräinen puoluekokous
Tampereen Messu- ja Urheilukeskuksessa 5.-7.6.2026,
os. Ilmailunkatu 20

Ohjelma ja aikataulu (muutosvarauksin)

Perjantai 5.6.2026

Kokouspaikan ovet avataan klo 10.00
Virallisten kokousedustajien kirjautuminen klo 10 – 17.30

Messualue avoinna klo 11.30 alkaen
Ravintola avoinna (lounas tarjolla klo 11.30 – 15.30)

Oheistapahtumia kokouspaikalla:

Klo 12.30-13.30 Keskustan juhluvuoden seminaari:
Riittääkö aatteessa virtaa? Ravintolan lava, E-halli

Klo 13.30 - 13.50 Sisääntulomusiikkia

Klo 14.00 Puoluekokouksen avajaiset, A-halli

Puolueen, Suomen ja Pirkanmaan piirin liput sisään
Lippulaulu
Maakuntalaulu
Keskustan piirin tervehdys, puheenjohtaja Arto Pirttilahti
Tampereen kaupungin tervehdys, pormestari Ilmari Nurminen
Musiikkia
Kunniajäsenten kutsuminen

Puoluekokous alkaa heti avajaisten päätyttyä, n. klo 15.15

Puheenjohtaja Antti Kaikkosen avauspuhe
Järjestäytyminen

Valiokuntiin menevien asioiden esittely

- Katsaus puolueen menneeseen 2-vuotiskauteen ja taloudelliseen tilanteeseen
- Ehdotus talous- ja toimintasuunnitelmaksi seuraavalle kahdelle vuodelle ja jäsenmaksuiksi
- Puolueen periaateohjelma
- Uusi Suunta Suomelle – ohjelma
- Puolueen sääntömuutos

- Puoluekokoukselle saapuneet aloitteet
- Poliittinen kannanotto

Yleiskeskustelu em. valiokuntiin menevistä asioista

Klo 18.00 Puoluekokous keskeytetään

Klo 18.00 alkaen Puoluekokouksen valiokuntien kokouksia, Tampere-talo

Lauantai 6.6.2026

Kokouspaikan ovet avataan klo 8.00

Virallisten kokousedustajien kirjautuminen klo 8.00 - 11.30

klo 8.00 - 10.00 Valiokuntien kokouksia (tarvittaessa kokouspaikalla)
 klo 8.30 - 10.00 Piirien mahdolliset ryhmäkokoukset
 klo 8.00 - 18.00 Messualue avoinna, oheistapahtumia
 klo 9.00 - 18.00 Ravintola avoinna (lounas tarjolla 10.30 - 14.30)

Klo 10.00 Puoluekokous jatkuu

Puheenjohtaja Antti Kaikkosen poliittinen katsaus

Poliittinen yleiskeskustelu ja keskustelu henkilövalinnoista

(Yleiskeskustelu keskeytetään tarvittaessa)

n. klo 15 Puoluekokouksen henkilövaalit käynnistyvät
 (ennen jokaista vaalia puoluejohtoon yleiskeskustelussa
 esitettyjen esittäytymispuheenvuorot)

- Puolueen puheenjohtajavaali
(5 minuutin esittelypuheenvuorot)
- Puolueen varapuheenjohtajavaali
(3 minuutin esittelypuheenvuorot)
- Puoluesihterivaali
(3 minuutin esittelypuheenvuorot)

Poliittista yleiskeskustelua jatketaan tarvittaessa ääntenlaskun aikana.

klo 18.00 Puoluekokous keskeytetään

klo 20.30 Yhteinen illanvietto Tampere-talolla

Illanvieton ovet aukeavat klo 19.30
 Illallinen alkaa klo 20.00.
 Bilelipulla pääsee sisään klo 21.00

Esiintymässä vuoden 2011 tangokuningatar
 Mervi Koponen ja Cosmos,
 Liput (sisältäen ruokailun) ennakkoon Keskustakaupasta 65 €.
 Liput ovella 25€ (sisältää vain sisäänpääsyn)

Sunnuntai 7.6.2026

Kokouspaikan ovet avataan klo 8.00

klo 8.30 - 13.30 Messualue avoinna
 klo 9.00 - 14.00 Ravintola avoinna (lounas tarjolla 10.30 - 13.30)

klo 8.30 Aamuhartaus, seppelpartioiden lähettäminen

klo 9.00 Puoluekokous jatkuu (päätösasiat)

klo 13.30 Puoluekokous päättyy

klo 14.30 - 16.00 Puoluekokouksen lippumarssi ja päätöstilaisuus
 Tampereen keskustorilla

Puoluekokouksen päätösjuhla su 7.6. klo 15 Keskustorilla

Päätösjuhla huipentaa puoluekokouksen! Ohjelmassa on mm. lippumarssi ja Keskustan puheenjohtajan haastattelu, juontajana Vappu Pimiä.

**Juhlan pääesiintyjinä
 Eini ja Mikko Alatalo!**

Huom! Sateen sattuessa pääjuhla pidetään Messukeskuksessa.

Takaisin sisällysluetteloon

Arvon Keskustan puoluekokouksen osallistujat

Haluan toivottaa teille antoisia ja rakentavia päiviä Tampereella. Puoluekokoukset ovat suomalaisen demokration suurimpia areenoita, joissa niissä linjataan suuntaa ja käydään avointa keskustelua maamme tulevaisuudesta. Tunnetusti Keskustan puoluekokoukset ovat suomalaisen puolue-elämän laajimpia ja vaikuttavimpia. Pienestä alkiosta on kasvanut laaja ja vahva kansanliike. Olkaa ylpeitä sen laajuudesta ja syvyydestä!

Tampereen pormestarina edustan kaupunkini asukkaita, en vain yhtä puoluetta. Työssäni jaan monen puolueen kanssa yhteisen vastuun kaupungin kehittämisestä ja haluan kiittää Keskustapuoluetta erityisesti rakentavasta, pitkäjänteisestä ja strategisesta otteesta tässä. Vaikka usein kuva Tampereesta rakentuu tehtaiden

ja teatterien ympärille, olemme tätä monipuolisempi kaupunki, josta löytyy laaja maaseutumainen Teisko, tiheitä metsiä Kaupissa ja tilaa jokaiselle elää haluamaansa elämää. Monipuolisuus on vahvuutemme emmekä halua olla vain yhden tarinan kaupunki.

Synkeistä ajoista huolimatta politiikasta on löydettävä toivoa paremmasta tulevaisuudesta. Teemme töitä tuleville sukupolville ja siinä työssä meidän pitää pystyä huomiomaan jokaisen, ei vain vahvojen, ääni.

Politiikassa löydän itseni usein keskeltä. Se on vahvuus. Polarisoituvassa Suomessa on tärkeää, että kykenemme käymään kunnioittavaa vuoropuhelua ja etsimään ratkaisuja, jotka vahvistavat hyvinvointia, oikeudenmukaisuutta ja alueiden elinvoimaa koko maassa. Keskustan ansiot tästä ovat kiistämättömiä.

Toivotan teille viisautta päätöksentekoon sekä hyvää henkeä kokoukseenne Tampereella.

Ystävällisin terveisin
Ilmari Nurminen
Tampereen pormestari

Puoluekokouksen
oheistapahtumia

Ryhdistäydy Eurooppa!

Mutta mitä se vaatii?

La 6.6 klo 11.00 – 12.15
Ravintolan lava, E-halli

Keskustelijoina:

Matti Vanhanen,
valtioneuvos

Teppo Säkkinen,
kestävän kasvun johtaja
(Teknologiatoiminta)

Tilaisuuden vetäjänä
Juha Kuisma.

Järjestäjä: Keskusta-aktiivit

Puoluekokouksen
oheistapahtumia

Turvalli- suus. Toivo. Tasa-arvo.

-Tehyn ajatuksia sote-
rahoituksesta ja tulevasta
hallitusohjelmasta

La 6.6. klo 12.20 – 13.05
Ravintolan lava, E-halli

Puheenvuorot: Tehyn valtuuston
puheenjohtaja **Paula Anttila,**
pääekonomisti **Anni Marttinen** ja
kehitysjohtaja **Katri Lindqvist.**

Tilaisuuden järjestäjä: Tehy ry

Tervetuloa Pirkanmaalle!

Hyvät keskustalaiset ja Keskustan ystävät,

Keskustan puoluekokous kokoaa jälleen yhteen kansanliikkeemme väen eri puolilta Suomea. Tällä kertaa saamme toivottaa teidät tervetulleiksi Pirkanmaalle ja Tampereelle – maakuntaan, jossa kaupunki ja maaseutu, kasvu ja perinteet sekä teollinen historia ja tulevaisuuden osaaminen kohtaavat. Ja onhan Tampere myös

Manserockin ja saunomisen pääkaupunki. Edellisestä puoluekokouksesta Tampereella onkin jo kulunut 22 vuotta.

Pirkanmaa on Suomen kasvun ytimessä. Maakuntamme väestö kasvaa, työpaikat monipuolistuvat ja Tampereen kaupunkiseutu vetää puoleensa ihmisiä, yrityksiä, opiskelijoita ja osaamista. Samalla Pirkanmaa on paljon muutakin kuin keskustakaupunki. Se on vireitä kuntia, vahvoja maaseutuyhteisöjä, yrittäjyyttä, koulutusta, kulttuuria, metsää, peltoa, järviä ja paikallista elinvoimaa. Juuri tämä monimuotoisuus tekee Pirkanmaasta vahvan – ja samalla se muistuttaa siitä, miksi Keskustan tehtävä on niin tärkeä.

Suomi tarvitsee politiikkaa, joka näkee koko maan. Tarvitsemme päätöksentekoa, jossa kasvukeskusten menestys ja maaseudun elinvoima eivät ole vastakkain, vaan tukevat toisiaan. Ihmisten arki rakentuu lähellä: toimivista palveluista, turvallisesta koulutiestä, saavutettavasta terveydenhuollosta, työstä sekä yrittämisen mahdollisuuksista.

Tänä viikonloppuna juhlistamme Keskustan 120 vuotista historiaa. Keskustalla on erityinen vastuu pitää esillä niitä suomalaisia, joiden ääni ei aina kuulu kovimmin. Meidän tehtävämme on puolustaa lähipalveluja, alueiden tasapainoista kehitystä, kotimaista ruoantuotantoa, yrittäjyyttä, sivistystä ja turvallista arkea. Samalla

meidän on uskallettava katsoa eteenpäin: uudistaa liikettämme, puhua selkeämmin, kuunnella herkemmin ja rakentaa ratkaisuja, jotka puhuttelevat suomalaisia myös tulevina vuosina.

Puoluekokous on keskustalaisen kansanliikkeen sydän. Viikonlopun aikana päätetään puolueemme suunnasta, käydään aitoa keskustelua ja kohdataan ystäviä eri puolilta maata. Puoluekokous on myös muistutus siitä poliittisesta voimasta, joka syntyy paikallisesta työstä, vapaaehtoisuudesta ja yhteisestä aatteesta. Keskusta ei ole vain puolueorganisaatio, vaan Suomen suurin kansanliike – liike, joka uskoo vastuuseen, vapauteen, yhteisöllisyyteen ja koko Suomen mahdollisuuksiin.

Haluan kiittää puoluekokouksen järjestäjiä erityisesti runsaslukuista piirimme talkooväkeä.

Keskustalaiset ja Keskustan ystävät, tehdään yhdessä puoluekokousviikonlopusta ikimuistoinen, lämminhenkinen ja rohkeasti tulevaisuuteen katsova keskustalainen kohtaaminen. Toivon, että ystävyys Keskustaa kohtaan kasvaa suhteeseen vakavaan.

Keskustan Pirkanmaan piiri toivottaa kaikki lämpimästi tervetulleeksi juhlapuoluekokoukseen Tampereelle!

Arto Pirttilahti
puheenjohtaja,
Keskustan Pirkanmaan piiri

**Puoluekokouksen
oheistapahtumia**

Sumppia ja sosiaali- turvaa

La 6.6. klo 13.15 – 14.00
Ravintolan lava, E-halli

Tervetuloa seuraamaan Keskustanuorten puoluekokousohjelmama, jossa päästään monipuolisten ja uudistusmielisten panelistien kera kuulemaan, mihin suuntaan suomalaisen sosiaaliturvajärjestelmän pitäisi tulevaisuudessa mennä.

Nappaa kuppi kuumaa, ja tule kuulemaan mihin suuntaan valtion budjetin pitäisi jatkossa sosiaaliturvan suhteen venyä!

Järjestäjä:
Suomen Keskustanuoret

Hyvä ystävä,

On hienoa nähdä sinut Tampereella vapaan maailman suurimmassa puoluekokouksessa. Yhteinen kokoontumisemme on aina enemmän kuin pelkkä kokous. Se on kohtaamista, keskustelua, tunnetta ja suunnan näyttämistä. Tänä vuonna tunnelmaa nostattaa myös se, että Keskusta täyttää 120 vuotta. Juhlavuosi kutsuu katsomaan eteenpäin, mutta samalla muistamaan, mistä tulemme ja miksi tämä liike on olemassa.

Olet osa Suomen suurinta kansanliikettä, joka on rakentanut tätä maata ihmisyyden, yhteisvastuun ja yhdessä tekemisen varaan. Nämä arvot ovat kantaneet Suomea vaikeiden aikojen yli ennenkin, ja juuri niiden varaan rakennamme myös tulevaisuuden.

Elämme maailmassa, jossa epävarmuus on kasvanut: turvallisuustilanne on kiristynyt, talous heilahtelee ja teknologinen murros muuttaa arkea. Kaikkea emme voi hallita, mutta voimme vaikuttaa siihen, miten pidämme toisistamme huolta, miten vahvistamme luottamusta ja miten rakennamme koko Suomea tasapainoisesti. Keskustalle jokaisella ihmisellä ja jokaisella kotiseudulla on merkitys. Turvallinen Suomi syntyy elävästä maasta, mahdollisuuksista tehdä työtä, yrittää ja opiskella – sekä siitä, että arki voi olla hyvää kaikkialla. Turvallinen Suomi syntyy oikeudenmukaisuudesta.

Puoluekokous on paikka, jossa tämä yhteinen tahto näkyy konkreettisesti. Täällä linjataan suuntaa, käydään avointa keskustelua ja tehdään päätöksiä, joilla on

merkitystä pitkälle tulevaisuuteen. Puoluekokous käsittelee satojen aloitteiden lisäksi kahta erityisen tärkeää ohjelmaa. Uusi suunta Suomelle -ohjelma viitoittaa tietämme kohti ensi vuonna järjestettäviä eduskuntavaaleja, ja uusi periaateohjelma suuntaa katseen vielä kauemmas tulevaisuuteen. Nämä molemmat ohjelmat muodostavat työmme perustan.

Kiitos, kun olet osa tätä työtä ja keskustaperhettämme. Olet mukana liikkeessä, joka ei tyydy puheisiin, vaan etsii ratkaisuja ja rakentaa toivoa epävarmuuden keskelle. Yhdessä puolustamme suomalaista elämäntapaa, oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa – sekä luomme edellytyksiä kestäväälle taloudelle ja hyvälle tulevaisuudelle.

Suomen menestys on usein kulkenut käsi kädessä vahvan Keskustan kanssa. Niin myös tulevina vuosina. Suomi tarvitsee nyt työtä, turvaa ja tulevaisuudenuskoa. Panoksesi on tärkeä, ja täällä Tampereella voimme yhdessä tehdä ihanteista totta.

Tästä alkaa huominen.

Antti Kaikkonen
Keskustan puheenjohtaja

**Puoluekokouksen
oheistapahtumia**

MAA JA ENERGIA

La 6.6. klo 14.05 – 14.50
Ravintolan lava, E-halli

Keskustelijoina:
Hanna Räsänen,
Timo Mehtälä,
Matias Ollila
(Suomen uusiutuvat ry),
Jan Erola
(Energy Land Finland)

Tilaisuuden juontaja:
Kimmo Collander

Järjestäjä: Maanomistajain
liitto ja Suomen uusiutuvat ry

Tampereella rakennetaan uusi suunta Suomelle

Hyväksymme kaksi isoa ohjelmaa. Uusi suunta Suomelle -paperi kiteyttää toimenpideohjelmamme koko Suomelle. Uusi periaateohjelma puolestaan havainnollistaa maailmankuvaamme. Molempien ohjelmien työstämiseen ovat osallistuneet tuhannet keskustalaiset ja muut kiinnostuneet. Kiitos ihan jokaiselle.

Me keskustalaiset uskomme siihen, että Suomen parhaat päivät ovat vasta edessäpäin. Onnistumme yhdessä tekemällä ja luottamusta rakentamalla.

Kokoonnumme Tampereelle suomalaisen keskustaliikkeen 120-vuotis juhlah kokoukseen ajankohtana, joka huutaa tulevaisuususkkoa näköalattomuuden tilalle.

Meidän iso tehtävä on rakentaa Suomelle uusi suunta. Paneudumme työhön koko viikonlopun ajan.

Isojen yhteisten ohjelmien lisäksi käsittelemme yli 420 puoluekokoukselle saapunutta aloitetta. Kyseessä on koko 2000-luvun aloite-ennätys!

Puoluekokouksessa asetetaan valiokuntia, jotka työstävät yhteisesti päätettäväksi ohjelmat, aloitteet, säännöt ja kannanotot. Käytetään rohkeasti äänitämme ja uskalletaan sanoa, sillä vain siten suomalainen kansanvalta elää.

Tampereella kohtaavat nykyiset ja uudet. Keskustaan on tullut mukaan yli 3000 uutta ihmistä viimeisen puolentoista vuo-

den kuluessa. Sekin on vuosikymmenen ennätys.

Kohdataan toisemme vertaisinamme ja pidetään kukin huoli, että jokainen voi tuntea olonsa kotoisaksi.

Pääsemme myös valitsemaan keskustaliikelle johdon seuraavaksi puoluekoukskaudeksi.

Keskustan puoluekokous huipentuu liikkeen 120-vuotisjuhlaan lippumarsseineen ja kaikille avoimine konsertteineen. Emme kiellä ketään osallistumasta, vaan kutsumme kaikki mukaan.

Hyödynnä puoluekokous. Tutustu, vaikuta, verkostoitu ja nauti. Sinä olet suomalaisesta elämäntavasta ammentavien ihmisten – kaltaistesi – parissa.

Lämpimästi tervetuloa vapaan maailman vaikuttavimpaan kokoontumiseen!

Antti Siika-aho
Keskustan puoluesihteeri

**Puoluekokouksen
oheistapahtumia**

SUOMEN JA EUROOPAN TURVALLISUUS 2030-LUVULLA

La 6.6. klo 11.00 – 11.45
Kokoustila Dynamo, 2 krs.
Seminaarikeskus

Tilaisuuden vetävät ja alustavat
Keskustan eduskuntaryhmän
puolustusvaliokunnan jäsenet
Mikko Savola ja
Hanna Räsänen.

Järjestäjä:
Keskustan ulko- ja
turvallisuuspoliittinen
työryhmä.

Puoluekokouksen ABC

Apteekki

Kokouspaikkaa lähin apteekki on Pirkkalan Citymarketin apteekki, os. Palmrothintie 2 Pirkkalan Citymarket, 33950 Pirkkala

Avajaiset

Puoluekokouksen avajaiset ovat perjantaina kokoussalissa 5.6.2026 klo 14:00 alkaen

Ensiapu

9Lives ensiapupäivystäjät kiertävät kokouspaikalla. Kokouspaikalla on ensiapupiste.

Yleinen hätänumero on 112.

Esteettömyys

Tampereen Messu- ja urheilukeskus on esteetön kokouspaikka. Lisää tietoa esteettömyydestä saat osoitteesta <https://messujaurheilukeskus.fi/info/>

Henkilövalinnat

Puoluekokous valitsee Keskustan puheenjohtajan, kolme varapuheenjohtajaa ja puoluesihteerin lauantaina 6.6.2026 noin kello 15.00 alkaen.

Häirintäyhdyshenkilöt

Keskustan puoluekokoukseen kaikki ovat tervetulleita. Jokaisella on oikeus nauttia tapahtumasta ilman häirintää ja syrjintää sekä kiusaamista tai ahdistelua. Luomme toisillemme lämpimän

ja turvallisen ilmapiirin kunnioittamalla toinen toisiamme ja toinen toistemme rajoja. Häirintää ja syrjintää ei hyväksytä Keskustan toiminnassa.

Jos kohtaat puoluekokouksessa häirintää, syrjintää tai muunlaista epäasiallista kohtelua, voit olla yhteydessä häirintäyhdyshenkilöihin: Eemeli Rajala 040 756 5644 ja Jenna Wahlsten 050-357 8860. Heidät tavoitat myös info-pisteen välityksellä.

Ilmoittautuminen

Suosittelimme puoluekokoukseen ennakoilmoittautumista. Kokouspaikalla ilmoittautuminen ja kirjautuminen tapahtuu Messu- ja urheilukeskuksen aulassa, 1 krs sijaitsevassa pisteessä (seuraa opasteita) Kirjautumispisteellä saat tarvittavat kokousmateriaalit ja tunnuksen sekä rannekkeen, jolla pääsee kulkemaan kokouspaikalla. Varaa mukaasi henkilöllisyystodistus!

Infopiste

Puoluekokouksen infopiste sijaitsee Messu- ja urheilukeskuksen sisääntuloaulassa. Infopisteestä saat tietoa puoluekokouksen järjestelyistä. Autamme mielellämme!

Karavaanarit

Matkailuautoilla ja -vaunuilla saapuvat voivat leirytyä ja yöpyä esimerkiksi Tampere Camping Härmälä, os. Leirinkatu 8, Tampere.

Kartta

Kirjassa on kartta Tampereen alueesta sekä pohjakartan kokouspaikasta.

Kokouspaikka

Kokouspaikkana on Tampereen Messu- ja Urheilukeskus os. Ilmailunkatu 20. Etäisyys Tampereen keskustasta on noin 8 km.

Lapset

Kokouspaikalla on Vesaisten järjestämä lapsiparkki, jonne voi tuoda lapsia maksettua valvovien silmien alle. Lapsiparkki sijaitsee E-hallissa.

Lauantain illanvietto

Lauantaina 6.6. klo 20.30 alkaen yhteinen illanvietto Tampere-talolla. Esiintymässä vuoden 2011 tangokuningatar Mervi Koponen orkesterinaan Cosmos.

Linja-autot

Piirien tilauslinja-autot jättävät puoluekokoukseen saapuvat Tampereen Messu- ja urheilukeskuksen edessä olevalle linja-autojen pysähtymisalueelle. Kyytiin nousu tapahtuu kokouspaikan vierestä.

Linja-autokuljetukset majoituspaikka-messu- ja urheilukeskus-majoituspaikka

Kokouspaikan ja majoituspaikan välillä liikennöi puoluekokousbussi ja Tampereen kaupungin bussi. Tarkempaa tietoa aikataulusta ja bussilipun hinnasta löydät tästä asiakirjasta.

Lippumarssi

Lippumarssi järjestetään sunnuntaina ennen päätösjuhlaa Tampereen keskustassa. Tarkempi ohjeistus löytyy asiakirjasta.

Syksyn Tulevaisuusakatemia koulutukset on julkaistu!

Syyskuussa starttaa taas Keskustan Tulevaisuusakatemia ja käsittelemmekin syksyn aikana useita eri aiheita. Syyskuussa keskitymme kunnallisten ja hyvinvointialueiden luottamustoimien kinkkisiin ksymyksiin, lokakuussa taas syvennymme viestinnän ja tekoälyn maailmaan.

Marraskuussa keskitymme järjestötyöhön ja poliittiseen sisältöön, esimerkiksi puoluekokouksessa päätettäviin Uusi Suunta Suomelle- ja periaateohjelmaan. Joulukuussa eduskuntavaalit jo hämmöittää ja yhdessä löydämme ratkaisuja sille, miten yhdistykset voivat tukea eduskuntavaalivaihtoa parhaiten.

**Ilmoittaudu jo nyt osoitteessa:
keskusta.fi/koulutukset**

Löytötavarat

Löytötavarat toimitetaan puoluekouksen infopisteeseen, josta niitä voi tiedustella ja noutaa tunnusmerkkejä vastaan. Noutamattomat löytötavarat toimitetaan Keskustan Pirkanmaan piirin toimistolle.

Maakuntatori

Messukeskuksen edustan tori, josta löydät järjestävän piirin makkaranpaistopisteen.

Maksaminen

Kokouspaikalla voit maksaa käteisellä sekä tavallisimmilla pankki- ja luottokorteilla. Ravintoloissa maksuvälineenä vain kortti.

Matkatavarat

Kokoustiloihin ei saa jättää matkatavaroita tai -laukkuja ilman valvontaa. Pyydämme ilmoittamaan järjestyksenvalvojille ilman valvontaa olevista matkatavaroista ja -laukuista. Matkatavarat voit jättää puoluekokouksen narikkaan maksua vastaan.

Media

Median työtila sijaitsee A-hallin 2. kerroksessa, tilassa Break (mediatila). Tiedotustilaisuudet järjestetään seminaaritallassa II (kokoustila Sirius, 2. krs) A- ja E-hallin välissä.

Messualue

Messualueelta löydät yhteistyökumppaneitamme.

Narikka

Maksullinen vaate- ja matkatavarasäilytys on Pirkanmaan Keskustan ylläpitämä ja vartioima narikka löytyy sisäänkäynnin

läheisyydestä. Jätähän isommat päällysvaatteet sekä erityisesti matkatavarat ja -laukut narikkaan.

Hinta 5 e/pvä. Maksu käteisellä/kortilla.

Oheistapahtumat

Eri yhteistyötahot järjestävät kaikille osallistujille avointa ohjelmaa kokouspaikalla. Tarkemmat aikataulut löydät kokousasiakirjasta.

Otto-automaatti

Lähimmät OTTO-automaatit löytyvät Härmälän tai Pirkkalan Sale- tai Citymarket-myymlöistä.

Paikoitus

Noudata paikoituksessa liikenteenohjaajien opastusta. Paikoituksen hinta on 10e/päivä tai 25e/ pe-su. Maksu käteisellä tai kortilla. Varaathan tasarahan.

Puheenvuorot

Puheenvuorot pyydetään kokouksen puheenjohtajalta kirjallisesti tätä tarkoitusta varten varatuilla lipuilla, joita jaetaan virallisille edustajille. Pyyntöön on merkittävä se työjärjestyksen kohta, jota käsiteltäessä puheenvuoro halutaan käyttää. Työjärjestystä ja päätöksentekomenettelyä koskevat puheenvuorot voi pyytää suullisesti paikaltaan näyttämällä edustajakorttia ja ilmoittavat kuuluvasti nimensä. Puheenvuoropyynnöt toimitetaan puheenvuoropyyntöpileille kokoussalinreunoilla.

Puheenvuoropyyntöjä ei viedä kokouksen sihteeristölle. Virallisia puheenvuoroja lukuun ottamatta, yleiskeskustelun puheenvuorojen kesto on pääsääntöisesti yhden (1) minuutin. Lue lisää kokouksen järjestyssäännöstä asiakirjasta sisällytetystä materiaalista.

Puoluekokousasiakirja

Asiakirjasta saat kaiken tarvitsemasi tiedon puoluekokouksesta. Puoluekokousasiakirjan sisältö löytyy tästä sovelluksesta sähköisenä.

Päättöjuhla

Puoluekokouksen päätösjuhla järjestetään sunnuntaina 7.6. klo 15-16 Tampereen keskustorilla.

Lippumarssi klo 14.30 reitillä Hämeenpuisto-Kauppatu-Keskustori (n. 600 metriä).

Lippumarssia varten marssiosastot järjestäytyvät Hämeenpuistoon Pääkirjasto Metson edustalle.

Bussikuljetuksia kokouspaikalta alkaen klo 13.00. Omalla autolla liikkuvien kannattaa pysäköidä Keskustoria lähellä oleviin parkkihalleihin ja pysäköintialueille. Muista ottaa edustamasi järjestön lippu matkaan.

Säävaraus, sateen sattuessa, lippumarssia ei pidetä ja päätösjuhla Messu- ja Urheilukeskuksessa n. klo 14.00-15.00.

Päätösasiat

Puoluejohdon edustajat esittelevät puoluekokouksen päätösasiat perjantaina 5.6. ja niistä päätetään sunnuntaina 7.6. Päätösasioita ovat periaatteellinen talous- ja toimintasuunnitelma, jäsenmaksut, puoluevaltuuston jäsenten vaali, aloitteet, poliittinen kannanotto, puolueen sääntömuutos, periaateohjelma ja Uusi Suunta- Suomelle ohjelma.

Ravintolapalvelut

Puoluekokouspaikalta löydät lounasravintolan, kahvilan ja baarin. Jos olet ostanut lounaan ennakkoon, näytä saamasi sähköinen tilausvahvistus kassalla.

Ravintoloissa maksuvälineenä vain kortti.

FINNRESTA

PÄÄAULA

Pääaulasta löytyy virvoke- ja snackautoamatit, jotka palvelevat 24/7.

Kaikista pääaulan myyntipisteistä saatavilla kahvia ja pullaa!

Terassi säävarauksella.

Lisätietoja ravintoloista www.finnresta.fi

FANALONA BURGER & CAFE

Kahvilatuotteita, virvokeita, baarivalikoima ja grillituotteet isoon tai pieneen nälkään. Saatavilla perinteisen burgerin lisäksi ”Loaded fries” eli ne tykimmät ranskikset Amerikan malliin.

Avoinna

· pe klo 10.30-18.30

(keittiö auki klo 11.30-18.00)

· la klo 8.00-17.30

(keittiö auki klo 11.00-17.00)

· su klo 8.00-14.00

(keittiö auki klo 11.00-13.30)

FANALONA CAFE

Herkuttelu on sallittua! Kahvin tai teen seuraksi voi valita maistuvan pullan. Välipalaksi ja suolaisen nälkään lisäksi saatavilla erilaisia vaihtoehtoja. Valikoimassa myös kylmiä ja kuumia erikoiskahveja.

Avoinna

· pe-la klo 11.00-18.30

· su klo 9.30-14.00

SMOKEHOUSE & CAFE

Herkullisia annoksia, joissa maistuvat ai-dot amerikkalaiset BBQ-maut. Punainen lanka on hitaasti leppäsavussa kyps-

tetty liha ja konstailemattomat lisukkeet, joista tehdään laadukkaita annoksia street food -hengessä. Myös kahvia ja pullaa, erilaisia virvokkeita sekä baari- ja panimotuotteita.

Avoinna

· la klo 10.00-17.30

(keittiö avoinna klo 11.00-17.00)

A-HALLI

DELI CORNER

Mikäs sen parempaa, kuin hengähtää hetki viihtyisässä ympäristössä, edessä tuore pulla ja kuppi kuumaa! Unohtamatta viilentäviä virvokkeita ja jäätelöä.

Avoinna

· pe klo 10.30-18.30

· la klo 8.00-18.30

· su klo 8.00-14.00

BUFFETLOUNAS E-HALLISSA

(Ennakkoon ostettu)

Lounasbuffetin hintaan sisältyy kaksi pääruokavaihtoehtoa, joista toinen on kasvisvaihtoehto, salaattipöytä, leipävalikoima sekä levite sekä jäävesi. Lisäksi kahvi tai tee. Käytämme kaikissa tuotteissamme korkealaatuisia raaka-aineita, kotimaista lihaa ja Finnrestan laatuvaatimukset täyttäviä alihankkijoita. Suosimme kotimaisia tuotteita ja mahdollisuuksien mukaan lähiseudulta. Ruuat pääsääntöisesti laktoosittomia ja gluteenittomia, mutta sisältävät allergeenejä, joista lisätietoja henkilökunnalta.

Lounasajat

Pe 5.6. klo 11.30-15.30

La 6.6. klo 10.30-14.30

Su 7.6. klo 10.30-13.30

Lounaslistat nähtävillä lähempänä taupahtumaa www.finnresta.fi. Tervetuloa nauttimaan maukasta lounasta!

Sosiaalinen media

Kannustamme päivittämään aktiivisesti puoluekokouksesta omissa ja keskustayhdistyksen sosiaalisen median kanavissa. Muista merkitä Instagram- ja Facebook-tarinoihin myös @suomenkeskusta.

Puolueen löydät sosiaalisen median kanavista seuraavasti:

www.facebook.fi/SuomenKeskusta

www.instagram.com/SuomenKeskusta

ja @SuomenKeskusta

www.x.com/keskusta ja @keskusta

Sähköinen äänestys

Sähköisen äänestyksen ohje löytyy tästä asiakirjasta.

Taksi

Messukeskuksessa on taksiasema, paikka on pääsisäänkäynnin välittömässä läheisyydessä, sisäänkäynnin edessä. Taksi on tilattavissa numeroista 0100-4131 tai 0800-02120.

Tunniste

Saapumisen/kirjautumisen yhteydessä saat kaulassa pidettävän tunnisteiden ja rannenuhan, joka on turvallisuussyistä pidettävä esillä koko ajan puoluekokouspaikalla liikuttaessa.

Jos hukkaat kaulatunnisteesi ja rannenuhan, ota yhteys puoluekokouksen kirjautumis/infopisteeseen. Kokoussaliin ei pääse ilman tunnisteita.

Turvallisuus

Puoluekokousta varten on laadittu turvallisuussuunnitelma.

Järjestyksestä huolehtivat järjestyksenvalvojat, jotka erotat järjestyksenvalvojaliivistä ja sisällä järjestyksenvalvojan rintamerkillä. Tulipalon tai muun vaaratilanteen sattuessa pysy rauhallisena ja noudata järjestäjien ohjeita. Epäilyttävistä laukuista ja tavaroista pyydämme kertomaan välittömästi järjestäjille.

Valiokunnat

Puoluekokous jakaantuu menettelytapavaliokuntaan, poliittiseen valiokuntaan, aloitevaliokuntaan, järjestövaliokuntaan, periaateohjelmavaliokuntaan ja uusi suunta Suomelle-valiokuntaan. Valiokuntiin osallistuvat on nimetty etukäteen. Menettelytapavaliokunta kokoontuu kokouspaikalla messu- ja urheilukeskuksessa oman ohjeistuksensa mukaan. Muut valiokunnat kokoontuvat Tampere-talolla pe 5.6. klo 18.00 alkaen.

Valiokuntien kokoustilat:

- Menettelytapavaliokunta, kokoustila Flow + Spark + Vibe, (Messu- ja Urheilukeskus)
- Aloitevaliokunta, kokoustila Aaria (Tampere-talo)
- Järjestövaliokunta, kokoustila Opus 1-2 (Tampere-talo)
- Poliittinen valiokunta, kokoustila Opus 3 (Tampere-talo)
- Uusi suunta Suomelle -valiokunta, kokoustila Sopraano (Tampere-talo)
- Periaateohjelmavaliokunta, kokoustila Riffi (Tampere-talo)

Elinvoimainen Suomi tarvitsee terveet sydämet

Suomessa työikäiset kuolevat sydänsairauksiin useammin kuin muissa Pohjoismaissa. Tämä ei ole väistämätöntä – esitämme **kuusi ratkaisua**.

KATSO SYDÄNLIITON VAALITAVOITTEET

Haluatko tietää, mitä työelämässä tapahtuu?

Tilaa SAK:n uutiskirje sak.fi/uutiskirje

SAK

LINJA-AUTOLIITTO

WC

Vessat löytyvät 1. kerroksesta pääsisäänkäynnin aulasta ja samoiten 1.kerroksesta A-halliin sisääntullessa heti nurkan takaa vasemmalta. Vessoja myös A- ja E-hallien välisellä käytävällä. Sirius-tilan luona 2krs. on omat vessatilat, samoin seminaarikeskuksen aulatilassa 2.krs.

Kokouskäytävällä 2krs. myös omat vessat.

Esteettömät vessat sijaitsevat pääaulassa, A-hallin sisääntulossa ja A- ja E-hallien välisellä käytävällä.

Äänestysliput

Miksi EI-äänestyslippu on pinkki? Punainen on muutettu pinkiksi, jotta värisokea puoluekokousedustaja pystyy paremmin havaitsemaan lappujen värierot. Punavihersokea henkilö näkee pinkin sinertävänä. Yhdenvertaisuus on Keskustalle tärkeä arvo ja esteettömmällä toiminnalla tuemme kaikkien yhdenvertaisempaa osallistumista puoluekokoukseen.

Muista kirjoittaa nimesi äänestyslippuvihkoon heti sen saatua.

**Puoluekokouksen
oheistapahtumia**

Ilman osaamista Suomi pysähtyy

– Akava-yhteisön kuohuvat

La 6.6. klo 11.45 – 12.30
**Kokoustila Chroma/
Magneto/Zenith, 2 krs.**

Aiheeseen alustaa: kasvu- ja
työllisyysjohtaja **Piia Rekilä**,
Akava

Tilaisuuden järjestäjät: Akavan
erityisalat, Lääkäriliitto, Loimu,
Psykologiliitto, Suomen
Ekonomit, Talentia, Tekniikan
Akateemiset, Tieteentekijät,
Tradenomit ja Yhteiskunta-alan
korkeakoulutetut.

Ilmoittautuminen ja kirjautuminen kokouspaikalla

Aikataulut

Kaikkien puoluekokoukseen osallistuvien on kirjaututtava alueelle saapuessaan kirjautumispisteellä. Kirjautumispisteellä kokoukseen saapuva saa kokoustunnisteet sekä kokousmateriaalit. Viralliset kokousedustajat saavat lisäksi äänestysliput.

Kirjautumispiste on avoinna koko kokouksen ajan

- **perjantaina 5.6.2026 klo 10:00 – 19:30**
- **lauantaina 6.6.2026 klo 8:00 – 19:00 ja**
- **sunnuntaina 7.6.2026 klo 8:00 – 11.00.**
- **Virallisten kokousedustajien tulee kirjautua kokoukseen paikan päälle pe klo 10 – 17:30 tai la klo 8 – 11:30.**

Virallisten edustajien ja kokouksen seuraajien ilmoittautuminen ja kirjautuminen

Viralliseksi edustajaksi hyväksytään henkilö, joka on ennakoilmoittautunut 31.5. mennessä tai ilmoittautuu kokouspaikalla kokouskutsussa ilmoitettuina aikoina ja jonka puoluekokousedustuksen asianomainen piiri tarkastanut ja kirjannut Apila-jäsenrekisteriin. Piiritoimistoon on

toimitettava asianmukaisesti täytetty ja oikeaksi todistettu pöytäkirjanote siitä kokouksesta, jossa hänet on valittu puoluekokousedustajaksi. Asianomaisen järjestön oikeus edustajan lähettämiseen on tarkastettava edustajakelpoisten jäsenjärjestöjen (rekisteröity, puolueen jäseneksi hyväksytyt, jäsenmaksunsa suorittanut) luettelosta. Piirit kirjaavat Apila-jäsenrekisteriin piiritoimistoihin saapuneiden pöytäkirjaotteiden tiedot (henkilön etu- ja sukunimen, sukupuolen, jäsenjärjestön). Tällöin piirit myös tarkastavat puoluekokousedustajat.

Kun puolueen jäsenjärjestö on lähettänyt pöytäkirjan piiritoimistoon, ennakoon ilmoittautunut virallinen kokousedustaja tai hänelle valittu varahenkilö kirjautuu virallisten puoluekokousedustajien kirjautumispisteeseen. Jos virallinen kokousedustaja ei ole ennakoilmoittautunut kokoukseen, tarkistetaan hänen valtakirja kirjautumispisteellä.

Osallistuja kertoo nimensä ja edustamansa järjestön vastaanottovirkailijalle. Mikäli tiedot täsmäävät, kokousedustajalle annetaan kokoustunniste (kaulanauha ja ranneke), äänestyslippu. Edustajan on vaadittaessa todistettava henkilöllisyytensä.

Kokousedustajan on pidettävä aina kaikkina päivinä kokoustunniste mukana kokouspaikalla. Kirjautumisen yhteydessä saatuja äänestyslippuja ei saa antaa muille kokouksen osanottajille. Mikäli viralliseksi kokousedustajaksi kirjautunut ja luetteloon merkitty henkilö lähtee kokouksesta kesken pois, hänen tilalleen ei voida hyväksyä varaedus-

tajaa. Kokousedustajille tarkoitettujen, käyttämättömien kokoustunnisteiden ja äänestyslippujen säilyttämisestä vastaa kirjautumispisteen tarkastusryhmä.

Valtakirjojen tarkastuksessa on noudatettava ehdotonta täsmällisyyttä ja tarkkuutta väärinkäytösepäilyjen välttämiseksi. Vastaanottovirkailija antaa epäselvistä valtakirjoista lausuntonsa valtakirjan tarkastuksen koordinaattorille (menettelytapavaliokunnan sihteeri). Epäselvyydet ratkaistaan menettelytapavaliokunnassa.

Kokouksen kutsuvieraat, tiedotusvälineiden edustajat, epäviralliset seuraajat ja puoluekokouksen toimihenkilöt sekä talkoolaiset kirjautuvat kirjautumispisteellä omissa pisteissään.

Osanottajia koskevien tietojen ilmoittaminen

Menettelytapavaliokunnan sihteeri toimittaa kokouspaikalle saapuneiden puoluekokousedustajien määrän puoluekokouksen puheenjohtajistolle puoluekokouksen järjestäytyessä perjantaina 5.6.2026 klo 17:30, lauantaina 6.6.2026 klo 11.30.

Mikäli käytetään sähköisen äänestysjärjestelmän sijasta paperilipuilla toteutettavaa äänestystä, menettelytapavaliokunnan sihteeri luovuttaa ilmoittautumislueletot, jotka toimivat äänestyslueletoina, äänestyksen alkaessa äänestyspaikkojen vaalitoimikuntien puheenjohtajille.

Yhdessä puhtaiden vesien puolesta

© ESA COPERNICUS SENTINEL DATA & USGS NASA LANDSAT PROGRAMME. SYKE. SATELLIITTIKUVIEN KARTTAALVUELOJÄRJYKKE

Voimme hillitä vesien rehevöitymistä ja tummumista jo maalla – rakentamalla ja ennallistamalla kosteikkoja sekä vähentämällä ojituksen haittoja.

Elina Erkkilä,
suojelujohtaja

☎ 050 522 4540

© LAURA KÄRÄLÄ / WWF

Jenny Jyrkänkallio-Mikkola,
sisävesivastaava

☎ 040 500 6968

© ARI PEKKA SIMONEN / WWF

Eeva Honkonen,
vaikuttamisen asiantuntija

☎ 050 436 1594

© HANNA TRYKÄNEN / WWF

Puoluekokouksen
oheistapahtumia

Sähköverkot talouskasvun alustana

La 6.6. klo 12.45 – 13.30
**Kokoustila Chroma/
Magneto/Zenith**
(D-kokoustitat, 2 krs.)

Aihe: tilaisuudessa esitellään tuotetta tutkimusta (AFRY) ja keskustellaan siitä, kuinka paljon sähkön jakeluverkot vaativat investointeja tulevina vuosina, ja mitkä ovat näiden investointien vaikutukset Suomen kansantalouteen.

Alustajat: **Jorma Myllymäki**,
toimitusjohtaja, Elenia
Marko Lundström,
senior principal, AFRY

Järjestäjä: Elenia Oy

Puoluekokouksen
oheistapahtumia

Kaikki ilo irti tekoälystä!

La 6.6. klo 12.00 – 12.45
Kokoustila Dynamo (2 krs.)

Tekoäly on täällä ja siitä pitää oppia ottamaan kaikki irti. Älä pohdi uhkia ja mahdollisuuksia, vaan ota AI virtuaalikollegaksi!

Tilaisuuden avaus
Suomen Keskustanaisten puheenjohtaja **Päivi Mononen-Mikkilä**

Mitä tekoälyn fiksu hyödyntäminen mieltä vaatii?
Inspiraatiopuhujana hallitusammattilainen **Mari Kiviniemi**

Paneelikeskustelu:
Älyä koneesta, vastuu ihmisellä
keskustelijoina hallitusammattilainen Mari Kiviniemi, Suomen Keskustanaisten hallituksen jäsen **Tuija Leivo-Rintakorpi** ja Suomen Keskustanuorten puheenjohtaja **Milla Veteläinen**.

Tilaisuuden moderoi Suomen Keskustanaisten pääsihteeri **Mervi Mäki-Neste**.

Tervetuloa mukaan keskustelemaan, innostumaan ja oppimaan tekoälyn mahdollisuuksista!

Järjestäjä: Suomen
Keskustanaiset ry.

Lippuohje Tampereen puoluekokouksessa

Avajaisjuhla perjantaina 5.6.2026 klo 14

Avajaisjuhlan lippumarssiin osallistuvat Suomen lippu, puolueen lippu ja Pirkanmaan piirin lippu.

Puolueen lippu ja Pirkanmaan piirin lippu airueineen asetetaan salin etuosaan. Tämän jälkeen Suomen lippu saapuu. Lippulaulun aikana liput tekevät kunniaa Suomen lipulle.

Suomen lippu, puolueen lippu ja Pirkanmaan piirin lippu asetetaan lavalle. Sisärjestöjen ja piirien liput on asetettu jo aiemmin salin reunoilla oleviin lippujalkoihin. Lipunkantajat ja airueet poistuvat tämän jälkeen salin sivustoja kulkien salissa oleville vapaille paikoille.

Päätösjuhla sunnuntaina 7.6. klo 14.30 – Keskusta -yhdistysten liput matkaan

Päätösjuhlan lippumarssi järjestäytyy Tampereen keskustassa Hämeenpuistossa pääkirjasto Metson kohdalle klo 14.00 alkaen. Lippumarssiosastojen on oltava valmiina marssia varten klo 14.30.

Lippumarssia ohjeistaa lippumarssin johtaja Mikko Kärki, 050-3602256 ja Hämeenpuistossa on talkoolaisia opastamassa marssijat oikeaan järjestykseen.

Lippumarssi marssii reitillä Hämeenpuisto-Kauppakatu-Keskustori.

Lippumarssin järjestys on seuraava:

- Kärjessä Suomen lippu
- puolueen lippu

- Keskustanaisten lippu
- Keskustanuorten lippu
- Keskustaopiskelijoiden lippu

sen jälkeen tulevat piirit alla olevassa järjestyksessä. Järjestävä piiri marssii viimeisenä

Tampereen keskusta (marssireitin pituus n. 600 metriä)

- Etelä-Häme
- Etelä-Pohjanmaa
- Etelä- ja Itä-Savo
- Helsinki
- Kainuu
- Karjala
- Keski-Pohjanmaa
- Keski-Suomi
- Kymenlaakso
- Lappi
- Peräpohjola
- Pohjois-Karjala
- Pohjois-Pohjanmaa
- Pohjois-Savo
- Päijät-Häme
- Satakunta
- Uusimaa
- Varsinais-Suomi
- Pirkanmaa

Pyydämme piirien lipunkantajia asettamaan jo valmiiksi tämän ohjeen mukaisesti, jotta marssille järjestäytyminen sujuu nopeasti. Kaikilla lipuilla (3 lippua/piiri) on itse hankittuna kaksi (2) kansallispukuista airutta ja yksi piirikyltin kantaja. Lippumarssin päätteeksi keskustorilla liput kääritään pois.

Kansallispukujen vaihtoa varten on käytössä erillinen tila Tampereen Messu- ja Urheilukeskuksessa.

HYVINVOINTIALA

Hyvinvoinnin ja luottamuksen Suomi

Eri toimijoiden yhteistyöllä ja hallitulla työnjaolla riittävien ja laadukkaiden sote-palvelujen varmistaminen kaikille kansalaisille on mahdollista myös jatkossa.

Lue Halin eduskuntavaalitavoitteet: hyvinvointiala.fi/vaalit

NO FARMERS NO BEER

Näillä keinoilla kotimaista ruokaa (ja olutta) jatkossakin

Toimivat terveyspalvelut syntyvät oikeista ratkaisuista.

Tarjoamme Sinulle sote-päätäjänä tietoa ja käytännön näkemystä palveluiden kehittämisen tueksi.

OTA YHTEYTTÄ

ISMO PARTANEN
040 518 5799
ismo.partanen@lpy.fi

PANU TAST
040 542 2227
panu.tast@naery.fi

Tampereen kartta

A Puoluekokouspaikka

Tampereen Messu- ja Urheilu-keskus, Ilmailunkatu 20

B Valiokunnat ja lauantain iltajuhla

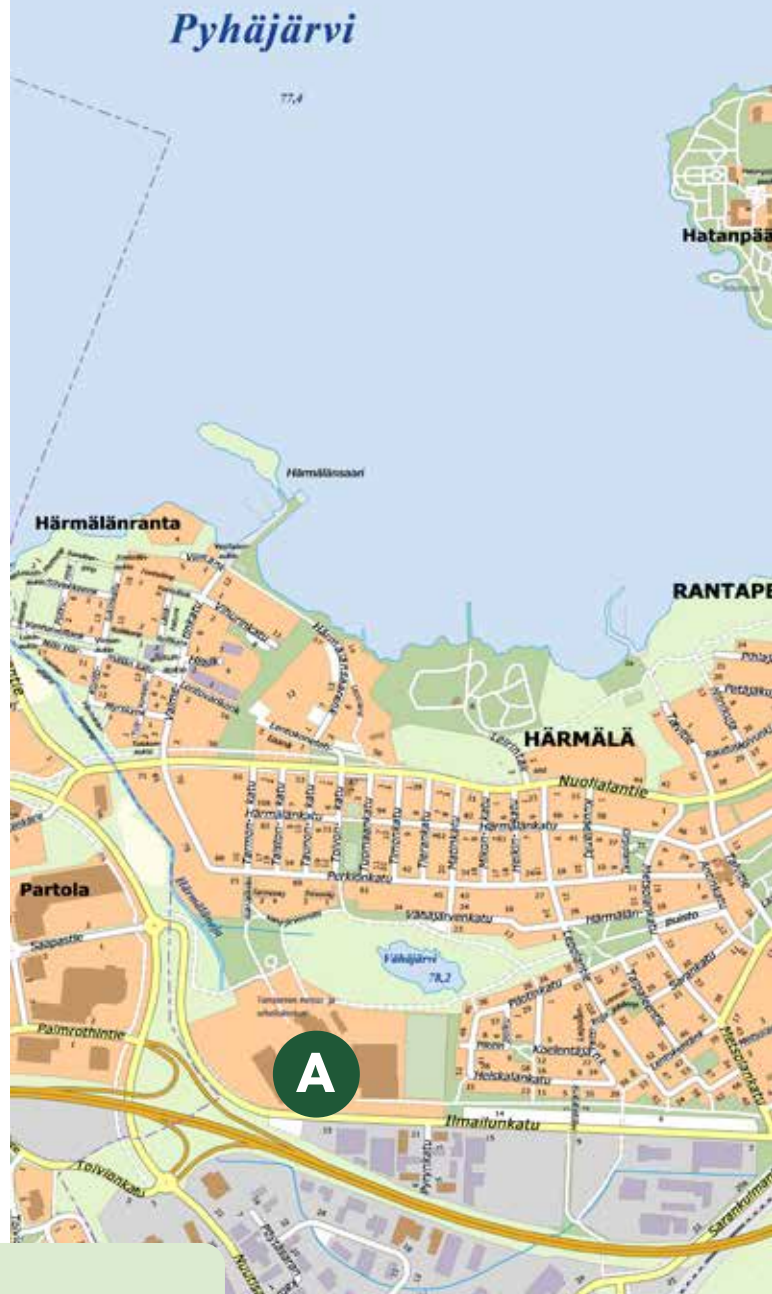
Tampere-talo, Yliopistonkatu 55

C Lippumarssi ja päätösjuhla

Lippumarssin reitti Hämeenpuisto-Kauppakatu-Keskustori. (Sävävaraus, sateen sattuessa ei lippumarssia ja päätösjuhla Messu- ja Urheilu-keskuksessa.)

Lähde: Tampereen opaskartta. Data on ladattu Tampereen kaupungin dataportaali -palvelusta 20.05.2026 lisenssillä Creative Commons Attribution 4.0

Takaisin sisällysluetteloon

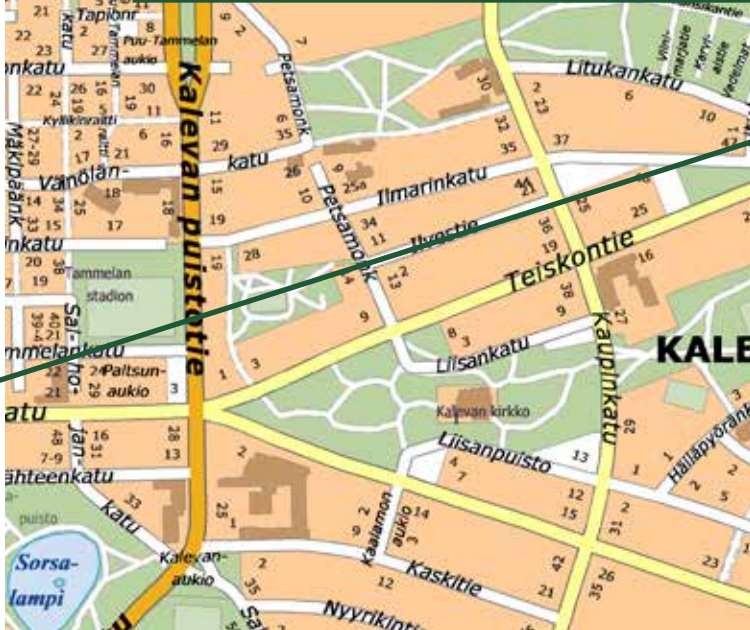
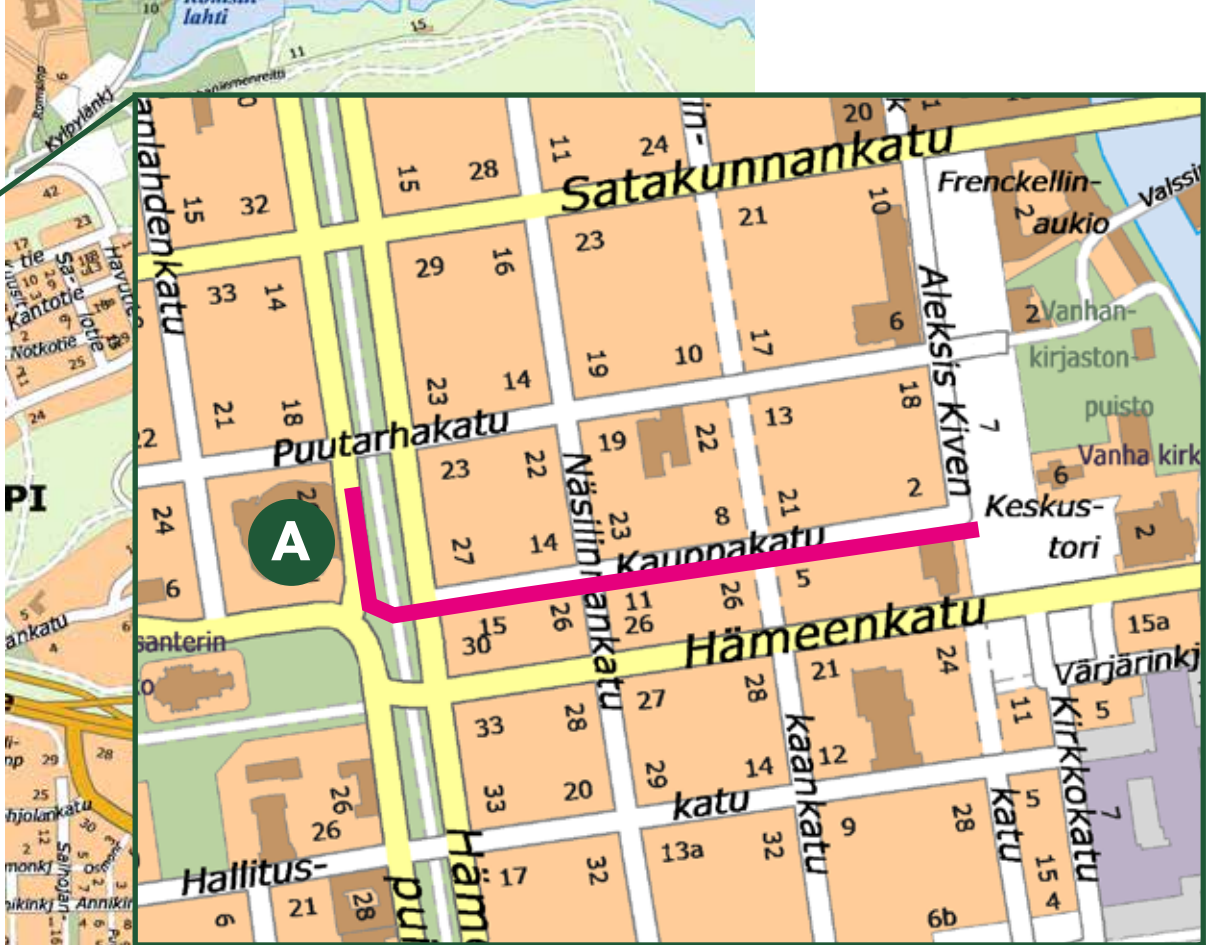
C

B

Lippumarssin reitti

Takaisin sisällysluetteloon

A Päätösjuhlan lippumarssi järjestyy Tampereen keskustassa Hämeenpuistossa pääkirjasto Metson kohdalle klo 14.00 alkaen.

Hämeenpuistossa on talkoolaisia opastamassa marssijat oikeaan järjestykseen.

■ Lippumarssi marssii reitillä Hämeenpuisto-Kauppakatu-Keskustori.

Säävaraus, sateen sattuessa ei lippumarssia ja päätösjuhla Messu- ja Urheilukeskuksessa

Puoluekokouksen
oheistapahtumia

Kuinka rakentaa turvallista tulevaisuutta rauhattomuuden ajassa?

La 6.6. klo 13.00 – 13.45
Kokoustila Dynamo, 2 krs

Turvallisuusympäristömme on muuttunut yhä vaikeammin ennakoitavaksi ja epävarmaksi. Sitran ennakoinnin johtavan asiantuntijan **Jukka Vahdin** puheenvuorossa pohditaan, kuinka voimme ennakoinnin keinoin jäsentää kaoottiselta näyttävää maailmaa ja pitää yllä pitkän aikavälin näkymää, vaikka limittyvät kriisit ohjaavat lyhytjänteisyyteen ja reaktiivisuuteen.

Puheenvuoron jälkeen on varattu aikaa kysymyksille ja keskustelulle.

Järjestäjä: SITRA

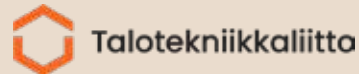
Puoluekokouksen
oheistapahtumia

Elinvoimaa koko Suomeen korjausrakentamisella ja kotitalousvähennyksellä

– Uudet tutkimustulokset!

La 6.6. klo 4.00 – 14.45
Kokoustila Dynamo, 2 krs.

Keskustelijoina: johtava asiantuntija **Amanda Laukkanen**, Kiinteistötyönantajat ry ja kansanedustaja **Antti Kurvinen**, Suomen Keskusta

Järjestäjä: Talotekniikkaliitto, Kiinteistötyönantajat, Sähköteknisen kaupan liiton STK ja Talotekninen teollisuus ja kauppa Talteka

Puoluekokouksen
oheistapahtumia

Kuunteleva Keskusta

TYÖELÄMÄPANEELI,
MITEN SAADAAN
SUOMI NOUSUUN

Aika: 6.6. klo 8.55 – 9.55
Kokoustila Dynamo, 2 krs.

Ohjelma:
Puheenjohtajan avaussanat
Tuomas Kettunen
Keskustan tervehdys
Eeva Kalli

Paneeliin osallistujien
puheenvuorot :

Katarina Murto,
puheenjohtaja, OAJ
Teemu Hankamäki,
työmarkkinajohtaja, TEK
Päivi Niemi-Laine,
yhteiskuntasuhteiden johtaja, JHL
Elin Blomqvist-Valtonen,
yhteiskuntasuhteiden vastaava, PAM,
Henrik Haapajärvi,
yhteiskuntasuhdejohtaja, Pro
Anne Sainila-Vaarno,
edunvalvontajohtaja, SuPer
Atte Rytkönen-Sandberg,
johtaja, työmarkkinat ja
yrityslainsäädäntö, Suomen Yrittäjät

Keskustelu ja yleisökysymykset

Järjestäjä: Keskustan
työelämätoimijat

Puoluekokouksen
oheistapahtumia

OAJ

Koulutus kasvun ja toivon tuojana

La 6.6. klo 12.00 – 12.45
Kokoustila Sirius, 2 krs.

Keskustelijat: Kansanedustajat
Jouni Ovaska, Markku Siponen,
Hilkka Kemppi ja OAJ:n puheen-
johtaja **Katarina Murto**.

Tilaisuuden juontajat: OAJ:n
johtava erityisasiantuntija **Hannele**
Louhelainen ja OAJ:n erityisasian-
tuntija **Lauri Kurvonen**.

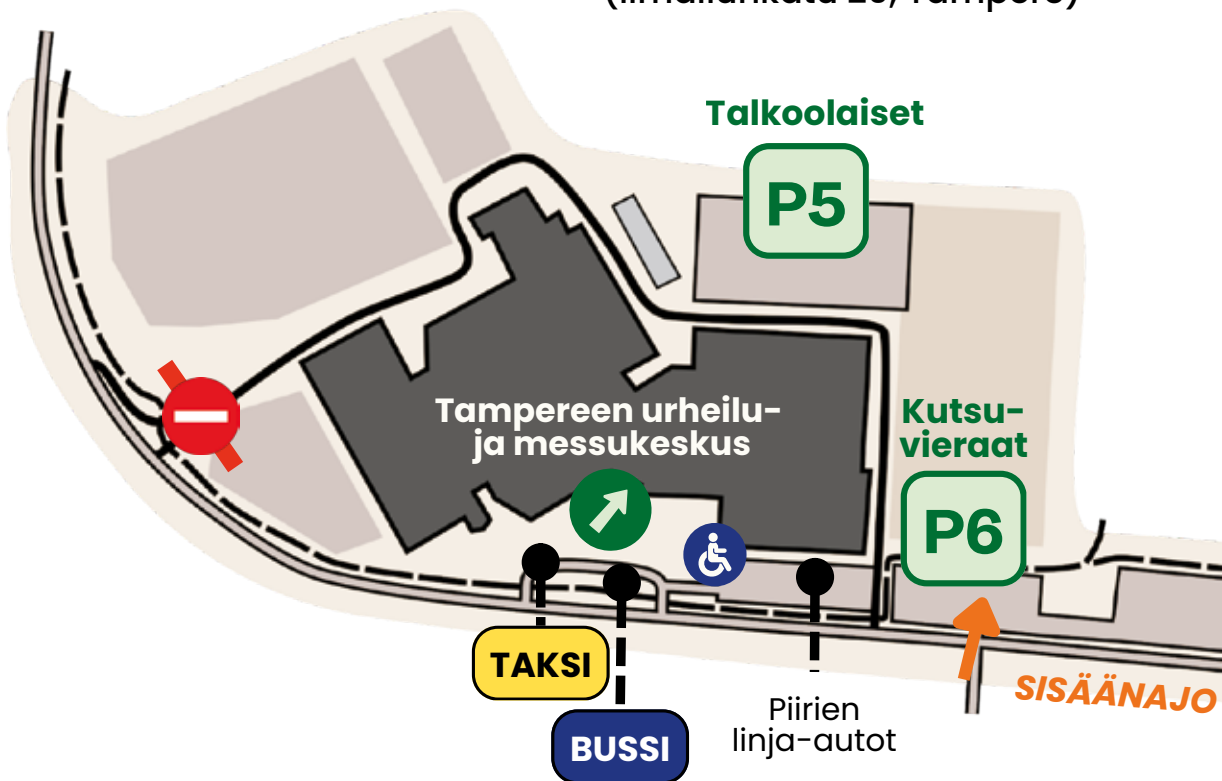
Suomen menestys on rakennettu
koulutuksen ja korkean osaamisen
varaan. Tiukan talouden ja epä-
varman turvallisuustilanteen kes-
kellä tarvitsemme kasvua ja uskoa
tulevaan. Mikä rooli koulutuksella on
kasvun ja toivon rakentajana? Miten
osaamis- ja koulutustasoa noste-
taan? Mitä siitä seuraa Suomelle?
Onko meillä varaa olla panostamat-
ta sivistykseen?

Järjestäjä:
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry

Saapuminen Messukeskukseen ja tilat paikan päällä

↑
HELSINKI-
VAASA

Tampereen urheilu- ja messukeskus
(Ilmailunkatu 20, Tampere)

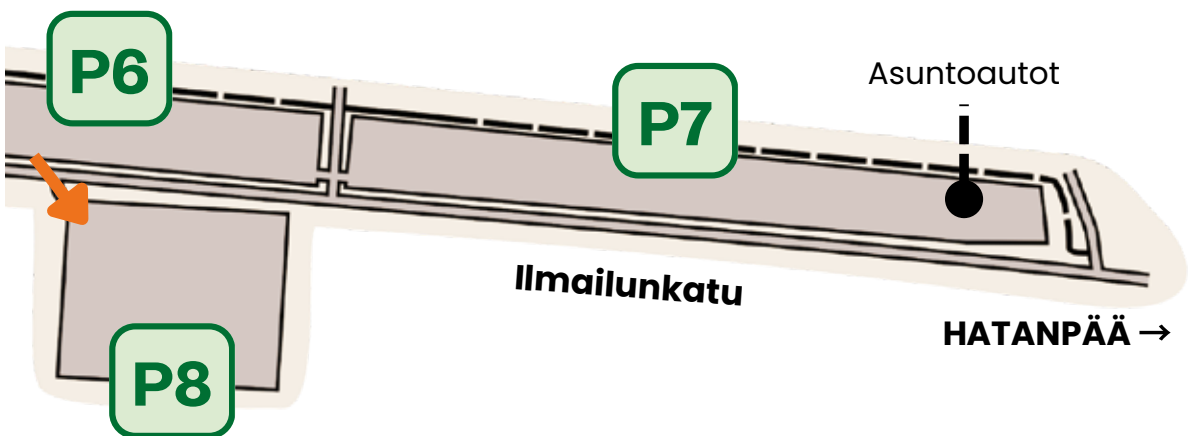

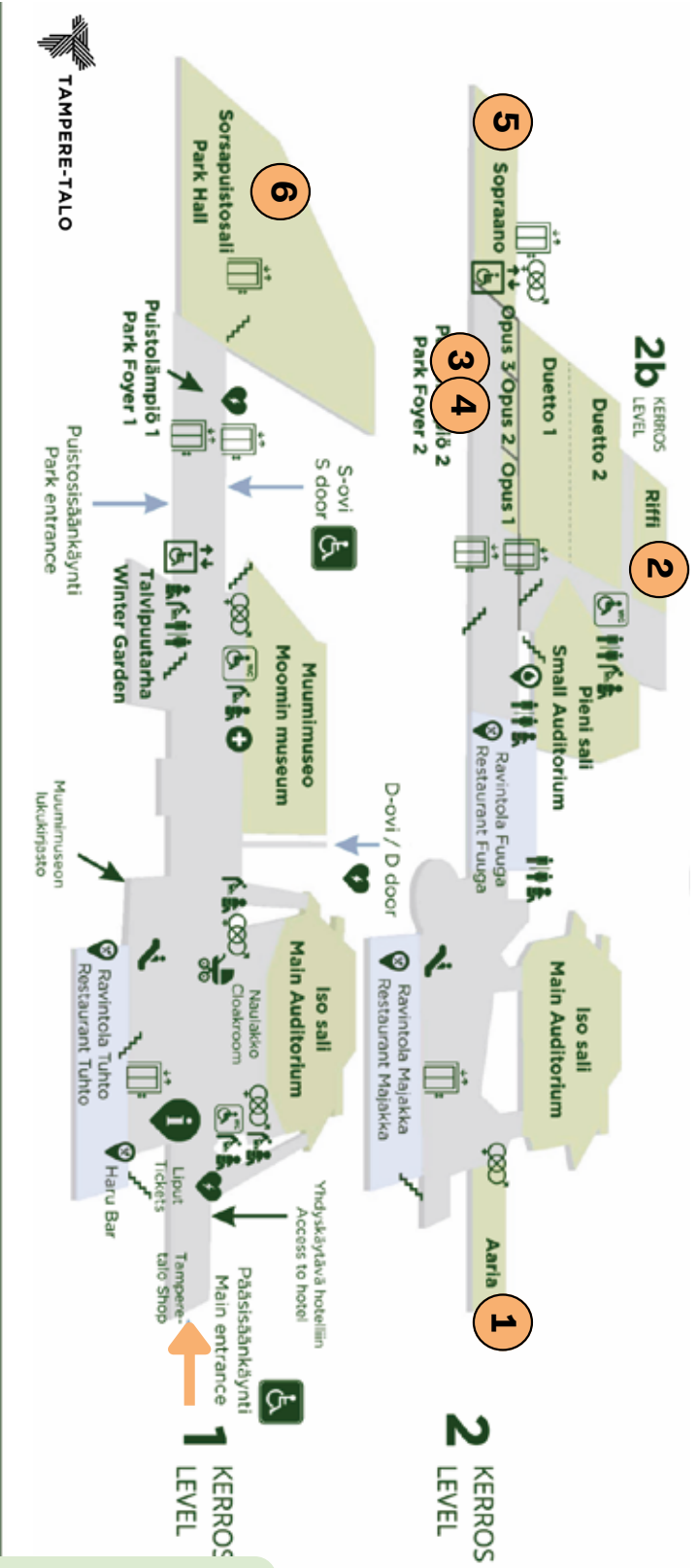
Saapumisohjeet

Messukeskus sijaitsee 3-tien (E12) varressa. Jos tulet omalla autolla, kolmostieltä käännytään Tampereen Messu- ja Urheilukeskus -opasteen mukaan liittymästä 42. Osoitteeksi navigaattoriin: Tampereen Messu- ja Urheilukeskus: Ilmailunkatu 20, 33900 Tampere.

Noudata paikoituksessa liikenteenohjaajien opastusta. Paikoituksen hinta on 10 e/pv tai 25 e/ pe-su. Parkkilippu ostetaan etukäteen Keskustakaupasta tai paikan päällä puoluekokouksen infopisteestä. Tarvittaessa lipun saa myös tasarahalla käteisellä liikenteenohjaajilta. Liput tarkistetaan poisajettaessa parkkialueelta.

Ruuhka-aikaan (esim. perjantaina illasta) omalla autolla ajavia suositellaan välttämään Hatanpään valtavyölyä ja ajamaan Messukeskukset Tampereen keskustaan ennemmin moottoritien kautta (VT3/E12, Viinikan liittymä).

- Sisäänkäynti Entrance
- Esteetön sisäänkäynti Accessible entrance
- Info
- Ensiapu First aid
- Defibrillaattori Defibrillator
- Ravintola Restaurant
- WC: miehet ja naiset Toilet: Men and women
- WC: Unisex Toilet: Unisex
- WC: Esteetön Toilet: Accessible
- Lastenhoitolasema wc-tilassa Baby changing station (in toilet)
- Potin wc-tilassa Pottery (in toilet)
- Portaatti Stairs
- Rullaportaatti Escalator
- Hissi Lift
- Pyörätuolinostin Platform lift
- Vaunuparkki Buggy park
- Vesipiste Water point

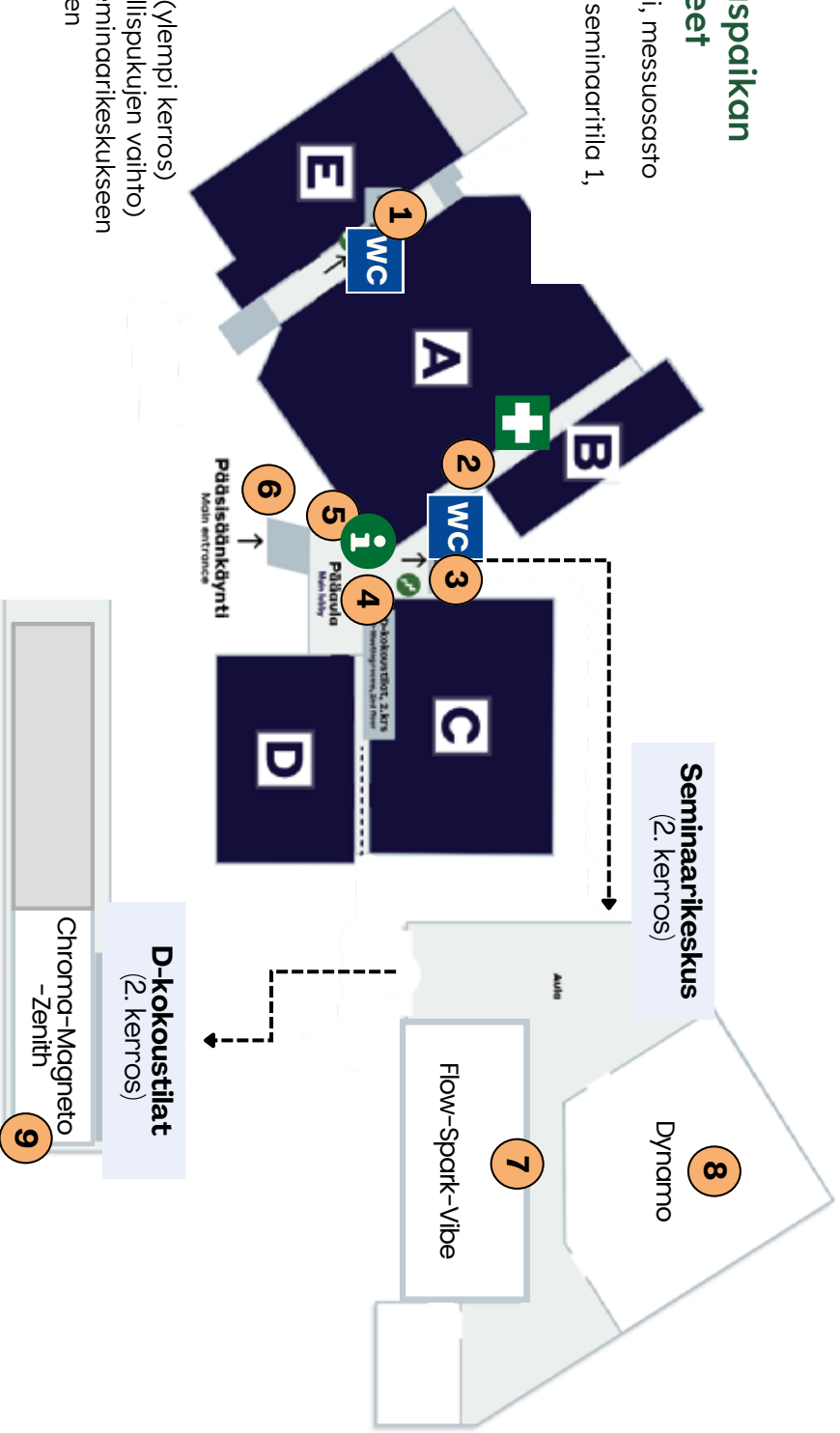
Tampere-talon kartan selitteet (valiokunnat, itatilaisuus)

- 1 - Aloitevaliokunta (kokoustila Aaria)
- 2 - Periaateohjelmavaliokunta (kokoustila Riffi)
- 3 - Järjestövaliokunta (kokoustila Opus 1-2)
- 4 - Poliittinen valiokunta (kokoustila Opus 3)
- 5 - Uusi suunta Suomelle -valiokunta (kokoustila Sopraano)
- 6 - Lauantai-ilian itatilaisuus (Sorsapuistosali)

Puoluekokouspaikan kartan selitteet

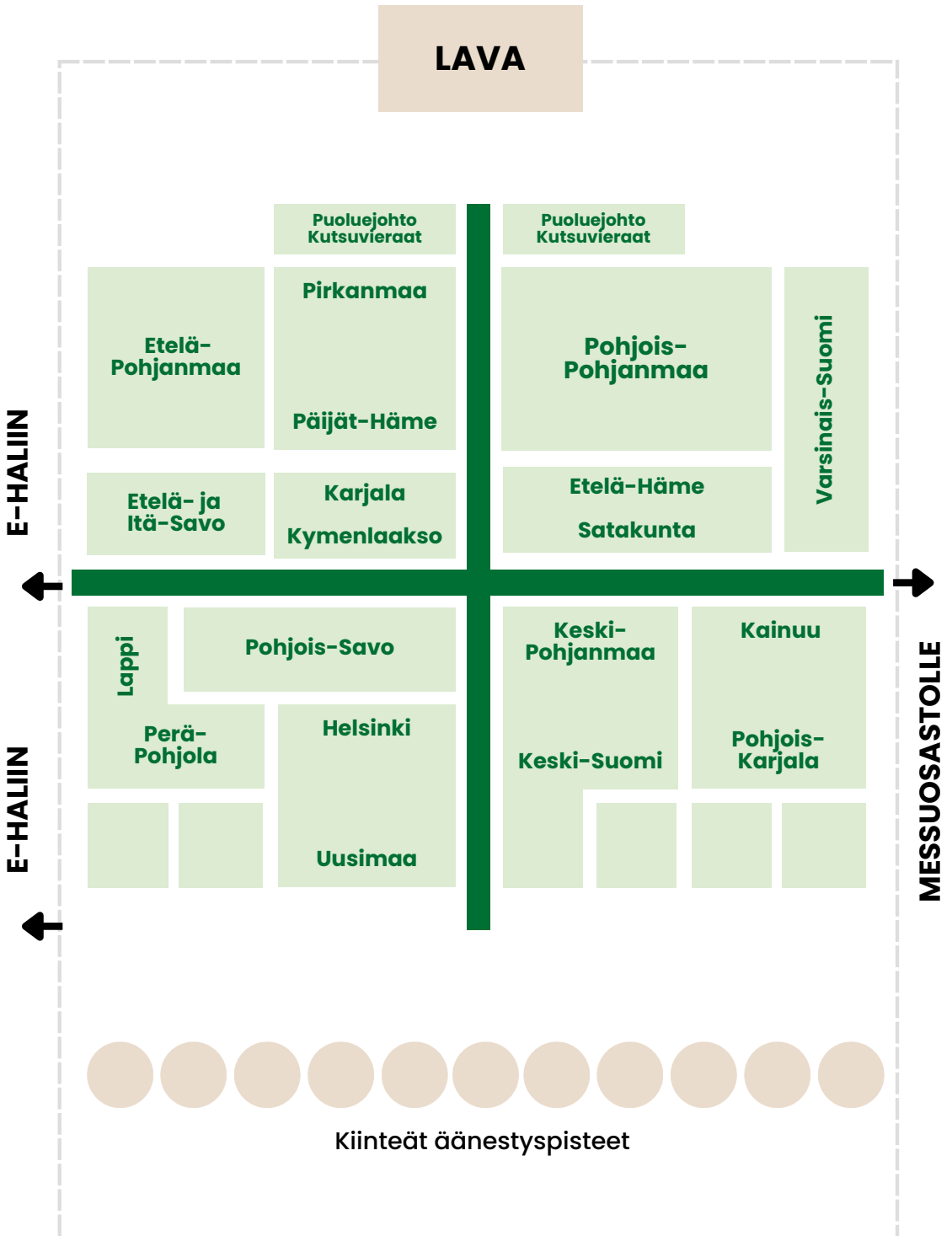
Halli A - Kokoussali, messuosasto

Halli E - Ravintola, seminaaritila 1, leikkittila

- 1 - Seminaaritila 2 (ylempi kerros)
- 2 - Pukutila (kansallispukujen vaihto)
- 3 - Sisäänkäynti seminaarikeskukseen
- 4 - Ilmoittautuminen
- 5 - Narikka
- 6 - Makkarateltta
- 7 - Menettelytapavaliokunta
- 8 - Seminaaritila 3
- 9 - Seminaaritila 4

Piirien istumajärjestys

Puoluekokouksen
oheistapahtumia

KESTÄVÄN KASVUN RAKENNUSPALIKAT

La 6.6. klo 13.00 – 13.45
Kokoustila Sirius, 2 krs.

Suomi tarvitsee kasvua, se hyödyttää myös eläkejärjestelmää.

Tervetuloa keskustelemaan tavoitteista koulutukseen ja työperäiseen maahanmuuttoon liittyen, pääomamarkkinoiden pullonkauloista ja tarpeesta uudistaa työkykyä palauttava kuntoutuspolku.

Keskustelua ovat johdattelemassa Telan viestintä- ja yhteiskuntasuhdejohtaja Mikko Koskinen ja erityisasiantuntija Janne Pelkonen. Keskustelijoina lisäksi Keskustan puoluejohdon edustaja.

Järjestäjä:
Työeläkevakuuttajat TELA ry

Puoluekokouksen
oheistapahtumia

KOHTI SEURA- KUNTAVAALEJA – KESKUSTAN KIRKKOVÄEN TAPAAMINEN

La 6.6. klo 9.00 – 9.45
Kokoustila Sirius, 2 krs

Suomen ev.lut. kirkon
talouden haasteet
- Kari Aakula, kirkkohallituksen
jäsen, talousvaliokunnan vpj

Kohti seurakuntavaaleja
- Maria Kaisa Aula,
kirkkovaltuuston pj

Keskustelua kirkosta
ja seurakuntavaaleista

Tilaisuuden vetäjä:
Lauri Palmunen,
kirkolliskokouksen jäsen

Järjestäjä: Keskustan
kirkolliskokousväki

Esityslista

Valiokuntien esitykset
puoluekokoukselle lisätään
lauantain 6.6. aikana
puoluekokouksen nettisivulle
www.keskusta.fi/puoluekokous-2026/

Perjantai 5.6 klo 14.00 -

Puoluekokouksen avajaiset

1. KOKOUKSEN AVAUS

Kokouksen avaus, puolueen puheenjohtaja Antti Kaikkonen

2. KOKOUKSEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS

2.1. Esittely

Sääntöjen 11 §:n mukaan puoluekokouksesta on ilmoitettava puolueen nettisivulla keskusta.fi vähintään viisi (5) kuukautta ennen varsinaisen puoluekokouksen alkamista.

Ilmoitus on julkaistu puolueen nettisivulla Keskusta.fi -sivuilla 7.11.2025 alkaen.

Puoluekokouksen äänivaltaiset edustajat määräytyvät sääntöjen 12 §:n mukaisesti.

Sääntöjen 13 §:n mukainen valtakirjan tarkastus suoritetaan ennakoilmoittautumisen yhteydessä 1.4.2026-22.5.2026 ja perjantaina 5.6. klo 10.00-17.30 sekä lauantaina 6.6. klo 8.00-11.30, jonka jälkeen menettelytapavaliokunta esittää valtakirjat puoluekokouksen vahvistettavaksi.

Puolueen sääntöjen 12 §:n kolmannen momentin mukaan puoluekokouksessa on läsnäolo-oikeus perusjärjestöjen jäsenillä, joille puoluekokous voi myöntää myös puheoikeuden. Lisäksi puoluekokous voi myöntää läsnäolo-oikeuden muille henkilöille.

2.2. Päätösehdotus

Puoluekokous todennee kokouksen sääntöjen mukaan kokoon kutsutuksi ja siten lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Puoluehallitus esittää, että puoluekokous toteaa osanottajat 22.5. mennessä tehtyjen ennakoilmoittautumisten ja 5.6.klo 10.00-17.30 sekä 6.6. klo 8.00-11.30 jätettyjen valtakirjojen perusteella.

Puheoikeus kokouksessa esitetään virallisten edustajien lisäksi myönnettäväksi puoluevaltuuston, puoluehallituksen, eduskuntaryhmän ja Euroopan parlamentissa toimivan Keskustan valtuuskunnan jäsenille sekä puolueen työryhmien puheenjohtajille.

Läsnäolo-oikeus esitetään myönnettäväksi perusjärjestöjen jäsenten lisäksi kutsuvieraille, tiedotusvälineiden edustajille sekä kaikille niille, jotka ovat ennakkoon ilmoittautuneet tai kirjautuneet kokouksen ilmoittautumispisteessä kokouksen seuraajiksi.

2.3. Päätös

3. KOKOUKSEN JÄRJESTÄYTYMINEN

3.1. Esittely

Puolueen sääntöjen 14 §:n mukaan puoluekokoukselle valitaan puheenjohtajat, sihteerit ja pöytäkirjantarkastajat.

3.2. Päätösehdotus

Puoluehallitus ehdottaa, että puoluekokous valitsee

3.2.1. kolme (3) puheenjohtajaa

3.2.2. neljä (4) sihteeriä

3.2.3. neljä (4) pöytäkirjantarkastajaa

3.2.4. Ääntenlaskijoiksi valitaan menettelytapavaliokunnan jäsenet ja menettelytapavaliokunnan piirien esityksestä valitsemat kokousedustajat, yksi (1) kolmeakymmentä edustajaa kohti.

3.3. Päätös

4. KOKOUKSEN ESITYSLISTA

4.1. Esittely

Puoluekokousasiakirjassa on julkaistu ehdotus kokouksen esityslistaksi.

4.2. Päätösehdotus

Puoluehallitus esittää, että puoluekokous hyväksyy puoluekokousasiakirjaan painetun esityslistan kokouksen työjärjestykseksi.

4.3. Päätös

5. KOKOUKSEN JÄRJESTYSSÄÄNTÖ

5.1. Esittely

Kokousasiakirjassa on julkaistu ehdotus kokouksen järjestyssäännöksi.

5.2. Päätösehdotus

Puoluehallitus esittää, että puoluekokous hyväksyy kokoukselle järjestyssäännön puoluekokousasiakirjassa esitettyssä muodossa.

5.3. Päätös

6. VALIOKUNTIEN ASETTAMINEN

6.1. Esittely

Puoluekokousasiakirjassa on julkaistu ehdotukset valiokuntien jäseniksi.

6.2. Päätösehdotus

Puoluehallitus esittää, että puoluekokous asettaa puoluehallituksen ehdottamat valiokunnat (menettelytapa-, poliittinen, järjestö-, uusi suunta Suomelle-, periaateohjelma- ja aloitevaliokunnat) ja valitsee niihin jäsenjärjestöjen ehdottamat jäsenet puoluekokousasiakirjan mukaisesti. Lisäksi puoluehallitus, eduskuntaryhmä ja Euroopan parlamentissa toimiva Keskustan valtuuskunta ovat nimenneet valiokuntiin omat edustajansa ja puoluehallitus valiokuntien sihteerit.

Puoluehallitus esittää lisäksi, että puoluekokous merkitsee pöytäkirjaan valiokunnille ennen puoluekokouksen alkua järjestetyt valmistelevat kokoukset. Valiokunnat toimivat järjestyssäännön 2 §:n mukaisesti. Valiokunnat kokoontuvat niille ilmoitettuin aikoina etäyhteyksin ja puoluekokousasiakirjaan merkityissä paikoissa. Puoluehallitus esittää, että mahdolliset henkilömuutokset valiokunnissa todetaan valiokuntien järjestäytymisen yhteydessä.

6.3. Päätös

7. KATSAUS PUOLUEEN TOIMINTAAN EDELLISEN PUOLUEKOKOUKSEN JÄLKEISELTÄ AJALTA SEKÄ SELVITYS PUOLUEEN TALOUDELLISESTA TILASTA

7.1. Esittely

Puoluesihteri Antti Siika-aho esittää katsauksen Keskustan toimintaan edellisen puoluekokouksen jälkeiseltä ajalta sekä selvityksen puolueen taloudellisesta tilasta.

7.2. Päätösehdotus

Puoluehallitus esittää, että puoluekokous merkitsee tiedoksi toimintakatsauksen ja

selvityksen taloudellisesta tilasta. Niistä käydään keskustelu esityslistan kohdassa 14.

7.3. Päätös

8. EHDOTUS PERIAATTEELLISEKSI TALOUS- JA TOIMINTASUUNNITELMAKSI SEKÄ JÄSENYHDISTYKSILTÄ PERITTÄVIKSI JÄSENMAKSUIKSI

8.1. Esittely

Puoluesihteeri Antti Siika-aho esittelee ehdotuksen Keskustan periaatteelliseksi talous- ja toimintasuunnitelmaksi seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi sekä yhdistyksiltä perittäviksi jäsenmaksuiksi. Ehdotukset on julkaistu puoluekokousasiakirjassa.

8.2. Päätösehdotus

Puoluehallitus esittää, että puoluekokous käy lähetekeskustelun esityksestä periaatteelliseksi talous- ja toimintasuunnitelmaksi ja jäsenmaksuiksi esityslistan kohdassa 14 ja lähettää ne sekä yleiskeskustelussa tehdyt kannatetut esitykset järjestövaliokunnan valmisteltaviksi.

8.3. Päätös

9. ESITYS KESKUSTAN SÄÄNTÖJEN MUUTTAMISESTA

9.1. Esittely

Puoluesihteeri Antti Siika-aho esittelee puoluevaltuuston esityksen puolueen sääntöjen muuttamisesta.

Esitys on julkaistu puoluekokousasiakirjassa.

9.2. Päätösehdotus

Puoluehallitus esittää, että puoluekokous käy lähetekeskustelun esityksestä puolueen sääntöjen muuttamiseksi esityslistan

kohdassa 14 ja lähettää sen sekä yleiskeskustelussa tehdyt kannatetut esitykset järjestövaliokunnan valmisteltaviksi.

9.3. Päätös

10. PUOLUEKOKOUKSELLE SAAPUNEET ALOITTEET

10.1. Esittely

Puoluekokoukselle on saapunut sääntömääräisessä ajassa eli 5.3.2026 mennessä yhteensä 421 aloitetta. Aloitteet ja niihin laaditut puoluehallituksen vastausesitykset on julkaistu puoluekokousasiakirjassa.

Puoluesihteeri Antti Siika-aho esittelee puolueen aloitekäytännön, puoluekokoukselle saapuneiden aloitteiden painotukset sekä puoluehallituksen laatimien vastausesitysten linjan.

10.2. Päätösehdotus

Puoluehallitus esittää, että puoluekokous käy aloitteista ja puoluehallituksen niihin laatimista vastausesityksistä lähetekeskustelun esityslistan kohdassa 14 ja lähettää aloitteet sekä niihin keskustelussa tulleet kannatetut esitykset aloite- ja järjestövaliokuntien valmisteltaviksi.

10.3. Päätös

11. ESITYS KESKUSTAN PERIAATEOHJELMAKSI

11.1. Esittely

Keskustan periaateohjelmatyöryhmän puheenjohtaja Antti Kaikkonen esittelee puoluehallituksen esityksen Keskustan uudeksi periaateohjelmaksi. Esitys on julkaistu puoluekokousasiakirjassa.

11.2. Päätösehdotus

Puoluehallitus esittää, että puoluekokous käy esityksestä periaateohjelmaksi lähe-

tekeskustelun esityslistan kohdassa 14 ja lähettää esityksen periaateohjelmaksi sekä siihen yleiskeskustelussa tehdyt kannatetut esitykset periaateohjelmavaliokunnan valmisteltavaksi.

11.3.Päätös:

12. ESITYS UUSI SUUNTA SUOMELLE - OHJELMAKSI

12.1. Esittely

Keskustan varapuheenjohtaja Hilikka Kemppi esittelee puoluehallituksen esityksen Keskustan Uusi Suunta Suomelle - ohjelmaksi. Esitys on julkaistu puoluekokousasiakirjassa.

12.2.Päätösehdotus

Puoluehallitus esittää, että puoluekokous käy lähetekeskustelun esityksestä Uusi Suunta Suomelle -ohjelmaksi esityslistan kohdassa 14 ja lähettää esityksen ohjelmaksi sekä siihen yleiskeskustelussa tehdyt kannatetut esitykset Uusi Suunta Suomelle-valiokunnan valmisteltavaksi.

12.3.Päätös:

13. ESITYS PUOLUEKOKOUKSEN POLIITTISEKSI KANNANOTOKSI

13.1. Esittely

Keskustan varapuheenjohtaja Markus Lohi esittelee esityksen puoluekokouksen poliittiseksi kannanotoksi. Esitys on julkaistu Keskustan nettisivulla osoitteessa www.keskusta.fi/puoluekokous-2026

13.2. Päätösehdotus

Puoluehallitus esittää, että puoluekokous käy lähetekeskustelun esityksestä puoluekokouksen poliittiseksi kannanotoksi esityslistan kohdassa 14 ja lähettää esityksen kannanotoksi sekä siihen yleiskes-

kustelussa tehdyt kannatetut esitykset poliittisen valiokunnan valmisteltavaksi.

13.3.Päätös:

14. YLEISKESKUSTELU

14.1. Esittely

Keskustelu suoritetaan järjestyssäännön 3 §:n mukaisesti. Piirien, sisarjärjestöjen, Keskustan eduskuntaryhmän ja Euroopan parlamentissa olevan Keskustan valtuuskunnan viralliset puheenvuorot voivat kestää enintään kaksi (2) minuuttia. Muut puheenvuorot voivat kestää enintään yhden (1) minuutin. Perjantaina käydään lähetekeskustelu esityslistan kohdissa 7, 8, 9, 10,11, 12 ja 13 esitellyistä asioista ja lauantaina esityslistan kohdissa 15,17,18,19 ja 22 asioista.

14.2. Päätösehdotus

Puoluekokous käy lähetekeskustelua esityslistan kohdissa 7, 8, 9,10,11,12 ja 13 esitellyistä asioista ja lähettää siinä tehdyt kannatetut esitykset järjestö-, aloite-, Uusi Suunta Suomelle-, periaateohjelma- ja poliittisen valiokuntien valmisteltaviksi. Puoluehallitus esittää, että puoluejohdon kuuluvat henkilöt voivat vastata keskustelun kuluessa heille esitettyihin kysymyksiin.

14.3. Päätös

Lauantai 6.6 klo 10.00 -

15. POLIITTINEN KATSAUS

15.1. Esittely

Puolueen puheenjohtaja Antti Kaikkonen esittää katsauksen poliittiseen tilanteeseen.

15.2. Päätösehdotus

Puoluehallitus esittää, että tilannekatsaus merkitään tiedoksi ja siitä käydään keskustelu esityslistan kohdassa 16.

15.3. Päätös

16. YLEISKESKUSTELU

16.1. Esittely

Puoluehallitus esittää, että perjantaina alkanutta yleiskeskustelua jatketaan järjestyssäännön 3 §:n mukaisesti. Perjantaina käytiin lähetekeskustelu esityslistan kohdissa 7, 8, 9, 10,11,12 ja 13 esitellyistä asioista. Lauantaina käydään yleiskeskustelu esityslistan kohdista 15,17,18,19 ja 22 asioista. Piirien, sisarjärjestöjen, Keskustan eduskuntaryhmän ja Euroopan parlamentissa olevan Keskustan valtuuskunnan viralliset puheenvuorot voivat kestää enintään kaksi (2) minuuttia. Muut puheenvuorot voivat kestää enintään yhden (1) minuutin.

16.2. Päätösehdotus

Puoluekokous käy yleiskeskustelua, jonka kuluessa tehdään esitykset myös puoluekokouksen henkilövalinnoista. Esitykset lähetetään menettelytapavaliokunnan valmisteltaviksi.

Puoluehallitus esittää, että Keskustan puoluejohdon jäsenet voivat vastata keskustelun kuluessa heille esitettyihin kysymyksiin.

16.3. Päätös

16.4. Keskustelu

17. PUOLUEEN PUHEENJOHTAJAN VAA- LI

17.1. Esittely

Puolueen sääntöjen 9 §:n mukaisesti varsinainen puoluekokous valitsee puolueelle puheenjohtajan seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi. Puoluekokous kävi asiasta lähetekeskustelun esityslistan kohdassa 16.

Puoluehallitus esittää, että yleiskeskustelussa esitetyt puheenjohtajaehdokkaat voivat käyttää enintään viiden (5) minuutin pituiset esittelypuheenvuorot.

17.2. Päätösehdotus

Menettelytapavaliokunnan esitys.

17.3. Keskustelu

Järjestyssäännön 3 §:n mukaisesti valiokunnan esityksistä sallitaan enintään yhden (1) minuutin puheenvuoroja.

17.4. Päätös

18. KOLMEN (3) VARAPUHEENJOHTAJAN VAA- LI

18.1. Esittely

Puolueen sääntöjen 9 §:n mukaisesti varsinainen puoluekokous valitsee puolueelle kolme (3) varapuheenjohtajaa seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi. Puoluekokous kävi asiasta lähetekeskustelun esityslistan kohdassa 16.

Puoluehallitus esittää, että yleiskeskustelussa esitetyt varapuheenjohtajaehdokkaat voivat käyttää enintään kolmen (3) minuutin esittelypuheenvuoron.

18.2. Päätösehdotus

Menettelytapavaliokunnan esitys.

18.3. Keskustelu

Järjestyssäännön 3 §:n mukaisesti valiokunnan esityksistä sallitaan enintään yhden (1) minuutin puheenvuoroja.

18.4. Päätös

19. PUOLUESIHTTEERIN VAALI

19.1. Esittely

Puolueen sääntöjen 9 §:n mukaisesti varsinainen puoluekokous valitsee puolueelle puoluesihteerin seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi. Puoluekokous kävi asiasta lähetekeskustelun esityslistan kohdassa 16.

Puoluehallitus esittää, että yleiskeskustelussa esitetyt puoluesihteeriehdokkaat voivat käyttää enintään kolmen (3) minuutin pituiset esittelypuheenvuorot.

19.2. Päätösehdotus

Menettelytapavaliokunnan esitys.

19.3. Keskustelu

Järjestyssäännön 3 §:n mukaisesti valiokuntien esityksistä sallitaan enintään yhden (1) minuutin puheenvuoroja.

19.4. Päätös

Sunnuntai 7.6 klo 9.00 -

(aamuhartaus klo 8.30 alkaen)

klo 9.00-

20. PERIAATTEELLINEN TALOUS- JA TOIMINTASUUNNITELMA SEURAAVAKSI KAKSIVUOTISKAUDEKSI

20.1. Esittely

Puoluekokous kävi lähetekeskustelun periaatteellisesta talous- ja toimintasuunnitelmasta esityslistan kohdassa 14.

20.2. Päätösehdotus

Järjestövaliokunnan esitys.

20.3. Keskustelu

Järjestyssäännön 3 §:n mukaisesti valiokuntien esityksistä sallitaan enintään yhden (1) minuutin puheenvuoroja.

20.4. Päätös

21. JÄSENYHDISTYKSILTÄ PERITTÄVÄT JÄSENMAKSUT VUOSINA 2027-2028

21.1. Esittely

Puoluekokous kävi lähetekeskustelun jäsenyhdistyksiltä perittävistä jäsenmaksuista esityslistan kohdassa 14.

21.2. Päätösehdotus

Järjestövaliokunnan esitys.

21.3. Keskustelu

Järjestyssäännön 3 §:n mukaisesti valiokuntien esityksistä sallitaan enintään yhden (1) minuutin puheenvuoroja.

21.4. Päätös

22. PUOLUEVALTUUSTON JÄSENTEN VAALI

22.1. Esittely

Puolueen sääntöjen 9 §:n mukaisesti varsinainen puoluekokous valitsee Keskustalle puoluevaltuuston seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi. Puolueen piirit ja muut järjestöt, joilla on oikeus edustukseen puoluevaltuustossa, ovat sääntöjen 17§:n mukaisesti esittäneet ehdokkaita puoluevaltuuston jäseniksi ja varajäseniksi seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi. Ehdotukset on julkaistu puoluekokousasiakirjassa. Puoluekokous kävi asiasta keskustelun esityslistan kohdassa 16.

22.1. Päätösehdotus

Menettelytapavaliokunnan esitys.

22.3. Keskustelu

Järjestyssäännön 3 §:n mukaisesti valiokuntien esityksistä sallitaan enintään yhden (1) minuutin puheenvuoroja.

22.4. Päätös

23. KESKUSTAN SÄÄNTÖMUUTOS

23.1. Esittely

Puoluekokous kävi lähetekeskustelun puolueen sääntöjen muuttamisesta esityslistan kohdassa 14.

23.2. Päätösehdotus

Järjestövaliokunnan esitys.

23.3. Keskustelu

Järjestyssäännön 3 §:n mukaisesti valiokunnan esityksistä sallitaan enintään yhden (1) minuutin puheenvuoroja.

23.4. Päätös

24. KESKUSTAN PERIAATEOHJELMA

24.1. Esittely

Puoluekokous kävi lähetekeskustelun esityksistä Keskustan uudeksi periaateohjelmaksi esityslistan kohdassa 14.

24.2. Päätösehdotus

Periaateohjelmavaliokunnan esitys.

24.3. Keskustelu

Järjestyssäännön 3§:n mukaisesti valiokunnan esityksistä sallitaan enintään yhden (1) minuutin puheenvuoroja.

24.4. Päätös

25. UUSI SUUNTA SUOMELLE -OHJELMA

25.1. Esittely

Puoluekokous kävi lähetekeskustelun esityksestä Uusi Suunta Suomelle-ohjelmaksi esityslistan kohdassa 14.

25.2. Päätösehdotus

Uusi Suunta Suomelle- valiokunnan esitys.

25.3. Keskustelu

Järjestyssäännön 3 §:n mukaisesti valiokunnan esityksistä sallitaan enintään yhden (1) minuutin puheenvuoroja.

25.4. Päätös

26. VASTAUKSET PUOLUEKOKOUSALOITTEISIIN

26.1. Esittely

Puoluekokous kävi aloitteista ja niiden vastausesityksistä lähetekeskustelun esityslistan kohdassa 14.

26.2. Päätösehdotus

Aloite- ja järjestövaliokuntien esitykset.

26.3. Keskustelu

Järjestyssäännön 3 §:n mukaisesti valiokunnan esityksistä sallitaan enintään yhden (1) minuutin puheenvuoroja.

26.4. Päätös

27. POLIITTISET KANNANOTOT

27.1. Esittely

Poliittinen valiokunta on valmistellut esitykset puoluekokouksen poliittisiksi kannanotoiksi.

Puoluekokous kävi poliittista lähetekeskustelua esityslistan kohdissa 14 ja 16.

27.2. Päätösehdotus

Poliittisen valiokunnan esitys.

27.3. Keskustelu

Järjestyssäännön 3 §:n mukaisesti valiokunnan esityksistä sallitaan enintään yhden (1) minuutin puheenvuoroja.

27.4. Päätös

28. MUUT ASIAT

Tässä kohdassa käsitellään kaikki ne asiat, jotka kokous esityslistan hyväksymisen yhteydessä päätti ottaa käsiteltäväkseen tai joita valiokunnat esittävät kokouksen päätettäväksi.

29. PUOLUEKOKOUKSEN PÄÄTTÄMİNEN

Kokouksen puheenjohtajan päätössanat.

Ohjeita sähköiseen äänestykseen

1. Jokainen äänivaltainen edustaja merkitään kokouspaikalle saapuessa äänestysluekseen. Virallisten kokousedustajien tulee saapua kokoukseen ennakoon ilmoitetun kirjautumisajan puitteissa.

2. Puheenjohtaja ilmoittaa, kun äänestämisen alkaa. Jokaiselle viralliselle kokousedustajalle saapuu sähköpostiin linkki, joka ohjaa äänestysjärjestelmän kirjautumissivulle. Kirjautumissivulta käyttäjä tilaa kuusinumeroisen vahvistuskoodin oman valintansa mukaan joko sähköpostiin tai tekstiviestinä puhelimeen.

On tärkeää, että äänestysjärjestelmässä näkyvään kenttään kirjoitetaan se sähköpostiosoite tai puhelinnumero, jonka edustaja on antanut yhteystiedokseen ilmoittautuessaan.

Jos käyttäjä ei saa kutsulinkkiä, kannattaa tarkistakaa ensin roskapostilaatikko sekä gmailissa Päivitykset, Tarjoukset ja muut välilehdet. Jos linkkiä ei löydy, ilmoittakaa siitä välittömästi kokouksen toimihenkilöille.

HUOM! Paine-
tussa kirjassa
tässä oli väärä
kuva. Tämä on
oikea.

3. Sähköpostiin tai tekstiviestillä saapunut vahvistuskoodi kirjoitetaan äänestysjärjestelmän kirjautumissivulle, jonka jälkeen järjestelmä tunnistaa käyttäjän viralliseksi kokousedustajaksi.

On suositeltavaa käyttää tekstiviestivahvistuskoodia, koska sähköpostin käyttäminen saattaa vaatia verkkoselaimen avaamisen puhelimen sähköpostisovelluksen sijaan.

HUOM! Paine-
tussa kirjassa
tässä oli väärä
kuva. Tämä on
oikea.

4. Tunnistautumisen jälkeen käyttäjä ohjataan etusivulle, josta löytyvät aktiiviset äänestykset. Klikkaamalla ”**äänestä**” painiketta, käyttäjä pääsee äänestämään.

Äänestyksessä **valitaan** ehdokas/ ehdokkaat tai vaihtoehdot, joita haluaa äänestää. Klikkaamalla ”**jatka**” painiketta järjestelmä ohjaa sinut erilliselle vahvistussivulle, jossa näet valintasi ennen varsinaista äänestämistä.

5. Mikäli vahvistussivulla esitetty valinta on oikein, lopullisen äänen pääsee jättämään klikkaamalla ”**äänestä**” painiketta. Lopuksi järjestelmä ohjaa käyttäjän lopetussivulle, jossa on nähtävissä ilmoitus onnistuneesta äänestämisestä. Näkymä suljetaan klikkaamalla painiketta ”sulje”.

Äänestämisen jälkeen valintaa ei voi enää muuttaa.

Jos äänestys ei kuitenkaan onnistu omalla laitteella, kokoussaliin on varattu kiinteitä äänestyspisteitä, joissa on mahdollista äänestää. Kiinteitä äänestyspisteitä käytettäessä tunnistamisessa on käytettävä matkapuhelimeen tekstiviestillä saapuvaa vahvistuskoodia.

Saatte äänestykseen tarvittaessa apua kokouksen toimihenkilöiltä.

Järjestyssääntö

Puoluekokouksen esityslistan 5. kohdassa tehtävän päätöksen mukaan kokouksessa noudatetaan järjestyksimismuotojen, päätösten valmistelun ja menettelytapojen osalta seuraavaa järjestyssääntöä:

1. JÄRJESTÄYTYMINEN

Puoluekokoukselle valitaan kolme (3) puheenjohtajaa, neljä (4) sihteerä sekä neljä (4) pöytäkirjan tarkastajaa.

2. VALIOKUNNAT

Puoluekokous asettaa päätösten valmistelua varten seuraavat valiokunnat:

1. Menettelytapavaliokunta

Menettelytapavaliokunta hyväksyy puoluekokousedustajien valtakirjat ja henkilökohtaisen ennakkoilmoittautumisen (22.5. mennessä ja 5.6. sekä 6.6.) perusteella kokoukseen ilmoittautuneet, tekee esitykset kokouksen menettelytavoista, toimittaa sähköiset ja/tai lippuäänestykset ja vastaa äänenlaskusta sekä tekee esitykset puolueen sääntöjen 9 §:n mukaisista henkilövalinnoista sekä puoluevaltuustoon valittavista henkilöistä siten kuin puolueen sääntöjen 17 §:ssä määrätään.

2. Poliittinen valiokunta

Poliittinen valiokunta käsittelee esitykset puoluekokouksen poliittisiksi kannanotoiksi sekä muiksi mahdollisiksi kannanotoiksi ja tekee niistä esitykset puoluekokouksen päätettäväksi.

3. Järjestövaliokunta

Järjestövaliokunta käsittelee puoluehallituksen esitykset periaatteelliseksi talous- ja toimintasuunnitelmaksi seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi, puolueen sääntömuutokseksi ja jäsenyhdistyksiltä perittävistä jäsenmaksuista sekä tekee niistä esitykset puoluekokouksen päätettäväksi. Järjestövaliokunta käsittelee myös puoluekokoukselle sääntöjen mukaisessa ajassa eli viimeistään 5.3.2026 tulleet Keskustan järjestötoimintaa koskevat aloitteet ja puoluehallituksen niihin laatimat vastausesitykset sekä tekee niistä esitykset puoluekokouksen päätettäväksi.

4. Aloitevaliokunta

Aloitevaliokunta käsittelee puoluekokoukselle sääntöjen mukaisessa ajassa eli viimeistään 5.3.2026 tulleet aloitteet (pois lukien järjestöaloitteet) ja puoluehallituksen niihin laatimat vastausesitykset sekä tekee niistä esitykset puoluekokouksen päätettäväksi.

5. Periaateohjelmavaliokunta

Periaateohjelmavaliokunta käsittelee puoluehallituksen esityksen Keskustan uudeksi periaateohjelmaksi ja tekee siitä esityksen puoluekokouksen päätettäväksi.

6. Uusi suunta Suomelle -valiokunta

Uusi suunta Suomelle -valiokunta käsittelee puoluehallituksen esityksen Uusi suunta Suomelle -ohjelmaksi ja tekee siitä esityksen puoluekokouksen päätettäväksi.

Valiokuntiin valitaan puolueen piirien esitysten mukaisesti yksi puoluekokousedus-

taja alkavaa 30.000 eduskuntavaaleissa piirin alueella annettua ääntä kohti. Tällöin Helsinki, Uusimaa, Satakunta, Etelä-Häme, Päijät-Häme, Karjala, Kymenlaakso, Etelä-Savo, Itä-Savo, Pirkanmaa, Keski-Suomi, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo, Keski-Pohjanmaa, Kainuu, Lappi, Peräpohjola, Varsinais-Suomi ja kaksikielinen piiri saavat yhden (1) edustajan ja Etelä-Pohjanmaa ja Pohjois-Pohjanmaa kaksi (2) edustajaa valiokuntiin.

Lisäksi jokaiseen valiokuntiin valitaan yksi (1) edustaja Suomen Keskustan naiset ry:stä, Suomen Keskustanuoret ry:stä, Keskustaopiskelijat ry:stä. Keskustan Lehtimiehet ry:stä valitaan yksi (1) edustaja kahteen valiokuntaan.

Puoluehallitus, eduskuntaryhmä ja Euroopan parlamentissa toimiva Keskustan valtuuskunta nimeävät valiokuntiin edustajansa, joilla on puheoikeus, mutta ei äänioikeutta. Valiokunnat valitsevat keskuudestaan äänioikeutetuista edustajista puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Valiokunnat voivat kokoontua myös ennen puoluekokousta.

3. PUHEENVUOROT

Puheenvuorot pyydetään kokouksen puheenjohtajalta kirjallisesti tätä tarkoitusta varten varatuilla lipuilla, joita jaetaan virallisille edustajille. Pyyntöön on merkittävä se esityslistan kohta, jota käsiteltäessä puheenvuoro halutaan käyttää. Pyyntöön on pantava myös merkintä siitä, jos kyseessä on puolueen piirin, sisarjärjestön, Keskustan eduskuntaryhmän tai Euroopan parlamentissa toimivan Keskustan valtuuskunnan virallinen puheenvuoro.

Työjärjestystä ja päätöksentekomenettelyä koskevat puheenvuorot tulee pyytää suullisesti puhujapöytästä ja ilmoittamalla kuuluvasti nimensä.

Puheenvuorot annetaan vain virallisille edustajille sekä puoluevaltuuston, puoluehallituksen, eduskuntaryhmän ja Euroopan parlamentissa toimivan Keskustan valtuuskunnan jäsenille sekä puolueen työryhmien puheenjohtajille siinä järjestyksessä kuin ne on pyydetty.

Puolueen piirin, sisarjärjestön, eduskuntaryhmän tai Euroopan parlamentissa toimivan Keskustan virallisen kokouksen kannanotto käsiteltävään asiaan tai esitys päätökseksi voidaan myöntää ennen yksityisten edustajien puheenvuoroja, mikäli siitä on mainittu puheenvuoroa pyydettyäessä. Puoluejohdon edustajille on annettava mahdollisuus lyhyisiin vastauspuheenvuoroihin.

Yleiskeskustelussa piirien, sisarjärjestöjen, Keskustan eduskuntaryhmän ja Euroopan parlamentissa toimivan Keskustan valtuuskunnan viralliset puheenvuorot voivat kestää enintään kaksi (2) minuuttia. Muut puheenvuorot voivat kestää enintään yhden (1) minuutin. Kokous voi myös päättää puheenvuorojen lukumääräisestä tai niiden kestoa koskevasta rajoittamisesta.

Puheenjohtajaehdokkaiden esittelypuheenvuorot voivat kestää enintään viisi (5) minuuttia. Varapuheenjohtaja- ja puoluesihteeriehdokkaiden esittelypuheenvuorot voivat kestää enintään kolme (3) minuuttia.

Valiokuntien esityksiä käsiteltäessä voidaan käyttää yhden (1) minuutin puheenvuoroja tehtäessä muutosesityksiä päätösesityksiin. Mahdolliset muutokset tulee toimittaa kirjallisesti kokouksen sihteerille.

Menettelytapavalikunnan esityksistä henkilövaalien suorittamiseksi voidaan keskustella vain menettelytapojen osalta.

Puheenvuorot on esitettävä tarkoitukseen varatulta puhujapaikalta. Puheenvuoron käyttäjän on pysyttävä käsiteltävänä olevassa asiassa.

Perjantaina 5.6. käydään lähetekeskustelu esityslistan kohdissa 7, 8, 9, 10, 11, 12 ja 13 esitellyistä asioista ja lauantaina 6.6. esityslistan kohdissa 15, 17, 18, 19 ja 22 asioista.

4. ÄÄNESTYSMENETTELY

Asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänen enemmistöllä. Äänen mennessä tasan ratkaisee se mielipide, johon kokouksen puheenjohtaja on yhtynyt, paitsi vaaleissa arpa.

Päätös puolueen sääntöjen muutoksesta tulee tapahtua vähintään kahden kolmasosan (2/3) enemmistöllä annetuista äänistä.

Ennen äänestystä puheenjohtajan on ilmoitettava kannatetut ja kannattamatta jääneet esitykset.

Puheenjohtaja tekee äänestyselhdotuksen, jolloin käytettävissä ovat sähköinen äänestys tai suljettu lippuäänestys tai avoin äänestys äänestyslipuilla, jonka toisella puolella on vihreä JAA ja toisella punainen EI.

Valiokuntien esityksistä päätettäessä suositellaan mahdollisten vastakkaisten esitysten ratkaisemista avoimella koeäänestyksellä. Käsitteilyn pohjana on puoluekokouksen valiokunnan esitys.

5. VAALIMENETTELY

Vaalit suoritetaan sähköisesti tai suljetuin lipuin numeroidulla äänestyslipulla. Kokouksen puheenjohtaja määrää äänestyselhdotusta tehdessään, käytetäänkö sähköistä äänestystä tai mitä äänestyslippua vaalissa käytetään.

Vaalit suoritetaan puolueen sääntöjen 16 §:n mukaisesti puoluekokouksessa ehdotetuista henkilöistä.

Varapuheenjohtajia valittaessa sähköisessä äänestyksessä tai äänestyslippuun on valittava/kirjoitettava kolmen (3) varapuheenjohtajaksi esitetyn henkilön nimi. Vähemmän tai enemmän nimiä sisältävä äänestyslippu tai valinta hylätään.

Puolueen puheenjohtajan, varapuheenjohtajien ja puoluesihteerin vaaleja voidaan yhdistää, mikäli eri tehtäviin ei ole esitetty samoja henkilöitä. Tällöin eri vaaleissa on kuitenkin käytettävä sähköistä äänestystä tai eri lippua.

6. ÄÄNESTYSTOIMITUS

Puoluekokouksen vaaleja valvoo menettelytapavaliokunta. Se toteaa äänioikeutetut edustajat ennakoilmoittautumisten ja jätettyjen valtakirjojen perusteella, toimittaa vaalit, suorittaa niiden ääntenlaskennan ja esittää tuloksen puoluekokoukselle.

Avoimissa äänestyksissä menettelytapavaliokunta jakaantuu kokoussalien eri puolille voidakseen valvoa ääntenlaskentaa. Äänestyksiä varten piirit ovat esittäneet menettelytapavaliokunnalle yhden (1) ääntenlaskijan kolmeakymmentä (30) edustajaa kohden.

Vaalit toimitetaan kokoussalissa osoitetuilla äänestyspaikoilla. Kutakin äänestyspaikkaa valvovat ao. piirejä edustavat menettelytapavaliokunnan jäsenet avustajinaan piirien toiminnanjohtajat sekä menettelytapavaliokunnan valitsevat ääntenlaskijat. Em. henkilöt muodostavat äänestyspaikan vaalitoimikunnan. Menettelytapavaliokunta valitsee keskuudestaan äänestyspaikkojen vaalitoimikunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Puheenjohtajan tehtävänä on kutsua vaalitoimikunta

koolle ja johtaa äänestyksen suorittamista joustavasti ja ripeästi.

Ensisijaisesti vaaleissa ja suljetuissa lippuäänestyksissä käytetään sähköistä äänestysjärjestelmää menettelytapavaliokunnan ohjeistuksen mukaisesti. Viralliset puoluekokousedustajat voivat äänestää omalla päätelaitteellaan tunnistautuneena tai kokoussalissa osoitetuilla äänestyspaikoilla tarvittaessa apua äänestyksen suorittamisessa. Sähköisessä äänestysessä avustavat menettelytapavaliokunnan nimeämät henkilöt.

Noin viisi minuuttia ennen sähköisesti toimitettavaa vaalia tai äänestystä kokouksen puheenjohtaja päättää äänestysluettelon lukitsemista. Puheenjohtaja päättää sähköisen äänestyksen, kun sille on annettu riittävästi aikaa ja kaikki apua tarvitsevat äänestäjät ovat äänestäneet äänestyspaikoillaan. Tämän jälkeen menettelytapavaliokunta toteaa vaalin tai äänestyksen tuloksen.

Jos sähköistä äänestysjärjestelmää ei käytetä, vaalit suoritetaan äänestyspaikoilla piireittäin. Edustajat jättävät vaalilippunsa urnaan nimenhuudon mukaan siinä järjestyksessä kuin heidän nimensä on kirjoitettu virallisten edustajien ilmoittautumisluelettoon, johon tehdään merkintä osallistumisesta vaaliin. Nimenhuudon ja osallistumismerkinnän suorittaa piirin toiminnanjohtaja vaalitoimikunnan valvonnassa.

Vaalitoimikunnan puheenjohtaja julistaa vaalin päättyneeksi välittömästi sen jälkeen, kun nimenhuuto ryhmään kuuluvien piirien osalta on loppuun suoritettu. Tämän jälkeen ei vaaliin voi enää osallistua/jättää äänestyslippua. Äänestysliput sisältävä urna luovutetaan vaalin päätyttyä menettelytapavaliokunnalle, joka aloittaa äänlaskennan välittömästi. Äänlaskennassa voidaan käyttää apuna piirien toiminnanjohtajia tai muita

menettelytapavaliokunnan määräämiä henkilöitä.

Vaalin tulos toimitetaan menettelytapavaliokunnan puheenjohtajalle. Menettelytapavaliokunnan ja vaalitoimikuntien puheenjohtajat allekirjoittavat lopulliset tulokset, jotka luovutetaan kokouksen puheenjohtajalle. Valiokunnan puheenjohtaja ilmoittaa kokoukselle vaalin tuloksen. Kokouksen puheenjohtaja tekee sen perusteella päätösehdotuksen 4. pykälän menettelytavat huomioon ottaen. Muilla henkilöillä ei ole vaalin tuloksen ilmoitusoikeutta.

Päätöksen julistamisen jälkeen menettelytapavaliokunta paketoii äänestysliput ja osanottajaluettelot sekä toimittaa ne piirin toiminnanjohtajan toimesta puolue toimistoon.

7. EDUSTAJIEN SIJOITTUMINEN KOOUSSALIIN

Viralliset puoluekokousedustajat sijoittuvat kokoussalin paikoille. Edustajien on vältettävä tarpeetonta liikkumista kokouksen kuluessa ja pysyttävä ehdottomasti paikallaan avointen äänestysten aikana ja ryhmyttävä 5 §:ssä mainittuihin vaaleihin äänestyspaikoittain.

Kutsuvieraat, puoluevaltuuston, puoluehallituksen, eduskuntaryhmän ja europarlamenttiryhmän jäsenet, jotka eivät ole virallisia edustajia, seuraavat kokousta heille varatuilta paikoilta.

8. PUOLUEKOKOUKSEN SEURAAMINEN

Puoluekokouksen seuraaminen paikan päällä on mahdollista kaikille, jotka ovat kirjautuneet kokouksen kirjautumis- ja ilmoittautumispisteessä.

Ellei kokouksen osallistuja käyttäydy asiallisesti, hänet voidaan määrätä poistumaan kokouksesta.

ÄÄNESTYSPAIKAT

I Äänestyspaikka

Helsinki
Uusimaa
Kaksikielinen piiri
Keskustanaiset (keskusjärjestö)
Keskustanuoret (keskusjärjestö)
KOL (keskusjärjestö)
Keskustan Lehtimiehet

II Äänestyspaikka

Pohjois-Savo

III Äänestyspaikka

Etelä- ja Itä-Savo

IV Äänestyspaikka

Etelä-Pohjanmaa

V Äänestyspaikka

Karjala
Kymenlaakso

VI Äänestyspaikka

Peräpohjola
Lappi

VII Äänestyspaikka

Keski-Suomi
Keski-Pohjanmaa

VIII Äänestyspaikka

Kainuu
Pohjois-Karjala

IX Äänestyspaikka

Varsinais-Suomi

X Äänestyspaikka

Pirkanmaa
Päijät-Häme

XI Äänestyspaikka

Etelä-Häme
Satakunta

XII Äänestyspaikka

Pohjois-Pohjanmaa

Kunniajäsenet

Helsinki

filosofian tohtori Sole Molander
professori Pekka Puska
lähihoitaja Annukka Paasikivi

Uusimaa

kansanedustaja, puoluesihteerit Eero Lankia
toimittaja, pastori Timo Laaninen
ulkoasiainneuvos Erja Tikka

Varsinais-Suomi

maakuntaneuvos Risto Ervelä
kunnallisneuvos Mika Munkki
eläkeläinen Mirjam Karila

Satakunta

eläkeläinen Raili Kunnaspuro
valtiopäiväneuvos Timo Kalli
agronomi Juha Korkeaosa

Etelä-Häme

maakuntaneuvos Eeva Nurmi
agrologi (Miikka) ANTERO Suonpää
kunnallisneuvos Markku Leppälahti

Päijät-Häme

puuseppä Samuli Hämäläinen
kunnallisneuvos Tero Mölsä
eläkeläinen Maija Pentikäinen-Laine

Pirkanmaa

musiikkineuvos Mikko Alatalo
maanviljelysneuvos Klaus Pentti
eläkeläinen Paula Virtanen

Kymi

eläkeläinen Pekka Ruoppa
eläkeläinen Marjatta Poteri
kunnallisneuvos Kalervo Tulokas

Karjala

rakennusinsinööri Ari Tornainen
sähköasentaja Jouni Kemppi
metsätalousyrittäjä Jukka Lohko

Etelä- ja Itä-Savo

eläkeläinen Aira Kietäväinen
eläkeläinen Helena Auvinen
maakuntaneuvos Markku Kakriainen

Pohjois-Savo

ministeri Seppo Kääriäinen
maanviljelijä Armas Komi
kunnallisneuvos Kaisa Raatikainen

Pohjois-Karjala

maakuntaneuvos Matti Kämäräinen
valtiopäiväneuvos Matti Väistö
eläkeläinen Eila Piippo

Keski-Suomi

ylikonstaapeli evp Aimo Asikainen
maakuntaneuvos Leila Lindell
yrittäjä Teijo Peltonen

Etelä-Pohjanmaa

varatuomari Anneli Jätteenmäki
valtiopäiväneuvos Kyösti Virrankoski
maakuntaneuvos Aulis Ranta-Muotio
talousneuvos Esa Nuottivaara

Keski-Pohjanmaa

kunnallisneuvos Antti Hietaniemi
eläkeläinen Kauko Ojala
eläkeläinen Pirjo Palosaari-Penttilä

Pohjois-Pohjanmaa

toimistosihteerit Raija Haapakoski
kunnallisneuvos Pentti Tuovinen
kunnallisneuvos Raili Myllylä
kunnallisneuvos Tapio Junttila
pitäjäneuvos Taavi Jarva

Kainuu

kunnallisneuvos Aimo Korhonen
toiminnanjohtaja Lyyli Pokela
apulaisjohtaja Olavi Pyykkönen

Peräpohjola

talousneuvos Erkki Alatalo
kunnallisneuvos Aarne Kultima
kunnallisneuvos Pekka Pelttari

Lappi

pankkitoimihenkilö, eläkeläinen
Eeva Moilanen
eläkeläinen Heikki Salmi
kunnallisneuvos Sakari Trög

PIIRI	MENETTELYTAPAVK Urheilu- ja Messukeskus	POLIITTINEN VALIOKUNTA Tampere-talo/ Opus 3	ALOITEVALIOKUNTA Tampere-talo/ Aaria
Helsinki	Anna Svanljung	Matti Pellinen	Miina-Maija Simonen
Uusimaa	Jarmo Siivari	Heidi Mannelin	Silja Silvasti
Varsinais-Suomi	Pekka Kuusisto	Lauri Salo	Patrick Paldanius
Satakunta	Vilho Hakala	Laura Airila	Eeva-Liisa Tuominen
Etelä-Häme	Johanna Häggman	Antero Suonpää	Aulis Veteläinen
Päijät-Häme	Mika Ågren	Paula Ijäs	Pasi Murto
Pirkanmaa	Aimo Kaikkonen	Sari Hassi	Tilda Karhumaa
Kymenlaakso	Liisa Varjola	Riikka Turunen	Jussi Kukkurainen
Karjala	Jouni Kemppi	Antti Arminen	Veeti Kondratjeff
Etelä- ja Itä-Savo	Hannu Karvinen	Reima Härkönen	Sari Noponen
Pohjois-Karjala	Anna Vauhkonen	Helena Pakarinen	Markku Litja
Pohjois-Savo	Jani Kautto	Tuula Savolainen	Olli Savonen
Keski-Suomi	Tahvo Anttila	Sakari Suomala	Sanna Hintikka
Etelä-Pohjanmaa	Heli Rajalahti	Helli Kitinoja	Irma-Liisa Viitamäki
Etelä-Pohjanmaa	Hannu Laturi	Esko Lehtimäki	Susanna Huikko
Keski-Pohjanmaa	Veli-Matti Hotakainen	Timo Pärkkä	Teemu Parkkila
Pohjois-Pohjanmaa	Jaakko Ruokola	Senja Kovaniemi	Anni-Inkeri Törmänen
Pohjois-Pohjanmaa	Ulla Parviainen	Leevi Sippola	Matti Leiviskä
Kainuu	Anita Karjalainen	ILmari Pokela	Paavo Niemelä
Lappi	Lasse Kontiola	Ari-Veikko Puska	Laura Lakso
Peräpohjola	Olli Rainio	Jari Makkonen	Seppo Alatörmänen
Kaksikielinen piiri			
Keskustanaiset	Satu Jalvanti-Hannikainen	Tuija Leivo-Rintakorpi	Merja Rautiainen
Keskustanuoret	Tiina Puranen	Sampsa Hakakoski	Milla Veteläinen
Keskustaopiskelijat	Santeri Ala-Röyskö	Erkki Jokinen	Anton Sahinaho
Keskustan Lehtimiehet			
Eduskuntaryhmä		Antti Kurvinen	Eeva Kalli
Puoluehallitus	Sari Palmu	Markus Lohi	Tuomas Kettunen
EP:n Kesk. valtuuskunta		Elsi Katainen	
Valiokuntien sihteerit	Marko Soini	Jirka Hakala	Juha Määttä
Valiokuntien sihteerit	Jukka Ihanus	Iida Hämäläinen	Tuomas Vanhanen
Valiokuntien sihteerit	Miikkael Azaize		Valtteri Pekonen
Valiokuntien sihteerit			Olivia Löytänen

JÄRJESTÖVALIOKUNTA Tampere-talo/ Opus 1–2	OHJELMAVALIOKUNTA 1 Periaateohjelma Tampere-talo/ Riffi	OHJELMAVALIOKUNTA 2 Uusi Suunta Suomelle Tampere-talo/ Sopraano	PIIRI
Sanna Rauhansalo	Salla Rahnasto	Päivi Väänänen	Helsinki
Outi Saarelainen	Sinikka Ekonen	Valtteri Hartikainen	Uusimaa
Katri Jalonen	Johanna Riski	Mimmi Ruusunen	Varsinais-Suomi
Matti Hatanpää	Jari Lepistö	Aino Kylälehtonen	Satakunta
Jaakko Viitala	Sanna Sauramäki	Petri Lahtinen	Etelä-Häme
Kai Koskinen	Maija Virta	Satu Jaatinen	Päijät-Häme
Reijo Koskela	Minna Sarvijärvi	Aino-Riikka Simula	Pirkanmaa
Jaakko Koskinen	Sanna Saikkonen	Sauli Ojala	Kymenlaakso
Heli Virtanen	Helmi Manninen	Jari Karhu	Karjala
Arto Sepponen	Sari Lantta	Viivi Immonen	Etelä- ja Itä-Savo
Kristiina Oinonen	Paavo Korhonen	Erika Eronen	Pohjois-Karjala
Antti Valta	Johanna Ålander	Miriam Putula-Vasari	Pohjois-Savo
Antti Waris	Satu Koskinen	Ilse Weiijo	Keski-Suomi
Pasi Keskinen	Karri Kallio	Aleksi Koivisto	Etelä-Pohjanmaa
Louna Yli-Hemminki	Jouni Mäkynen	Johanna Kankaanpää	Etelä-Pohjanmaa
Juha Konttila	Reetta Hjelm	Oliver Pietilä	Keski-Pohjanmaa
Janne Mäkinen	Jussi Ylitalo	Jukka Kolmonen	Pohjois-Pohjanmaa
Leea Putula	Pekka Huhtala	Sari Huuskonen	Pohjois-Pohjanmaa
Piia Määttä	Veli-Matti Karppinen	Leena Kela	Kainuu
Elina Ruokamo	Akseli Erkkilä	Mari-Anne Penttinen	Lappi
Jaakko Pelimanni	Mervi Varajärvi	Outi Keinänen	Peräpohjola
			Kaksikielinen piiri
Päivi Mononen-Mikkilä	Alina Lehto	Suvi Helanen	Keskustanaiset
Otto Suhonen	Venla Österberg	Veera Ursin	Keskustanuoret
Aapeli Rytkönen	Patrik Huotari	Ruusuu Markus	Keskustaopiskelijat
Lauri Heikkilä	Olga Oinas-Panuma		Keskustan Lehtimiehet
Vesa Kallio		Eerikki Viljanen	Eduskuntaryhmä
Antti Siika-aho	Antti Kaikkonen	Hilkka Kemppi	Puoluehallitus
Katri Kulmuni			EP:n Kesk. valtuusk.
Jukka Saarimäki	Pauliina Maukonen	Iikka Miettinen	Valiokuntien sihteerit
Jenna Wahlsten	Aleksi Sipilä	Juha Iso-Aho	Valiokuntien sihteerit
			Valiokuntien sihteerit
			Valiokuntien sihteerit

Periaatteellinen talous- ja toimintasuunnitelma puoluekokouskaudelle 2026 - 2028

Keskusta tarjoaa vaihtoehdon uudeksi suunnaksi Suomelle. Keskusta painottaa työtä, turvallisuutta ja tulevaisuususkoa kaikille suomalaisille.

Tärkein tehtävämme puoluekokouskaudella 2026 – 2028 on nousta suomalaisen yhteiskunnan suunnanmäärittäjäksi.

Tehtävänsä tueksi Keskusta

1. kokoaa eduskuntavaaleihin voittavan ehdokasjoukkueen, rakentaa iskevän vaalikampanjan ja pyrkii asemoitumaan uskottavaksi vaihtoehdoksi sekä
2. uudistaa toimintatapojaan houkuttellakseen yhä useampia suomalaisia mukaan vaikuttamaan.

Linjamme ja tekomme nojaavat yhdessä jaettuihin arvoihin ja ihanteisiin. Paikallisuus ja suomalaisen elämäntavan puolustaminen kantavat Keskustaa.

Keskusta tekee tinkimättömästi työtä suomalaisen yhteiskunnan hyväksi sekä pitää huolta, että mahdollisimman moni voi osallistua ja luottaa tavoitteisiimme.

Keskustan toiminta on myös jatkossa vahvaa kaikilla päätöksenteon tasoilla. Keskusta tarjoaa mukana olemiselle arvon, syyn ja tarkoituksen.

Keskusta kutsuu työhön mukaan jokaisen halukkaan ja tarjoaa tilan vaikuttaa.

Tampereen puoluekokouksessa 2026 hyväksyttävät uusi suunta Suomelle -ohjelmapaperi, uusi periaateohjelma

8 ja puolueväen aloitteet toimivat kaiken
9 keskustapolitiikan ohjenuorina tulevalla
10 puoluekokouskaudella.

11

12 Suomen suunnanmäärittäjäksi pyrkivä-
13 nä liikkeenä Keskusta muun muassa

14

15 1. on paikallisesti ja alueellisesti läsnä
16 tukien päättäjiä, ehdokkaita ja kes-
17 kustan järjestöaktiiveja,

18

19 2. jatkaa osallistumisen ja mukana
20 olemisen tapojen uudistamista ja
21 nykyaikaistamista keskittyen ennen
22 kaikkea uusien jäsenten tavoittami-
23 seen,

24

25 3. syventää poliittista ja aatteellis-
26 ta ohjelmatyötään sekä päivittää
27 linjauksiaan,

28

29 4. remontoii järjestöllistä rakennettaan
30 yhdessä hyväksytyjen linjausten
31 mukaisesti ja jatkaa sääntöjensä
32 uudistamista,

33

34 5. jatkaa ja syventää laajamittaista
35 tulevaisuusakatemia -koulutusohjel-
36 maansa,

37

38 6. tiivistää Keskustajärjestöjen kes-
39 kinäistä yhteistyötä sekä vahvis-
40 taa vapaaehtoisten ja puolueessa
41 työskentelevien mahdollisuuksia
42 sujuvampaan toimintaan sekä

43

44 7. valmistautuu seuraaviin kunta- ja
45 aluevaaleihin.

46

47 Puoluekokouskauden päätteeksi Kes-
48 kusta on vahvistunut kaikin puolin suo-
49 malaisia osallistavana kansanliikkeenä.

50

Talous ja henkilöstöhallinto

Puolueen taloudellinen tilanne on kohtuullinen ja uuden puoluekokouskauden alkaessa puolue on velaton. Puoluetoinnin rahoituksen kivijalka on puoluetuki, joka määräytyy eduskuntavaaleissa saatujen edustajapaikkojen mukaan. Puoluekokouskaudella käydään puolueen rahoituksen kannalta merkittävimmät vaalit, eduskuntavaalit. Vaaleihin puolue myös panostaa taloudellisesti ja tämä vähentää puolueen taseessa olevia puskureita merkittävästi kauden puolivälissä. Puolue ei edelleenkään ota puoluekokouskaudella velkaa, vaan toiminta rahoitetaan puoluetuella ja omalla varainhankinnalla.

Suunnitelmallista varainhankintaa tehostetaan tulevalla puoluekokouskaudella luomalla varainhankinnan suunnitelma koko vaalikaudelle. Oman varainhankinnan osuus puoluetoinnin rahoituksesta on noin 10 % mutta jo tuokin määrä antaa liikkumavaraa puoluetuon suunnitteluun ja rahoitukseen. Suunnitelmallinen varainhankinta auttaa myös selviämään mahdollisista puoluetuen leikkauksista.

Piirien osalta jäsenmaksut ovat merkittävässä roolissa puoluetuon mahdollistajana ja rahoittajana. Tästä syystä jäsenmaksun suuruutta pitää pystyä tarkastelemaan vuosittain ja tehdä siihen tarvittaessa korotuksia puolueen suosituksena. Jäsenmaksun maksamisen tulee olla jäsenille merkityksellistä. Jäsenmaksulla tuetaan puolueen sanoman eteenpäin viemistä alueilla mutta myös jäsenille tarjottavien palveluiden, koulutusten ja tapahtumien tulee innoittaa jäsenmaksun maksamiseen. Kaikkien puolueen jäsenten pitää olla tasavertaisessa asemassa niin oikeuksien kuin velvollisuuksien suhteen ja jokaisen jäsenen tulee henkilökohtainen jäsenmaksu maksaa. Jäsenyyden kiinnostavuutta ja

1 uusjäsenhankintaa kehittämistä jatke-
2 taan puoluekokouskaudella.

3

4 Työnantajan puolueen tulee olla hou-
5 kutteleva ja jokaisesta työntekijästä
6 pidetään hyvää huolta. Järjestöstrate-
7 gian mukaista valtakunnallista yhden
8 työnantajan mallia viedään eteenpäin
9 puoluekokouskaudella. Päällekkäisiä
10 työtehtäviä tulee karsia ja jo olemassa
11 olevia voimavaroja käyttää laajem-
12 min hyödyksi, lisäksi työtehtäviä tulee
13 tarkastella myös työntekijöiden henki-
14 lökohtaisten vahvuuksien mukaisesti.
15 Puoluekokouskaudella tulee uskaltaa
16 myös tarkastella realistisesti niitä
17 tehtäviä joita puolueen tulee tuottaa ja
18 päivittää tältäkin osin toiminta uudelle
19 vuosikymmenelle.

20

21 Järjestötoiminta

22

23 Keskusta jatkaa määrätietoisesti toi-
24 mintakulttuurinsa- ja tapojensa uudista-
25 mista. Toiminnan ytimessä on jäsenko-
26 kemuksen jatkuva parantaminen sekä
27 uusien suomalaisten tavoittaminen.

28

29 Keskusta pyrkii kasvattamaan uusien
30 jäsentensä määrää jatkuvalla ja sinnik-
31 källä jäsenhankinta- ja houkuttelutyöllä.

32

33 Edellisellä puoluekokouskaudella hyväk-
34 sytty Keskustan järjestöstrategia toimii
35 toiminnan uudistaminen pohjana.

36

37 Puoluekokouskaudella 2026 – 2028 jär-
38 jestötyön tueksi rakennetaan uusia ta-
39 pahtumamuotoja sekä kaikille avoimia
40 tilaisuuskonsepteja. Järjestörakenteen
41 muutoksista sovitaan keskustapiirien
42 ja puolue-elinten kanssa yhdessä ja ne
43 pannaan toimeen vuoden 2028 loppuun
44 mennessä. Tarvittaessa jatketaan myös
45 puolueen sääntöjen uudistamista, jotta
46 ne palvelevat uudistamistyötä parhaalla
47 mahdollisella tavalla.

48

49

50

Tulevaisuusakatemia -koulutusohjelmaa jatketaan ja syvennetään. Puolueen koulustoiminnan tavoitteena on tarjota jäsenille mahdollisuuksia kehittää poliittista ja järjestöllistä osaamistaan sekä vaikuttajataitoja. Ehdokkaille ja päättäjille suunnatut koulutukset ovat keskeinen osa kokonaisuutta.

Kunta- ja aluepäättäjien tukea jatketaan ja tarpeen vaatiessa lisätään.

Palkansaajatoimintaan haetaan jatkuvasti uusia aktiiveja. Puolue tukee keskustalaisten vaikuttamista ja toimintaa ammattiliitoissa niin valtakunnallisesti kuin paikallisesti. Keskustan yrittäjätöimintää toteutetaan yhteistyössä Suomen Keskustayrittäjät ry:n kanssa.

Keskustalaisten ja keskustasta kiinnostuneiden vaikuttamisen tarpeiden tueksi parannetaan matalan kynnyksen verkostotoiminnan mahdollisuuksia.

Viestintä

Keskustan tavoite puoluekokouskaudella 2026 – 2028 on, että viestintä ja markkinointi ennakoij, kokeilee ja tavoittaa ymmärrettävästi kaikkialla Suomessa.

Keskustan viestintä on jokaisen keskustalaisen yhteistyötä paikallistasolta aina EU-tasolle saakka. Onnistuminen edellyttää ymmärrystä siitä, mitä viestitään. Asetamme tavoitteeksemme yhteisten viestien teroittamisen ja tehokkaamman toistamisen kansalaisten suuntaan keskustalaisten yhteisellä, jotta voimme vahvistaa ymmärrystä keskustan olemuksesta ja tavoitteista. Toteutamalla viestintää kaksisuuntaisesti annamme suomalaisille mahdollisuuden saada äänensä kuuluviin keskustassa ja keskustan kautta paremmin.

Lisäämme keskustalaisten viestintäosaamista osana Keskustan koulutus-

1 kokonaisuutta. Pyrimme ennen kaikkea
2 vahvistamaan keskustalaisten ja kes-
3 kustajärjestöjen organisen näkyvyyden
4 lisäämisen koulutusta.

5
6 Panostamme toistemme ymmärrykseen
7 yhteisistä viesteistä ja linjasta. Tuo-
8 tamme selkeitä materiaaleja, joita voi
9 käyttää pitkäaikaisesti. Sisäistä viestin-
10 tää toteutetaan suunnitelmallisesti ja
11 ennakoivasti. Huolehditaan siitä, että
12 vaalien viestintä sekä vaalien välinen
13 viestintä tukevat toinen toisiaan.

15 Kansainvälisyys

16
17 Kansainvälisen toiminnan keskiössä on
18 alkavalla puoluekokouskaudella poh-
19 joismaisten keskustapuolueiden kesken
20 tehtävä yhteistyö. Keskusta ylläpitää
21 ja syventää yhteistyötä eurooppa-
22 laisen kattojärjestö Alden, Euroopan
23 parlamentissa toimivan Renew Europe
24 -ryhmän sekä pohjoismaisten sisarpuo-
25 lueiden kanssa.

27 Jäsenyhdistyksiltä perittävät 28 jäsenmaksut

29
30 Puolueen sääntöjen 5 §:n mukaan puo-
31 lueen jäsenyhdistykset suorittavat puo-
32 lueelle jäsenyhdistysten tai niihin kuulu-
33 vien yhdistysten varsinaisten jäsenten
34 lukumäärän mukaan jäsenmaksua, jos-
35 ta päättää varsinaisen puoluekokous.

36
37 Jäsenmaksut peritään piirijärjestöjen
38 välityksellä (mukaan lukien Keskusta-
39 naisten, Keskustanuorten ja keskus-
40 taopiskelijoiden osastot). Keskustan
41 Lehtimiehet suorittaa jäsenmaksunsa
42 suoraan puolueelle. Puoluehallitus
43 esittää, että maksu kunkin perusjärjes-
44 tön henkilöjäsentä kohti on 0,20 euroa
45 vuosille 2024–2026.

46
47 Puoluevaltuusto voi puoluehallituksen
48 esityksestä päättää koota puolueen
49 jäsenyhdistyksiltä ylimääräisiä jäsen-
50 maksuja.

Jäsenmäärät ja jäsenyhdistykset 1.1.2026

Piiri	Jäsenien lkm.
Etelä-Häme	1150
Etelä-Pohjanmaa	5586
Etelä- ja Itä-Savo	3962
Helsinki	457
Kainuu	1173
Karjala	1451
Keski-Pohjanmaa	1625
Keski-Suomi	2732
Kymenlaakso	1643
Lappi	1492
Peräpohjola	1322
Pirkanmaa	1991
Pohjois-Karjala	2199
Pohjois-Pohjanmaa	14244
Pohjois-Savo	4791
Päijät-Häme	722
Satakunta	2202
Uusimaa	1812
Varsinais-Suomi	3243
Lehtimiehet	6
	53346

Kunnallisjärjestöjen, kuntayhdistysten ja paikallisyhdistysten lukumäärä

Piirijärjestö	Kunnallisjärjestö	Kuntayhdistys	Puolueen paikallisyhdistys
Etelä-Häme	4	7	16
Etelä-Pohjanmaa	14	4	139
Etelä- ja Itä-Savo	6	5	92
Helsinki	2		41
Kainuu	5	3	66
Karjala	4	5	19
Keski-Pohjanmaa	1	8	10
Keski-Suomi	10	13	54
Kymenlaakso	3	3	45
Lappi	3	8	20
Lehtimiehet			1
Peräpohjola	5	5	40
Pirkanmaa	14	9	105
Pohjois-Karjala	3	10	13
Pohjois-Pohjanmaa	16	15	136
Pohjois-Savo	9	10	138
Päijät-Häme	5	5	26
Satakunta	7	9	41
Svenskspråkiga			1
Uusimaa	8	14	49
Varsinais-Suomi	7	15	96
YHT	126	148	1148
Yhdistysten kokonaismäärä 1422			

Keskustanaisten jäsenmäärä

Piiri	Jäsenien lkm.
Keskustanaisten Etelä-Pohjanmaan piiri	167
Keskustanaisten Etelä-Hämeen piiri ry	29
Keskustanaisten Etelä-Savon piiri ry	56
Keskustanaisten Helsingin piiri ry	60
Keskustanaisten Itä-Savon piiri ry	19
Keskustanaisten Karjalan piiri ry	13
Keskustanaisten Kainuun piiri ry	50
Keskustanaisten Keski-Pohjanmaan piiri ry	28
Keskustanaisten Keski-Suomen piiri ry	36
Keskustanaisten Kymenlaakson piiri ry	49
Keskustanaisten Lapin piiri ry	52
Keskustanaisten Peräpohjolan piiri ry	25
Keskustanaisten Pirkanmaan piiri ry	158
Keskustanaisten Pohjois-Karjalan piiri	8
Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri	425
Keskustanaisten Pohjois-Savon piiri ry	112
Keskustanaisten Päijät-Hämeen piiri ry	18
Keskustanaisten Satakunnan piiri ry	19
Keskustanaisten Uudenmaan piiri ry	26
Keskustanaisten Varsinais-Suomen piiri ry	77
Keskustanaisten Ylä-Savon piiri ry	25
Suomen Keskustanaiset ry	13
	1465

Keskustaopiskelijoiden osastojen jäsenmäärät

Yhdistys	Jäsenien lkm.
Vaasan Keskustaopiskelijat ry	5
Helsingin Keskustaopiskelijat (HEKO) ry	21
Rajattomat Keskustaopiskelijat (RaKe) ry	3
Jyväskylän Keskustaopiskelijat JOK ry	8
Rovaniemen Keskustaopiskelijat (ROKE) ry	20
Tampereen Keskustaopiskelijat ry	10
Joensuun Keskustaopiskelijat ry	13
Oulun Keskustaopiskelijat ry	16
Kuopion Keskustaopiskelijat ry	5
Turun Keskustaopiskelijat ry	12
	100

Keskustanuorten jäsenmäärä

Piiri	Jäsenien lkm.
Keskustanuoret Pohjois-Pohjanmaa	5
Keskustanuorten Etelä-Pohjanmaan piiri ry	38
Keskustanuorten Etelä-Savon piiri ry	75
Keskustanuorten Helsingin piiri ry	41
Keskustanuorten Hämeen piiri ry	28
Keskustanuorten Kaakon piiri ry	20
Keskustanuorten Kainuun piiri ry	39
Keskustanuorten Keski-Pohjanmaan piiri ry	35
Keskustanuorten Keski-Suomen piiri ry	72
Keskustanuorten Lapin piiri ry	60
Keskustanuorten Pirkanmaan piiri ry	33
Keskustanuorten Pohjois-Karjalan piiri ry	28
Keskustanuorten Pohjois-Pohjanmaan piiri ry	225
Keskustanuorten Pohjois-Savon piiri ry	77
Keskustanuorten Satakunnan piiri ry	41
Keskustanuorten Uudenmaan piiri ry	57
Keskustanuorten Varsinais-Suomen piiri ry	63
Keskustanuorten Varsinais-Suomen piiri ry	3
	940

A woman with dark hair styled up, wearing a long-sleeved, floor-length dress covered in purple and silver sequins. She is also wearing black thigh-high boots. She is sitting on a dark leather chair, leaning her head on her hand and looking towards the camera with a slight smile.

Lauantai-illan yhteinen illan- vietto Tampere- talolla klo 20.30

Esiintymässä vuoden
2011 tangokuningatar
Mervi Koponen ja
Cosmos.

Liput ovella 25€
(si sisällä ruokailua).

Ruokailun sisältävät
liput ostetaan
ennakkoon Keskus-
takaupasta.

Takaisin sisällysluettelo

Uusi suunta Suomelle

Keskustan puoluehallituksen esitys
Tampereen puoluekokoukselle 5.-7.6.2026

SISÄLTÖ

Johdanto: Maailman turvallisin maa 2030

Keskustan tusina

1. Turvallisuus tulee ensin
2. Suomi tarvitsee luottamuksen korjaustalkoot
3. Suomen talous kestävän kasvun tielle
  - 3.1. Julkinen talous velkaantumisen tieltä kestäväälle pohjalle
  - 3.2. Talouskasvu on tuplattava
  - 3.3. Tekoälystä tuottavuutta ja kasvua
4. Väestöpolitiikkaa pitää johtaa
  - 4.1. Kotien ja perheiden uskoa tulevaisuuteen on vahvistettava
  - 4.2. Arvokas ja arvostettu vanhuus on hyvinvointiyhteiskunnan tunnusmerkki
  - 4.3. Maahanmuuton linjaksi realismin ja inhimillisyyden yhdistelmä
5. Keskustan Suomi on koko Suomi
  - 5.1. Elinvoima syntyy alueiden vahvuuksista ja niitä tukevasta politiikasta
  - 5.2. Ihmisten asumistoiveet todeksi
  - 5.3. Monipaikkaisuuden ja etätyön edellytykset kuntoon
6. Kohti kohtuullisuuden yhteiskuntaa ja hyvää elämää
  - 6.1. Kokonaiskestävyydestä hyvinvointia, työtä ja kasvua
  - 6.2. Mielenterveydestä kansallinen suurhanke
  - 6.3. Suomalainen koulu on pelastettava

Maailman turvallisin maa 2030

Keskustan visiossa Suomi on maa, jossa voi nukkua yönsä rauhassa ja jossa toivo ja mahdollisuudet ovat aina pelkoa ja uhkia suurempia. Tällaisessa yhteiskunnassa kaikki kokevat itsensä arvokkaiksi ja osallistuvat isänmaan rakentamiseen voimavarojensa mukaan. Suomen talous tervehtyy ja hyvinvointiyhteiskunta on kestäväällä pohjalla. Maamme turvallisuudesta pidetään monin tavoin huolta. Suomi on sisäisesti eheä ja ulkoisesti vahva kestävämaan maailmanpolitiikan tyrskeet. Tavoitteenamme on, että Suomi on vuonna 2030 maailman turvallisin maa.

Aikamme ongelmat ja vaikeudet ovat tosiasioita, joita ei voi kieltää eikä kiertää. Useat eri kehityskulut vievät Suomea väärään suuntaan. Mutta vaikka maailma rajojemme ulkopuolella ja osin omassa maassammekin on täynnä uhkia ja epävarmuuksia, on Suomen ja suomalaisten tulevaisuus monissa asioissa omissa käsissämme. Tässä tilanteessa maamme tarvitsee erityisesti työtä, turvaa ja tulevaisuudenuskkoa.

On tärkeää vahvistaa luottamusta siihen, että maamme selviää ja menestyy. Se edellyttää Suomen korjaussarjaa parempaan huomiseen sekä sen mukaisia päätöksiä ja niiden määrätietoista toimeenpanoa. Keskusta on tähän valmis.

Keskustan Suomi 2030 on maa, joka on lopulta päättänyt olla enemmän kuin osiensa summa. Yhteiskunta, jossa työn ja yrittämisen arvo ymmärretään eikä vastuuta siirretä eteenpäin. Maa, jossa ihmiset kokevat kulkevänsä samaan suuntaan – rinnakkain, eivät toisiaan vasten.

Monet asiat maailmassa huolestuttavat ihmisiä - syystäkin. Kansainvälinen turvallisuustilanne on kiristynyt. Talou-

1 den heilahtelut ovat tuntuneet arjessa.
2 Epävarmuus on kasvanut tavalla, johon
3 yksittäisen maan vaikutusvalta on rajal-
4 linen. Ilmastonmuutos etenee nopeasti.
5 Teknologinen murros ravistelee työelä-
6 mää. Vastakkainasettelut repivät yhteis-
7 kuntia.

8
9 Kaikkea tätä emme voi täysin hallita.
10 Juuri siksi meidän on syytä keskittyä sii-
11 hen, mikä meitä yhdistää ja mihin voim-
12 me itse vaikuttaa: siihen, miten pidämme
13 toisistamme huolta, miten rakennamme
14 luottamusta ja miten vahvistamme omaa
15 yhteiskuntaamme sisältä päin.

16
17 Suomen vahvuus ei ole koskaan ollut yk-
18 sittäinen alue, kaupunki tai ajatussuunta.
19 Se on ollut koko Suomi. Maa, joka on
20 rakennettu niin, että jokaisella on paikka
21 ja merkitys.

22
23 Turvallisuus ei ole vain puolustusta,
24 panssarivaunuja tai varautumista krii-
25 seihin. Se on myös elävää maaseutua ja
26 kaupunkeja, joissa on valot ikkunoissa ja
27 ääniä kyläteillä ja kaduilla. Se on toimi-
28 via terveystalouksia. Se on kotimaista
29 ruokaa ja energiaa.

30
31 Suomi seisoo 2030-luvulla osaamisen
32 ja yrittämisen varassa. Talous ei kann-
33 ilman juuria, eikä kasvu synny sattumal-
34 ta. Koulutus, työ ja menestyvät yritykset
35 ovat parhaita investointejamme. Kun
36 ihminen voi tehdä työtä, jolla on merki-
37 tys, syntyy vakautta, joka kestää myös
38 vaikeat ajat.

39
40 Arvostamme kohtuutta ja luottamuk-
41 sen rakentamista. Kärjistyksillä ja
42 vastakkainasetteluilla voi politiikassa
43 saada joskus voittoja, mutta niistä ei
44 ole kestävästi yhteiskunnan perustaksi.
45 Tulevaisuutta tehdään kuuntelemalla, so-
46 vittelemalla ja yhteistyöllä silloinkin, kun
47 se on vaikeaa. Yhteiskunta ei vahvistu
48 etsimällä vihollisia, vaan löytämällä yh-
49 teinen suunta. Hyvässä yhteiskunnassa
50 huolehditaan myös niistä, jotka tarvitse-

vat apua: lapsista, vanhuksista, vammaisista ihmisistä sekä syrjäytyneistä ja syrjäytymisvaarassa olevista.

Suomi on nuori, mutta monia haasteita kokenut maa. Olemme tottuneet selviämään vaikeuksista, jotka ovat näyttäneet ja tuntuneet kokoamme suuremmilta. Tarinamme on toiminut esikuvana muillekin.

Kertomus Suomesta ei ole päättynyt 2030-luvulle tultaessa - se on vain saanut uuden luvun. Meidän ei ole tarvinnut jäädä vain ihailemaan eilistä, vaan olemme uskaltaneet kysyä, mitä huomien vaatii.

Yhteiskunta ja etenkin työelämä on 2030-luvulla muuttunut edellisestä vuosikymmenestä. Etätyö on luonteva osa sujuvaa työarkea. Tekoäly on vienyt työpaikkoja, mutta myös tuonut uusia ja aikaansaanut parempaa tuottavuutta. Työ on yhä harvemmin yhteen paikkaan sidottua.

Maailmanpolitiikassa on 2030-luvulla edelleen jännitteensä, vaikka ne ovatkin erilaisia kuin nyt elämässämme ajassa. Suomen paketti ei ole maailman mittakaavassa suuri. Mutta henkistä ja fyysistä lujuutta on niin paljon, että paketti kestää.

Jyväskylän puoluekokous hyväksyi kesäkuussa 2024 Keskustalle Suunta Suomelle - tilannekuvapaperin. Se sisälsi ne Suomen ja suomalaisten tulevaisuuden suuret haasteet ja kysymykset, joihin puolue päätti lähteä etsimään vastauksia, osallistaen tähän työhön myös laajan jäsenistönsä.

Tässä Uusi Suunta Suomelle -ohjelmassa Keskusta esittää ratkaisuesityksiään isänmaamme tulevaisuuden kannalta suuriin kysymyksiin. Ohjelma muodostaa perustan Keskustan eduskuntavaaliohjelmalle 2027.

Keskustan tusina

1. Kansalliset turvallisuustalkoot.

Siirrytään 2030-luvulla koko ikäluokkaa, miehiä ja naisia, koskevaan palvelusvelvollisuuteen. Jokaiselle oma tehtävä - asepalvelus tai muu palvelusmuoto - kokonaisturvallisuuden vahvistamiseksi.

2. Tinkimätön huoltovarmuus.

Varmistetaan maatalouden tulevaisuus, vahvistetaan hajautettua energiantuotantoa, lisätään omavaraisuutta kriittisissä materiaaleissa ja pidetään koko maa asuttuna.

3. Ihminen digin isännäksi.

Laitetaan algoritmit kuriin. Palautetaan digimaailmassa valta ja vastuu sisältöjen valikoinnista somejäteiltä käyttäjille itselleen. Tehdään tekoälyn vastuullisesta käytöstä jokaisen kansalaistaito. Vahvistetaan Suomen ja EU:n digitaalista omavaraisuutta.

4. Tuplatetaan talouskasvu.

Verotetaan yritykseen jätettyjä voittoja kevyemmin, parannetaan kotitalousvähennystä, elvytetään rakennusala ja valjastetaan eläkevarallisuutta talouskasvun kiihdyttäjäksi. Sujuvoitetaan luparuljansseja ja puretaan turhaa sääntelyä. Pannaan tekoäly töihin kasvua tuottamaan.

5. Perheiden lapsilukutoiveet todeksi.

Palautetaan kotien tulevaisuusosasto. Vanhempainetuudet verovapaiksi asteittain. Helpotetaan hedelmöityshoitoon pääsyä ja mahdollisuuksia adoptioon. Turvataan perheiden valinnanvapaus pienten lasten hoidossa.

6. Parannetaan palveluja.

Jokaiselle suomalaiselle omalääkäri. Hoidon jatkuvuus ja vaikuttavuus toiminnan ytimeen.

Ikäihmisille mahdollisuus hoivapaikkaan lähelle omaisia. Perhehoitoa lisäävä vaihtoehtona vanhustenhoivassa.

7. Uskalletaan uudistaa. On tehtävä valintoja: mitkä julkiset palvelut ovat välttämättömiä ja mistä voidaan luopua. Säädetään eläkekatto kohtuullistamaan suurimpia eläkkeitä. Uudistetaan ansiosidonnaista sosiaaliturvaa asettamalla työttömyysturvan ja sairauspäivärahojen vakuutusmaksuille ja niistä kertyville etuuksille katto. Toteutetaan nuorten takuutyö.

8. Elinvoimaa koko Suomeen. Jokaiselle maakunnalle turvattava tulevaisuudessakin vähintään yksi korkea-koulu. Itäiseen Suomeen kymmeneksi vuodeksi erityistalousaluekokeilu. Toimivat liikenne-, tietoliikenne- ja puhelinyhteydet varmistettava kaikilla alueilla.

9. Etätöitä – yhdessä sopien. Edistetään ihmisten mahdollisuuksia etätöihön, siihen soveltuvissa työtehtävissä ja työpaikoilla sopien. Julkinen sektori joustavan etätöiden edelläkävijäksi. Lakiin oikeus monikuntalaisuuteen.

10. Kohti kestävämpää elämäntapaa. Jätetään Suomi paremmassa kunnossa tuleville sukupolville. Edistetään luonnon monimuotoisuutta ja huolehditaan vesistöjen tilasta. Vauhtia fossiilitaloudesta irtaantumiselle. Biokaasu ja muu kotimainen uusiutuva energia kunniaan. Haittavero ultrapikamuodille ja krääsökaupalle. Jokaiselle oikeus lähiluontoon, myös kaupungeissa.

11. Mielenterveydestä kansallinen suurhanke. Painopiste ongelmien ehkäisyyn matalalla kynnyksellä, ihmisten arjessa. Varmistetaan saumattomat

1 hoitoketjut, ei pompottelua palvelusta
2 toiseen. Huomioidaan palveluissa pa-
3 remmin myös mielensairauksista kärsi-
4 vien läheiset ja perhe.

5
6
7 **12. Pelastetaan suomalainen kou-**
8 **lu.** Puututaan pudokkuuteen ajoissa:
9 päästetään lapsi kolmannelle luokalle
10 vasta, kun lukemisen, kirjoittamisen ja
11 laskemisen perustaidot ovat riittävät.
12 Ei rakenneta uusia yli 100 lapsen päivä-
13 koteja ja yli 1000 oppilaan jättikouluja.
14 Laitetaan koulukiusaamiselle ja -väki-
15 vallalle stoppi.

1. Turvallisuus tulee ensin

23 Maailma ympärillämme on jatkuvi-
24 en muutosten ja myllerrysten tilassa.
25 Valtioiden väliset ja sisäiset jännitteet
26 ovat olleet kasvussa. Yhteiskunnallisten
27 kysymysten tärkeysjärjestys on mennyt
28 monilta osin uusiksi. Turvallisuus tulee
29 nyt ensin.

30
31 Ajassa elävässä ulko- ja turvallisuus-
32 politiikassa joudumme yhä enemmän
33 varautumaan kyber-, hybridi- ja muihin
34 uudempiin uhkiin. Samalla maamme
35 huoltovarmuus ja omavaraisuus ovat
36 nousseet uuteen arvoonsa. Kokonais-
37 turvallisuuden näkökulma on koko ajan
38 vahvistunut.

39
40 Suomen puolustuksen perustana on
41 pidettävä tulevaisuudessakin yleinen
42 asevelvollisuus. Valikoiva asevelvolli-
43 suus voisi johtaa yleisen asevelvollii-
44 suuden heikentymiseen ja haasteisiin
45 koko maan puolustuksessa tarvittavan
46 reservin määrän kokoamiseksi. Oikeus
47 ja velvollisuus puolustaa maata kuuluu
48 jokaiselle suomalaiselle.

49
50

Syrjäytyminen on keskeisin uhka Suomen sisäiselle turvallisuudelle. Yhteiskuntamme on vahva silloin, kun kaikki kokevat olevansa sen arvokkaita jäseniä. Eheä ja tasa-arvoinen yhteiskunta on maanpuolustustahdon ja turvallisuuden kivijalka.

Keskustan ratkaisuja:

- Suomen on tuettava ulko- ja turvallisuuspolitiikassaan monenkeskistä sopimukseen perustuvaa yhteistyötä ja kansainvälistä oikeutta.
- Suomen turvallisuutta on yhä kehitettävä verkostoituneen puolustuksellisen pohjalta. Siihen kytkettyvät Nato-jäsenyys, EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikka, Ruotsi-yhteistyö, pohjoismainen yhteistyö sekä kahdenväliset ja monenväliset yhteistyösopimukset.
- Suomen on toimittava aktiivisesti niin, että EU:n rooli turvallisuusyhteisönä ja jäsenmaiden puolustuskyvyn kehittäjänä vahvistuu. Unionin päätöksentekokykyä on parannettava myös turvallisuuskysymyksissä.
- Laitetaan toimeen kansalliset turvallisuustalkoot. Siinä jokaisella Suomen kansalaisella on määritelty tehtävänsä osana kokonaisturvallisuuden vahvistamista. Turvallisuustalkoiden keskiössä on uusi koko ikäluokkaa koskeva palvelusvelvollisuus. Ensimmäiseksi toteutetaan sekä naisia että miehiä koskevat tulevaisuuskutsunnat. Seuraava askel olisi 2030-luvulla yleinen koko ikäluokkaa sukupuolineutraalisti koskeva ja tehtävien vaatimustasosta riippuen kestoltaan tasa-arvoinen palvelusvelvollisuus. Ensimmäinen palvelusmuoto olisi edelleen asepalveluksen suorittaminen. Siviilipalvelus uudistetaan tukemaan kokonaisturvallisuutta.
- Vapaaehtoisen maanpuolustuksen ja sen järjestöjen toimintaedellytykset on turvattava. Tarvitsemme myös muiden järjestöjen ja vapaaehtoistojen osaamista varautumisessa häiriötilanteisiin.
- Suomalaisen puolustusteollisuuden toimintaedellytyksiä on vahvistettava muun muassa tukemalla pieniä ja keskisuuria yrityksiä siviili- ja sotilastarkoituksiin soveltuvien kaksikäyttötuotteiden kehittämisessä sekä investointien ulottamisella koko maahan.
- Kuntien valmiussuunnitelmat on päivitettävä siten, että niissä huomioidaan entistä vahvemmin hybridiuhat. Myös paikallisyhteisöjen kuten kylien valmiuksia varautua poikkeus- ja häiriötilanteisiin on vahvistettava.
- Suomen on osana EU:ta vahvistettava digitaalista omavaraisuuttaan, kehitettävä aidosti eurooppalaisia tietojärjestelmiä ja digitaalisia alustoja sekä vähennettävä etenkin julkisen sektorin riippuvuutta Euroopan ulkopuolisista järjestelmistä.
- Turvallisuuspoliittisen tilanteen muutokset ja huoltovarmuuden turvaaminen on otettava huomioon myös liikenneinvestoinneissa. Pidemmällä tähtäimellä Suomi tarvitsee pohjoisen rautatieyhteyden Ruotsin ja Norjan kautta Pohjois-Atlantille.
- Suomalaisen maatalouden tulevaisuuden ja sen kannattavuuden varmistaminen on turvallisuuspolitiikkaa. Alkutuottajan on saatava tuotannon ja toimeentulonsa mahdollistava hinta tuotteistaan. Se on varmistettava tarvittaessa lainsäädännön kautta.
- Kotimaista energiantuotantoa on lisättävä ja riippuvuutta ulkomaisesta

fossiilienergiasta yhä vähennettävä. Paikallisen energiantuotannon edellytyksiä on vahvistettava. Hajautettu energiantuotantomalli on huoltovarma malli.

- Kriittisissä materiaaleissa on lisättävä omavaraisuutta.
- Turvallisuuden liittyvien palveluiden on toimittava koko maassa. Poliisin, ambulanssin ja paloauton on tultava paikalle nopeasti hädän hetkellä ihmisten asuinpaikasta riippumatta.
- Riittävä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkosto on varmistettava kriisi- ja poikkeusoloja varten.
- Asuttu raja on turvallinen raja. Itäisen Suomen elinvoiman turvaaminen edellyttää määrätietoista kansallista politiikkaa, EU:n tarjontamia mahdollisuuksia sekä Naton investointeja ja hankintoja.

2. Suomi tarvitsee luottamuksen korjaustalkoot

Suomen vahvuutta, yhteistyökykymme sekä luottamusta toisiimme ja yhteiskunnan instituutioihin, haastetaan monelta suunnalta, myös rajojemme ulkopuolelta. Toimiva demokratia, sananvapaus ja luja oikeusvaltio eivät ole itsestäänselvyksiä.

Suuntaa Suomelle ei voida rakentaa ilman luottamusyhteiskunnan korjaustalkoita. Tarvitaan kolmenlaisia ratkaisuja. Demokratiamme ja päätöksentekoamme pitää parantaa vahvistamalla yleistä luottamusta ja lisäämällä mahdollisuuksia osallistua. Toiseksi tarvitsemme kansakuntaamme yhdistäviä suuria tulevaisuusprojekteja polarisaation ja vastakkainasettelun sijaan. Kolmanneksi pitää tarkastella koko elinpiiri-

riämme yhteisöllisyyden ja toistemme ymmärrystä vahvistavien kohtaamisten lisäämiseksi.

Keskustan ratkaisuja:

- Kannustetaan kuntia ja hyvinvointialueita laajentamaan osallistamisen käytäntöjään lain minimitasoa laajemmalle. Samalla on kehitettävä ja otettava käyttöön kunnianhimoisesti aitoja osallistamisen, osallistumisen ja viestinnän muotoja. Tällaisia ovat esimerkiksi kansalaisraadit ja suoran demokratian toimintatavat sekä avoin viestintä vaikuttamisen tuloksista.
- Kuntalaisaloitteiden käsittelyyn liittyvää sääntelyä tulee uudistaa. Vastaus aloitteeseen tulisi saada nykyistä merkittävästi nopeammin.
- Luodaan puitteet matalan kynnyksen osallistumiselle politiikkaan ja poliittiseen keskusteluun. Kunta- ja kaupunkiaktivismi tulee nähdä edustuksellista demokratiaa täydentävänä osana ja sen edellytyksiä vaikuttaa myös virallisiin prosesseihin on parannettava.
- Valtiollisten vaalien sekä alue- ja kuntavaalien äänestysikäraja tulee laskea 16 ikävuoteen. Tämän lisäksi nuorisovaltuustoille taataan puhe- ja läsnäolo-oikeus sekä suora aloiteoikeus kotikunnan ja hyvinvointialueen päättävissä elimissä kuten lautakunnissa ja valtuustoissa.
- Käynnistetään tulevien hallitusneuvotteluiden ohjelmaan pohjautuen parlamentaarinen tulevaisuustyö. Sen tarkoituksena on kansalaisia ja kansalaisyhteiskuntaa osallistaen muodostaa tulevaisuusskenaario Suomelle sekä sitä koskeva parlamentaarinen toimenpidesuunnitelma. Erytinen huomio kiinnitetään

- sen määrittämiseen, mitkä ovat hyvinvointiyhteiskunnan ydintehtävät, mitä uhkia ne tulevien vuosien aikana kohtaavat ja miten yhteiskuntana kykenemme sopeutumaan muutoksiin. Yhtä lailla tässä työssä pohditaan, kuinka pystymme kattamaan ydintehtävistä annetun palvelulupauksen kaikkialla Suomessa.
- Ihmisten ja koko yhteiskunnan kykyä tunnistaa virheellistä tietoa ja puuttua sen levittämiseen on vahvistettava. Media- ja informaatiolukutaitoa on vahvistettava kaikilla oppiasteilla.
  - Varmistetaan tutkitun tiedon tuottamisen, luotettavan tiedonvälityksen sekä vapaan ja moniarvoisen median toimintaedellytykset. Sananvapauden turvaamisen lisäksi korostetaan jokaisen vastuuta omista sanoistaan.
  - Käynnistetään kansallinen tekoälysisivisysohjelma ja tehdään Suomesta tekoälysisivisyyden kärkimaa. Varmistetaan, että kansalaisilla on tekoälylukutaidon lisäksi valmius hahmottaa tekoälyn yhteiskunnallisia vaikutuksia, harjoittaa kriittistä ajattelua ja eettistä harkintaa tekoälyn ja sen tuotosten suhteen. Ja kantaa vastuuta omista valinnoista ja niiden seurauksista tekoälyä käytettäessä.
  - Suomen on osana Euroopan Unionia vaadittava somejäteiltä alustoilleen ns. tehdasasetusten palauttamista. Tässä muutoksessa kielletään nykyaikaisten ohjailevien algoritmien ja yksilöllistä dataa hyödyntävien koneoppimisen työkalujen käyttö. Palautetaan valta ja vastuu sisältöjen valikoinnista käyttäjille itselleen.
- Yksinäisyyden ratkaisemiseksi kaikilla päätöksenteon ja hallinnon tasoilla on vahvistettava mahdollisuuksia yhteisöllisyyteen kuten tiloja kohtaamisille, tukea yhteisölliselle asumiselle sekä jaetulle palveluiden tuottamiselle.
  - Pidetään yllä ja vahvistetaan yhdessä sopimisen kulttuuria työmarkkinoilla. Työelämän ja siihen liittyvän lainsäädännön uudistaminen varmistetaan toimivalla työmarkkinaosapuolten ja valtiovallan yhteistyöllä.
  - Järjestöjen ja muiden vapaaehtoistoimijoiden toimintaedellytykset yhteiskuntamme tärkeinä toimijoina on turvattava.

3. Suomen talous kestävän kasvun tielle

Hyvinvointiyhteiskuntaamme on pidetty yllä velkaa ottamalla. Tämä tie ei ole kestävä. Suomen julkinen talous tarvitsee pitkäjänteistä ja vastuullista tervehdyttämistä. Keskusta on sitoutunut tervettä taloutta tukeviin uudistuksiin ja sopeuttamaan julkista taloutta oikeudenmukaisesti.

Suomen talous tarvitsee ennen kaikkea kestävää kasvua. Se edellyttää nykyistä suurempaa luottamusta päätöksenteon sekä talouden toimintaympäristön vakautta ja ennustettavuutta.

3.1. Julkinen talous velkaantumisen tieltä kestäväälle pohjalle

Julkisen talouden tasapainottaminen vaatii monipuolisen keinovalikoiman. Ennen muuta tarvitaan talouskasvua viime vuosien lähellä nollaa olleen kasvun sijaan. Tämä on ehdottomasti paras lääke maamme talouden vakaviin ongelmiin. Avainasemassa on tuottavuuden parantaminen. Julkisen talouden tila on niin heikko, että sen korjaaminen vaatii myös merkittäviä säästöjä ja verouudistuksia. Ne on toteutettava oikeudenmukaisesti eri ihmisryhmät ja alueet huomioiden.

Keskustan ratkaisuja:

- Säästöjen ohella julkisen sektorin tuottavuutta ja toiminnan vaikuttavuutta on parannettava. On kyettävä valitsemaan, mitkä julkiset palvelut ovat oikeasti välttämättömiä ja mistä voimme luopua. Asetetaan tavoitteet palveluille, mutta annetaan suuri toimintavapaus keinoille niihin pääsemiseksi. Tekoäly tuo osaltaan tähän ratkaisuja.
- Julkisissa sosiaali- ja terveystalouksissa on uskallettava uudistaa palveluiden sisältöä ja luopua johdetusti kaikesta sellaisesta tekemisestä, joka ei lisää ihmisten hyvinvointia ja terveyttä. Samalla on määriteltävä selkeä palvelulupaus: Mitkä palvelut kuuluvat julkisten sosiaali- ja terveystalouksien piiriin ja miltä osin vastuu on meillä jokaisella itsellämme.
- Verotusta pitää uudistaa paremmin työllisyyttä ja kasvua tukevaksi. Verotuksen tulee tukea sitä, että tavalliset työt tekevät ihmiset tulevat työllään toimeen.
- Verotuksen painopistettä on siirrettävä kulutuksen verotukseen.
- Liikenteen verotus tarvitsee kokonaisuudistuksen, joka on nykyistä tasapuolisempi.
- Ansiosidonnaista sosiaaliturvaa on uudistettava. Työttömyysturvan ja sairauspäivärahojen vakuutusmaksuille tulee asettaa maksukatto. Keskustan mallissa tämä keventäisi yli 4000 euron kuukausituloista maksettavia veroja ja maksuja. Vastaavasti ansiosidonnaista työttömyysturvaa ja sairauspäivärahaa ei kertyisi yli 4000 euron ansiotuloista.
- Sosiaaliturvaa tulee kehittää niin, että se tukee työntekoon kannustavaa ja kestäväää järjestelmää ilman, että se toimii vetovoimatekijänä mahanmuutolle.
- Liikkumavaraa valtion talouteen saadaan myös luopumalla huonon hyötysuhteen jättihankkeista ja käyttämällä nämä varat vaikuttavammin ja tehokkaammin.
- Suomeen tarvitaan eläkekatto kohutullistamaan suurimpia eläkkeitä.
- Harmaan talouden torjuntaa pitää yhä tehostaa.

3.2. Talouskasvu on tuplattava

Talouskasvu edellyttää ennakoivaa ja pitkäjänteistä politiikkaa. Sillä vahvistetaan yritysten, investoijien ja kansalaisten luottamusta toimintaympäristön vakauteen ja parempaan tulevaisuuteen. Suomen talouskasvu on tuplattava ennusteisiin nähden. Tarvitsemme kasvun ja yrittäjyyden kannustimia ja vähintään 2%:sta alkavat vuotuiset kasvuluvut. Talouskasvun on oltava ympäristöllisesti ja sosiaalisesti kestäväää.

Keskustan ratkaisuja:

- Kasvun mahdollisuudet on tunnistettava maakunta- ja toimialatasoisesti. 1
- Verotuksen pitää olla ennakoitavaa ja vakaata pitkäjänteisen kasvun tukemiseksi. Kesken vaalikauden tehtävää poukkoilua on vältettävä. Verotuksen on kannustettava työhön, yrittämiseen ja investointeihin. 2
3
4
5
6
- Yhteisöverotuksessa yritykseen jätettäviä voittoja on verotettava kevyemmin kasvun, investointien ja työllisyyden luomiseksi. 7
- Kotitalousvähennyksen jatkuvuus on turvattava. Vähennystä on kehitettävä muun muassa parantamalla sitä yksinasuvien osalta. 8
9
10
11
12
- Rakennusala on elvytettävä muun muassa ottamalla käyttöön finanssikriisin ajan kaltainen korjausavustus taloyhtiöille, käynnistämällä homekoulujen ja muiden julkisten rakennusten korjausohjelma sekä toteuttamalla perusväylänpidon, raiteiden, siltojen, kevyen liikenteen väylien ja yksityisteiden korjausohjelma. 13
14
15
16
17
18
- Eläkevarallisuus on valjastettava kiihdyttämään talouskasvua. Esimerkiksi seuraavan kymmenen vuoden aikana eläkeyhtiöiden sijoitusvarallisuudesta voitaisiin tuottavasti ohjata 4 % suomalaisten startup- ja kasvuyritysten rahoittamiseen. 19
20
21
22
23
24
25
26
27
- TKI-rahoituksesta entistä merkittävämpi osuus tulee suunnata pienille ja keskisuurille yrityksille. Rahoituksessa tulee painottaa korkean jalostusasteen toimialoja. 28
29
30
31
32
33
34
- Lupapolitiikkaa ja sääntelyä on sujuvoitettava. Käynnistetään 35
- yrityselämää koskevan lainsäädännön perkaaminen. Tavoitteena on purkaa kahdessa vaalikaudessa Suomen lainsäädännöstä EU:n minimitason ylittävät lisävaatimukset. 36
37
38
39
40
41
42
- Luodaan valtakunnallinen hotline-palvelu, josta yrittäjä saa kaiken tarvitsemansa neuvot yhdestä paikasta. Yritysten luvitukset tulee saada yhden luukun periaatteella. 43
44
45
46
47
48
- Paikallinen sopiminen tulisi mahdollistaa myös yhden työntekijän yrityksille. Tarvitsemme myös kannustimia työnantajayrittäjyyteen ryhtymiselle. 49
- Toteutetaan nuorten työtakuu eli taataan jokaiselle vastavalmistuneelle työpaikka. Työmarkkinatuki ohjataan nuoren palkkaavalle yritykselle tai julkiselle toimijalle. Lisäksi työtakuuta rahoitettaisiin kuntien Kelalle maksamista työttömyysturvan sakkomaksuista. 50
- Rahoituksen saamista on helpotettava. Pankkien sääntely-ympäristö on käytävä läpi.
- Luonnonsuojelumenojen vähennyskelpoisuutta tulee lisätä ja jäteveron veropohjaa laajentaa.
- Tuottavuuden kasvattamiseksi on kuljettava kehityksen eturintamassa ja kyettävä nopeasti ottamaan käyttöön myös muualla tuotetut teknologiat. Suomessa on myös mahdollistettava terveysdatan nykyistä tehokkaampi ja turvallinen käyttö.
- Terveysala on valtava mahdollisuus talouskasvun ja viennin näkökulmasta. Hyvinvointialueiden rahoitusmallia on uudistettava siten, että se kannustaa tutkimukseen ja uusin innovaatioiden käyttöönottoon.

- Laaditaan kunnianhimoinen matkailualan kasvustrategia. Tavoitteeksi on asetettava matkustustaseen saaminen tasapainoon vuoteen 2030 mennessä. Näin matkailusta tulisi tuloja Suomeen saman verran kuin mitä suomalaiset vievät matkailueuroja maailmalle.

3.3. Tekoälystä tuottavuutta ja kasvua

Arvioiden mukaan tekoälyn käyttöönotto voi pitkällä aikavälillä kasvattaa bruttokansantuotetta jopa 30–50 miljardilla eurolla. Kasvu syntyy erityisesti tuottavuuden parantumisesta, joka perustuu osaamiseen, investointeihin ja uuden teknologian hyödyntämiseen. Tekoälyn oikeanlainen ja oikea-aikainen laaja yhteiskunnallinen käyttöönotto voi mahdollistaa jopa 3,5 prosenttiyksikön vuosittaisen tuottavuuskasvun.

Suomi tarvitsee rohkeita tekoälyinvestointeja, jotta voimme kasvattaa tuottavuutta, uudistaa liiketoimintamalleja ja vauhdittaa koko talouden kilpailukykyä. Tekoäly voi toimia myös julkisen sektorin tuottavuusrakettina ja näin helpottaa julkisen talouden sopeuttamisurakkaa. Tekoäly vie vanhoja ja tuo uusia työpaikkoja. Sen mukanaan tuoma työelämän nopea muutos edellyttää täydennys- ja uudelleen koulutustautumisen uudistamista.

Tekoälyn vastuullisen käytön varmistamiseksi tarvitaan eurooppalaisia ratkaisuja. Pienenä, mutta ketteränä toimijana Suomella on mahdollisuus toimia sillanrakentajana suurvaltojen välissä ja varmistaa, että tekoäly palvelee yhteistä hyvää eikä vain harvojen etuja.

Keskustan ratkaisuja:

- Suomen on vahvistettava teknologista omavaraisuuttaan ja datan

hallintaa, jotta pysymme kilpailukykyisinä ja voimme turvata kansalliset intressit tekoälykehityksessä. Rakennetaan turvallinen data-infrastrukturi, jossa panostetaan avoimeen lähdekoodiin ja eurooppalaiseen omistukseen. Näin sijoittajat voivat luottaa siihen, että data ja arvонуonti pysyvät Suomessa.

- Nostetaan kansallisesti tietoisuutta datakeskeisen liiketoiminnan tarjoamista mahdollisuuksista sekä panostetaan eri kasvuvaiheen yritysten rahoitukseen. Erityisesti pk-yrityksille on tarjottava helpokäyttöisiä, kustannustehokkaita työkaluja ja palveluja, jotka tukevat liiketoimintamallien uudistamista ja uusien datakeskeisten palvelujen luomista.
- Investoidaan teollisuudessa ja palvelualoilla uusien tekoälypohjaisten robottien käyttöönottoon tuottavuuden nostamiseksi.
- Panostetaan tekoälyyn liittyvään koulutukseen kaikilla tasoilla peruskoulusta jatkuvaan oppimiseen ja huippututkimukseen sekä nostetaan tekoällysviestitys yhteiskunnalliseksi tavoitteeksi.
- Otetaan tekoäly täysimääräisesti käyttöön sote-sektorilla soveltuvisissa toiminnoissa kuten kirjallisissa tehtävissä, sairauksien ennaltaehkäisyssä ja kuvantamisessa. Se vapauttaa, resursseja suoraan potilasmaailmaan ja asiakastyöhön ja tuo merkittäviä kustannussäästöjä.
- Käynnistetään kansallinen ohjelma-työ lupien ja säädösten tulkinnaalle, jotta tekoälyratkaisujen käyttöönotto potilas- ja asiakastyössä on turvallista, selkeää ja yhdenmukaista koko maassa.

4. Väestöpolitiikkaa pitää johtaa

Suomen nopea ikääntyminen ja syntyyvyyden lasku alle nälkävuoden 1868 tason ovat tosiasioita. Lapsimäärän väheneminen on suuri uhka kansantaloudellemme ja hyvinvointiyhteiskuntamme tulevaisuudelle. Keskusta haluaa johtaa tätä muutosta hallitusti ja yhdessä sopien.

Suomalaiset tarvitsevat ennen kaikkea toivon näkymää tulevaisuuteen. Asenteemme ja puheemme perheistä ja ikääntyneistä pitää kääntää ongelmakeskeisyydestä ratkaisuihin, kannustukseen ja rohkaisuun.

4.1. Kotien ja perheiden uskoa tulevaisuuteen on vahvistettava

Epävarmuus työllistymisestä, toimeentulosta ja pärjäämisestä vanhempainä sekä huoli ympäröivän maailman kriiseistä ovat esimerkkejä syistä, joiden vuoksi monessakaan perheessä toivottu lapsiluku ei toteudu.

Lapsettomuus voi johtua useasta eri syystä. Moni on ilman sopivaa kumppania. Myös tahaton lapsettomuus on yleistä. Osalla lapsettomuus perustuu omaan valintaan.

Keskustalainen perhepolitiikka nojaa ihmisten omien valintojen sekä parisuhteiden ja perheiden moninaisuuden kannioittamiseen.

Lapsella on oikeus turvalliseen lapsuuteen ja huolenpitoon. Kasvatusvastuu lapsista on perheillä. Lähiyhteisöt, koulu ja muu yhteiskunta tukevat koteja tässä tärkeässä tehtävässä. Apua on saatava heti, kun perhe sitä tarvitsee.

1 Keskustan ratkaisuja:

- 2
- 3 • Vanhempainetuksien verovapaus on toteutettava vaiheittain.
- 4
- 5
- 6 • Jonottomat hedelmöityshoidot on turvattava ja niiden rajoituksia on löysennettävä. Hoitokertoja on lisättävä ja esimerkiksi kotikunta ei saa olla hoitojen esteenä.
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12 • Hedelmällisyystieto ja -neuvonta on otettava osaksi nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveyden palveluita kouluissa, kutsunnoissa ja opiskelijoiden terveydenhuollossa.
- 13
- 14
- 15
- 16 • Parisuhde- ja perhekasvatusta on lisättävä koulujen opetuksessa.
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21 • Edistetään adoption mahdollisuuksia heille, joille biologisten lastensaaminen ei ole mahdollista.
- 22
- 23
- 24
- 25 • Ei-kaupalliset sijaissyntytykset tulisi sallia Suomessa lainsäädännössä määriteltävien edellytysten, menettelyiden ja vastuiden täyttyessä.
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30 • Mahdollistetaan omien sukusolujen varastoiminen maksutta terveydellisin perustein.
- 31
- 32
- 33
- 34 • Vahva panostaminen perheystävällisiin työpaikkoihin muun muassa työaikajoustoilla, etätyömahdollisuuksien lisäämisellä ja entistä paremmalla työvuorosuunnittelulla on aloitettava julkisista työnantajista.
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41 • Raskaussyrjintä on lopetettava lainsäädäntöä tiukentamalla.
- 42
- 43
- 44 • Pidemmällä aikavälillä perhevapaita työnantajille tulevat kustannukset tulee korvata täysimääräisesti jakamalla kustannukset työmarkkinaosapuolten ja valtion kesken.
- 45
- 46
- 47
- 48
- 49
- 50

- Edistetään nuorten aikuisten ja opiskelijoiden työllisyyttä ja toimeentuloa siten, että taloudelliset edellytykset perheellistymiselle turvataan. Opintotuen lainapainotteisuutta ei lisätä.
- Opintotuen huoltajakorotus tulee maksaa jatkossa jokaisesta opiskelijan lapsesta. Jokaisen lapsen tulisi myös nostaa opintolainahyvitystä 10 prosenttiyksikköä. Perheellisellä opiskelijalla pitää olla mahdollisuus suorittaa opinnot pidemmässä ajassa.
- Pienten lasten hoidossa varhaiskasvatuksen, avoimen varhaiskasvatuksen, kotihoidon ja muiden hoitomuotojen pitää olla aitoja vaihtoehtoja. Perheillä on oltava oikeus valita niille sopiva hoitomuoto.
- Neuvolat, perhekeskukset ja varhaiskasvatuksen palvelut ovat lähipalveluita. Vanhemmuuden tuen palvelut on löydettävä jokaisesta perhekeskuksesta. Neuvoloissa tulee entistä vahvemmin jakaa tietoa lapsiperheiden tukiverkostoista.
- Jokaiselle alle kouluikäisen lapsen perheelle on taattava oikeus kotipalvelun lastenhoidon tukeen kolme tuntia kuukaudessa.

4.2. Arvokas ja arvostettu vanhuus on hyvinvointiyhteiskunnan tunnusmerkki

Ikäihmiset ovat voimakkaasti kasvava ja entistä monimuotoisempi väestöryhmä. Nousseen eliniänodotteen vuoksi ikääntymiseen sisältyy useita elämänkaaren vaihteita, mikä on otettava myös poliittisessa päätöksenteossa huomioon.

Ikääntyneet on nähtävä voimavarana yhteiskunnallemme. Monet heistä jatkavat eläkeläisinä palkkatyössä tai

1 toimivat yrittäjinä, osallistuvat ahkerasti
2 erilaiseen vapaaehtoistyöhön, auttavat
3 lapsiaan ja lapsenlapsiaan sekä toimi-
4 vat omaishoitajina.

5
6 Kaikille meistä tulee kuitenkin eteen
7 vaihe, jolloin tarvitsemme entistä enem-
8 män yhteiskunnan ja lähimmäistemme
9 tukea ja apua. Suomalaisen hyvinvoin-
10 tiyhteiskunnan velvollisuus on taata
11 jokaiselle ihmisarvoinen ja turvallinen
12 vanhuus.

14 **Keskustan ratkaisuja:**

15
16 • Lisätään ikäihmisten ja nuorempien
17 ikäluokkien kohtaamia päiväko-
18 deissa, kouluissa ja paikallisesti
19 muussakin toiminnassa. Hyödynne-
20 tään tässä järjestöjen osaamista.

21
22 • Kannustetaan kuntia ja hyvinvoin-
23 tialueita vanhusten yhteisöllisyyden
24 lisäämiseen ja yksinäisyyden vä-
25 hentämiseen esimerkiksi päivätoi-
26 minnan kautta.

27
28 • Digimuutosten keskellä pitää var-
29 mistaa asiointipalvelut riittävillä
30 fyysisillä palvelupisteillä ja muilla
31 keinoin niille ihmisille, joilla ei ole
32 kykyä tai mahdollisuutta käyttää
33 digitaalisia palveluja ja välineitä.

34
35 • Eläkeläisten osallistumista työ-
36 elämään on edistettävä. Alimman
37 eläkeiän saavuttaneille tulee antaa
38 20 % työtuloista kokonaan verova-
39 paasti, jos he jatkavat työelämässä.
40 Nykyinen työeläkkeen kertymisen
41 yläraja (68 v.) tulee poistaa.

42
43 • Välttämättömien linkustannusten
44 kohtuullisuudesta voidaan huoleh-
45 tia muun muassa terveydenhuollon
46 maksukattoja (palvelut, lääkkeet,
47 matkat) yhdistämällä.

48
49 • Keskusta haluaa antaa ikäihmisille
50 palvelulupauksen. Suomeen tarvi-

taan vanhustenhuollon ja -hoivan perusremontti, joka käsittää koti- ja omaishoidon, ympärivuorokautisen hoivan ja omaisten roolin. Tavoitteena on, että jokaiselle ikääntyneelle turvataan yksilölliset, tarpeenmukaiset ja riittävät palvelut:

A. Ympärivuorokautisen hoivan paikkoja pitää olla jokaisessa kunnassa ja niihin tulee päästä mahdollisimman pian, kun palvelutarve on todettu. Hoivaan tulee päästä halutessaan lähelle omaisia ja palvelua pitää saada hoidettavan omalla kotimaisella kielellä.

B. Kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoivan väliin sijoitettava yhteisöasumista on kehitettävä vaihtoehtona niille ikääntyneille, joilla on tällaiseen asumiseen riittävästi toimintakykyä.

C. Omaishoitajien edellytyksiä toimia ja jaksaa omaishoitajina on parannettava. Ikäihmisten perhehoitoa vaihtoehtona on voimakkaasti lisättävä. Sen vahvuuksia ovat kodinomaisuus, jatkuvuus ja pysyvät ihmissuhteet.

D. Teknologian hyödyntämistä on yhä lisättävä osana niin vanhustenhoivaa kuin muutakin sote-sektorin toimintaa. Digiratkaisujen kehittämisessä pitää hyödyntää sote-ammattilaisten osaamista ja osallistaa niiden käyttäjät, etenkin ikäihmiset.

E. Jokaiselle suomalaiselle tarvitaan omalääkäri.

F. Terveystieteiden palveluiden oikea-aikaisuutta ja jatkuvuutta on vahvistettava. Jatkuvuus tukee hoidon vaikuttavuutta. Järjestöjen toiminnan pariin – esimerkiksi lii-

kuntatoimintaan ja vertaisryhmiin - ohjaaminen pitää saada vahvemmaksi osaksi asiakkaan hoitopolkua. Sosiaali- ja terveystieteiden integraatiossa on kiinnitettävä erityistä huomiota paljon palveluita tarvitseviin.

G. Kelan matkakorvaukset tulee siirtää pikaisesti hyvinvointialueille kustannustehokkuuden parantamiseksi.

H. Tarvitaan hyvinvointialueiden rahoitusremontti, jossa annetaan lisää valtaa alueille. Kustannusten kasvua hillitään parhaiten panostamalla ennaltaehkäisevään toimintaan ja perusterveydenhoitoon.

4.3. Maahanmuuton linjaksi realismin ja inhimillisyyden yhdistelmä

Väestön ikääntyessä ja ikäluokkien pientyessä Suomen talouden ja hyvinvointiyhteiskunnan turvaaminen edellyttää hallittua työ- ja osaamisperäistä maahanmuuttoa.

Samalla on syytä tarkastella Suomen maahanmuutto- ja kotoutumispolitiikkaa laajemminkin. Keskustan maahanmuuttolinjassa yhdistyy inhimillisuus ja realismi. Maahanmuuttoa hyvine puolineen ja ongelmien on pystyttävä käsittelemään asiallisella tavalla, ihmisarvoa kunnioittaen.

Keskustan ratkaisuja:

- Maamme työ- ja osaamisperusteisen nettomaahanmuuton tason on vastattava talouskasvun ja työmarkkinoiden muuttuvia tarpeita.
- Maahanmuuton pohjaksi on luotava osaamiseen perustuva pisteytysmalli, ns. Suomen malli.

- Suomessa korkeakoulututkinnon suorittaneille opiskelijoille on myönnettävä oleskelulupa. Se on polku, jolla mahdollistetaan kansalaisuuden saaminen.
- Maahanmuuttajien on saatava riittävä tuki työelämään pääsyyn, kotimaisen kielen oppimiseen ja muutoinkin yhteiskuntaan integroitumiseen samalla kun suomalaisena yhteiskuntana osoitamme avoimuutta ja torjumme syrjinnän.
- Kotoutumisen onnistumiseksi on vaadittava Suomeen muuttavien sitoutumista maamme lakeihin ja tapoihin sekä yhteiskuntamme perusarvoihin.
- Humanitäärisessä maahanmuutossa tuki tulee kohdistaa vain hädänalaisille. Maahanmuuttopolitiikassa on siirrettävä painopiste hallitusti turvapaikan hausta kiintiöpakolaisuuteen.

5. Keskustan Suomi on koko Suomi

Keskusta uskoo kotiseutujen ja paikallisuuden voimaan. Viisaalle ja modernille 2020-luvun aluepolitiikalle on tilausta. Keskustalainen aluepolitiikka on koko Suomen kehittämistä – myös kasvavien kaupunkien ja kaupunkiseutujen elinvoiman vahvistamista. Se perustuu alueiden yhteistyöhön ja kumppanuuteen, ei niiden vastakkainasetteluun. Kaupungit ja maaseutu tarvitsevat toisiaan. Kauttaaltaan asuttu ja elinvoimainen Suomi on myös kriisinkestävä.

Keskustalle aluepolitiikka on myös arjen oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa. Se on ihmisille tärkeiden lähipalveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta eri alueilla - myös kuntien ja kaupunkien

1 sisällä. Toimiviin palveluihin ja hyvään
2 elämään on oltava mahdollisuus niin
3 kaupunkien keskustoissa, lähiöissä, ke-
4 hyskunnissa kuin maaseudun kylissäkin.

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

5.1. Elinvoima syntyy alueiden vahvuuksista ja niitä tukevasta politiikasta

Alueiden väestömäärien ja kehityserojen muutokset ovat tosiasioita. Tämä ei saa kuitenkaan olla kohtalonomainen kehitys, joka johtaisi joidenkin alueiden kuihtumiseen ja toisaalta yhä voimakkaampaan toimintojen, palvelujen ja väestön keskittymiseen.

Kuntien ja alueiden on tunnistettava vahvuutensa, elinvoimansa moottorit, realistiset mahdollisuutensa ja keskinäisen yhteistyön merkitys. Valtion pitää politiikallaan ja toiminnallaan tukea alueiden kehitystä.

Keskustan ratkaisuja:

- Koulutusjärjestelmää pitää parantaa tunnistamaan entistä paremmin Suomen eri alueiden osaajatarpeet. Sekä toisen asteen että korkeasteen koulutuksen saatavuudesta ja saavutettavuudesta koko maassa on huolehdittava. Jokaisessa maakunnassa pitää olla tulevaisuudessakin vähintään yksi korkeakoulu. Yliopistokeskusten asemaa on yhä vahvistettava.
- Ammennetaan kasvua maakunnista koulutuksen ja tutkimuksen kautta. Luodaan maakunnalliset kasvutehtaat innovaatioiden mahdollistamiseksi ja nelinkertaistetaan ammattikorkeakoulujen TKI-resurssit pienten ja keskisuurten yritysten kasvun tueksi.

- Itäisestä Suomesta luodaan kymmenen vuoden kokeiluna erityistalousalue, jonne valtio kohdentaa erityisiä vero- ja investointitukia sekä maksuhojennuksia. 1
- Harvaan asuttujen, maaseutumais- 2
ten alueiden osajaapulan yhdeksi 3
ratkaisuksi tarvitaan laki alueelli- 4
sesta opintolainahyvityksestä, jonka 5
saa muuttamalla vastavalmistuneen 6
kriteerit täyttävään kuntaan. 7
- Työllisyyspalvelujen sääntelyä on ke- 8
vennettävä ja uudistettava niin, että 9
ne palvelevat nykyistä paremmin 10
työnantajien ja -tekijöiden kohtaa- 11
mista. 12
- Muutetaan hankintalainsäädäntöä 13
niin, että se vahvistaa paikallisten 14
yritysten ja muiden toimijoiden 15
asemaa kuntien, hyvinvointialueiden 16
ja maakuntaliittojen kilpailutuksissa. 17
Osaamista julkisissa hankinnoissa 18
vahvistetaan. 19
- Poistetaan harvaan asuttujen alu- 20
eiden aloittavilta yrityksiltä määrä- 21
aikaisesti työnantajamaksut Norjan 22
mallin mukaisesti. 23
- Helpotetaan maaseutumaisilla alu- 24
eilla toimivien pienten ja keskisuur- 25
ten yritysten investointeja uudentai- 26
sella takausjärjestelmällä pankkien 27
ja yritysten välillä. 28
- Toimivat tietoliikenneyhteydet ja 29
matkapuhelinten kuuluvuudet on 30
varmistettava koko Suomessa, 31
tarvittaessa lakisääteisesti. Myös 32
riittävät postinjakelupalvelut on 33
turvattava kustannustehokkaasti 34
kaikkialla maassa. 35
- Liikennepolitiikassa painopisteen 36
pitää olla olemassa olevien teiden, 37
ratojen ja muiden väylien kunnosta- 38
misessa suurten miljardihankkeiden 39
sijaan. 40
- Sähkönsiirto- ja jakeluverkon maan- 41
laajuisesta kapasiteetista tulee 42
huolehtia, jotta sähkö siirtyy ja 43
investoinnit toteutuvat. 44
- Haetaan ratkaisuja tuulivoima- 45
tuotannon nykyistä paremmalle 46
mahdollistamiselle myös itäisessä 47
Suomessa. 48
- Datakeskukset tuovat alueille työtä 49
ja tuloja. Niiden luvitukselle tulee 50
luoda uusi valtakunnallinen malli, 1
jossa hankkeita tarkastellaan koko- 2
naisvaltaisesti muun muassa alue- 3
talouden, energiatarpeen, turvalli- 4
suuden ja tietoturvan näkökulmista. 5
- Maakuntien liittojen roolia alueke- 6
hityksen paikallisessa johtamisessa 7
vahvistetaan esimerkiksi EU-raken- 8
nerahastojen hallinnointitehtävillä. 9
- Nykyiset MAL- eli maankäyttö-, 10
alue- ja liikennesopimukset tulee 11
laajentaa kaikkia maakuntia kos- 12
keviksi kasvusopimuksiksi. Niissä 13
sovitaan alueen pitkäjänteisestä ja 14
poikkihallinnollisesta kehittämisestä 15
yhteistyössä valtion kanssa. 16
- Kuntien valtionosuusjärjestelmä on 17
uudistettava yhdessä koko kuntien 18
rahoitusjärjestelmän kanssa. Sen 19
on turvattava riittävät palvelut 20
tunnistaen kuntien erityispiirteet ja 21
tarpeet riippumatta kuntalaisten 22
veronmaksukyvyistä. 23

5.2. Ihmisten asumisiveet todeksi

Jokaisella on oltava mahdollisuus asua kohtuuhintaisesti toiveidensa ja elämäntilanteensa mukaisesti. Joillekin se on vuokra-asunto ison kaupungin

keskustassa, toisille itse omistettu koti maaseudulla. Tai jotain aivan muuta.

Asuntopolitiikan suunta on käännettävä. Ihmisten tarpeet sekä asumisen laatu ja väljyys on nostettava etusijalle suurten rakennusliikkeiden ja sijoittajien tavoitteiden sijaan.

Asuntopolitiikan tavoitteeksi pitää nostaa ihmisten asumisen toiveisiin vastaminen. Erityisesti Keskusta haluaa luoda mahdollisuuksia itse omistetun kodin hankintaan.

Keskustan ratkaisuja:

- ASP-eli asuntosäästöpalkkiojärjestelmä on uudistettava. ASP-tilin avaaminen tulee olla mahdollista jo vauvoille kartuttamaan säästöjä ja varautumaan tulevaisuuteen.
- Rakennetaan yhdessä pankkien kanssa malli, jossa valtio takaa asuntorakentamiseen tai asunnon hankintaan lainan. Tällä mahdollistetaan kiinnipääsy itse omistettuun kotiin yhä useammalle nuorelle.
- Pankkisääntelyä on tarkasteltava uudelleen, jotta asuntorahoitus ei jää vain varakkaiden ja muuttovoittoalueille haluavien yksinoikeudeksi.
- Taloyhtiöiden perusparannuslainojen takausjärjestelmää on uudistettava lakiuudistuksella, jotta myös väestötappioalueiden asunto-osakeyhtiöt pystyvät tekemään tarvittavat remontit.
- On selvitettävä erilaiset mallit asunto-osakeyhtiöiden sopeuttamiseksi uuteen markkinaan, esimerkiksi valtion omistaman realisointiyhtiön perustaminen ajamaan alas tyhjentyneitä asunto-osakeyhtiöitä. Jäljelle jäävien asunto-osakeyhtiöiden perusparantaminen on oltava mahdol-

lista valtion tuella. Asunto-osakeyhtiöiden yhdistäminen pitää sallia lainanottovakuuden turvaamiseksi.

- Kunnille tarjotaan porkkanoita vuokra-asuntojen perusparannuksiin. Kuntien vuokra-asuntokantaan myönnetään purkuavustuksia joustavin kriteerein.
- Taloyhtiöiden osalta tarvitaan romutuspalkkio-kokeilulaki.
- Hitas-järjestelmän ja ASO-rakentamisen alasajon vuoksi tarvitaan korvaavia keinoja kohtuuhintaisen omistusasumisen mahdollistamiseen.
- Nykyiset kohtuuhintaisen vuokra-asumisen mallit eivät toimi. Tavallisen vuokra-asumisen valtiontakauksista ja korkotuesta luovutaan, mutta vahvistetaan erityisryhmärakentamisen eli opiskelija-, vammais- ja senioritalojen valtiontukia. Näiden asuntojen riittävä saatavuus tulee varmistaa koko Suomessa.
- Siirrytään vuokra-asuntojen rakentamisen tukemisesta omakoti- ja pientalojen rakentamisen ja hankinnan tukeen valtiontakauksin yksityishenkilöille.
- Ensiasunnon varainsiirtoverovapaus on palautettava.
- Uusissa MAL-sopimukset korvaavissa maakunnallisissa kasvuso- pimuksissa tulee kannustaa kuntia rakentamaan vehreää ja puutarhakaupunkimaista kaupunkirakennetta. Tavoitteena on luonnon läheisyys, viihtyvyys, terveyden edistäminen ja ilmastomuutokseen sopeutuminen.
- Myös kaupungeissa tarvitaan asumisen aitoja vaihtoehtoja. Kerros-

taloasuntojen lisäksi tarjolla pitää olla myös rivitalo- ja omakotialueita. Kaavoituksessa pitää huomioida lähiluonnon merkitys ihmisille.

- Erityisesti suurimmissa kaupungeissa on ehkäistävä asuinalueiden liiallista eriytymistä. Kaavoituksella sekä asunto-, sosiaali- ja sivistyspolitiikan keinoin voidaan ongelmien syntyyn puuttua ajoissa.

5.3. Monipaikkaisuuden ja etätöiden edellytykset kuntoon

Ihmisillä voi olla useita koteja ja kotiseutuja. Monipaikkaisuudesta ja etätöistä on tullut monille suomalaisille uudenlainen tapa asua, tehdä työtä ja viettää vapaa-aikaa.

Julkisissa puheenvuoroissa ovat korostuneet etätöiden ongelmat ja yksiniittiset takaisin konttoreille -vaatimukset. Keskusta luottaa, että etätöiden osalta ratkaisut löytyvät työpaikoilla, yhdessä sopien.

Monipaikkaisuus ja etätöet tuovat joustoa ja hallintaa ihmisten elämään. Ne myös lisäävät alueiden elinvoimaa. Tätä kehitystä pitää edistää, ei torpata, vaikeuttaa ja ylisäännellä.

Keskustan ratkaisuja:

- Lakiin on saatava oikeus monikuntalaisuuteen. Se mahdollistaisi peruspalveluiden saannin kaikilla kotipaikkakunnilla ja verotusta jakamalla myös osallistumisen palveluiden rahoittamiseen.
- Kuntien tulee tarjota kaikille vapaaajan asukkaille mahdollisuus muuttaa asuntonsa vakituiseksi, mikäli asunnot täyttävät vakituista asumista koskevat vaatimukset. Kunti-

en rakennusjärjestykset on uudistettava monipaikkaisuutta suosiviksi.

- Varhaiskasvatuksen ja koulujen tulee joustaa ja tukea perheiden monipaikkaisuutta. Tätä voitaisiin edistää mallilla, jossa vastuu ja rahoitus oppilaan opetuksesta jakautuu enintään kahden kunnan välillä vähintään kuukauden mittaisella jaksolla. Koulumatkatuen on seurattava esimerkiksi kahdessa kodissa asuvaa eroperheen lasta.
- Valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien pitää näyttää mallia. Niiden on mahdollistettava työntekijöiden etätöihin soveltuviin työtehtävissä.
- Valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien on tarjottava yhteiskäyttötiloja etätöihin. Ne voivat olla myös yritysten tai yhdistysten toteuttamia.

6. Kohti kohtuullisuuden yhteiskuntaa ja hyvää elämää

Hyvälle elämälle ja onnellisuudelle ei ole yhtä reseptiä. Ne koostuvat useasta palasesta. Oleellista on tunne siitä, että oma jokapäiväinen elämä on hallinnassa. Ja että on mahdollisuus kehittää ja sivistää itseään ihmisenä ja aktiivisena kansalaisena.

Hyvä elämä ei synny kulutuksen kasvattamisesta ja kaiken mittaamisesta rahassa. Tarvitsemme tulevaisuudessa kohtuullisuuden ja ylisukupolvisuuden arvojen entistä vahvempaa huomioimista päätöksenteossa ja kaikessa toiminnassamme.

Keskustalainen kohtuutalousvisio ei vastusta markkinoita ja markkinataloutta vaan uudistaa niitä. Suurin voimavaramme on edelleen ihmisten luovuus. Markkinatalous on keino pitää yllä kilpailua ja luovuutta liikkeessä.

6.1. Kokonaiskestävyydestä hyvinvointia, työtä ja kasvua

Keskustanvihreä ajattelu tunnistaa luonnon itseisarvon ja rajat, mutta myös sen kestävä käytön mahdollisuudet. Talous ja muu ihmisen toiminta pitää sovittaa luonnon kantokykyyn. Etenkin kertakäyttökulttuuria pitää yhteiskunnassamme suitsia.

Tämä kaikki vaatii meiltä ratkaisuja fossiilitalouden, luontokadon ja ylikulutuksen noidankehän murtamiseksi. Luonnon monimuotoisuus, vaikuttava ilmastopolitiikka sekä uusiutuvien luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen voidaan yhdistää. Se pitää tehdä niin, että ihmiset kokevat muutoksen oikeudenmukaiseksi ja reiluksi.

Kokonaiskestävä yhteiskunnan rakentamisella on mahdollisuus luoda kestävä kasvua, työtä ja hyvinvointia kaikille. Siitä voi jopa tulla Suomen uusi menestystarina.

Luonto tuottaa ihmisille myös merkittäviä terveys- ja hyvinvointihyötyjä. Tätä kautta voidaan saavuttaa myös kustannussäästöjä yhteiskunnalle.

Keskustan ratkaisuja:

- Ultrapikamuotia ja krääsäkauppaa on säänneltävä ottamalla käyttöön haittavero ja rajoittamalla markkinointia. Varmistetaan, että Suomeen tuotavat käyttötavarat täyttävät EU:n asettamat laatukriteerit.

- Otetaan elinkaariajattelu pakolliseksi julkisiin hankintoihin - suositaan korjattavuutta, varaosia ja kierrätettäviä materiaaleja sekä uudelleenkäyttöä.
- Kevennetään uudelleenkäytettävien tuotteiden verotusta, esimerkiksi vaatteiden ja kenkien korjauspalveluiden sekä käytettyjen tuotteiden arvonnalisäveroa.
- Edistetään resurssi- ja materiaalitehokasta rakentamista ja kierrätysraaka-aineiden käyttöä sekä puurakentamista.
- Vahvistetaan päästövähennysten roolia ilmastonmuutoksen hillinnässä ja edellytetään yhteismitallista nielujen laskentaa koko Euroopassa.
- Vaikutetaan EU:ssa vahvan, erilaiset puhtaat ratkaisut ja jäsenmaiden olosuhteet tunnustavan ilmastopolitiikan puolesta. Edistetään yritysvastuuta ja raportointia EU:ssa ja globaalisti.
- Hyödynnetään päästökauppaa ja muita kustannustehokkaita ohjauskeinoja - alueellinen oikeudenmukaisuus huomioiden.
- Tehdään kunnianhimoista ilmasto-diplomatiaa ja edistetään globaalia hiilen hinnoittelua.
- Nopeutetaan vähäpäästöisen teknologian kehittämistä ja kaupallistamista sekä vientiä maailmalle.
- Vauhditetaan siirtymää pois fossiilitaloudesta. Tehdään se teknologia-neutraalisti: ei valita voittajaa, vaan luodaan mahdollisuuksia.
- Edistetään bioenergiaa (ml. biokaasu ja -metanoli) ja sähköä osana tulevaisuuden liikennettä. Mahdol-

- listetaan biodieselin käyttö työko-
neissa.
- Kannustetaan viljelijöitä luonnon-
laidunnuksen, perinnebiotooppien
hoidon ja maisemanhoidon lisää-
miseen. Maatalouden erityistukien
säätelyä ja byrokratiaa on keven-
nettävä, jotta tähän tavoitteeseen
päästään.
  - Rakennetaan hiilimarkkinaa, jos-
sa viljelijät, metsänomistajat ja
muut maanomistajat voivat hyötyä
nykyistä enemmän tekemistään
ilmastotoimista.
  - Parannetaan peltojen kasvipeittei-
syyttä, edistetään vuoroviljelyä ja
kehitetään hiiliviljelyä sekä vähenne-
tään vesistöjen kuormitusta.
  - Vahvistetaan kanta- ja jakeluverk-
koa ja varmistetaan niiden kapasiteetti
koko maassa, jotta uusiutuva
energia ja teolliset investoinnit
saadaan kytkettyä verkkoon.
  - Rakennetaan kantaverkosta vihreän
siirtymän selkäranka, joka yhdistää
hajautetun tuotannon ja kulutuksen
tehokkaasti.
  - Edistetään vedyn tuotantoa ja
jalostamista korkean jalostusasteen
tuotteiksi.
  - Viedään aktiivisesti suomalaisten
yritysten puhtaita ratkaisuja maail-
malle hiilikädenjäljen kasvattami-
seksi.
  - Ulotetaan puhtaiden investointien
kannusteet kuten investointien vero-
hyvitys myös pk-yrityksille.
  - Jatketaan HELMI-, METSO- ja
NOUSU-ohjelmia ja vahvistetaan
vapaaehtoista suojelua. Otetaan
käyttöön markkinamekanismeja,
- 1 jotka kannustavat ennallistamiseen
2 ja luonnonhoitoon.
3
- 4 • Kunnostetaan virtavesiä ja pure-
5 taan turhia vaelluskalojen esteitä.
6 Lisätään kosteikkoja vesienhoidon
7 ja lajiston tukemiseksi.
8
  - 9 • Käynnistetään sisävesien kunnos-
10 tamishjelma, jossa vähennetään
11 järvien, jokien ja pienvesien kuor-
12 mitusta sekä rehevöitymistä. Jat-
13 ketaan toimia Itämeren piste- ja
14 hajakuormituksen vähentämiseksi
15
  - 16 • Jokaisella on oikeus lähiluontoon.
17 Varmistetaan kaupunkiluonnon säi-
18 lyminen. Lisätään viheralueita myös
19 tiiviissä kaupunkiympäristössä.
20
  - 21 • Päiväkotien ja koulujen pihoilla kor-
22 vataan asfaltti ja muovirouhe elä-
23 vällä ja biopohjaisella materiaalilla.
24
25
26
- ## 27 6.2. Mielensterveydestä kansallinen 28 suurhanke
- 29
- 30 Mielensterveyden ongelmat maksavat
31 OECD:n arvion mukaan Suomelle 11
32 miljardia euroa vuodessa, inhimillisis-
33 tä seurauksista puhumattakaan. Siksi
34 paremmasta mielensterveydestä pi-
35 tää tehdä kansallinen suurhanke. Sen
36 kärkiajatuksena on, että mielensterveys
37 pitää nähdä kansallisena pääomana ja
38 ihmisen hyvinvoinnin perustana.
39
- 40 Painopistettä on siirrettävä mielensterve-
41 yden ongelmien ehkäisyyn, varhaiseen
42 tunnistamiseen sekä kynnyksettömään
43 tukeen, mutta myös psykiatrisen hoito-
44 polun kuntoon saattamiseen. Ihminen
45 ja hänen ongelmansa on kohdattava
46 kokonaisuutena ilman pompottelua eri
47 palvelujen ja viranomaisten välillä. Eten-
48 kin lasten ja nuorten osalta on huomioi-
49 tava koko perhe, sillä lapsen hyvinvointi
50

on riippuvainen läheisten jaksamisesta, pärjäämisestä ja terveydestä.

Mielenterveyttä ei rakenneta vain palvelujärjestelmissä vaan ennen kaikkea jokapäiväisessä elämässä. Yhteisöllisyys, harrastukset, vertaistuki ja vapaaehtois-toiminta on parasta mielenterveystyötä. Tarvitsemme toistemme aitoja kohtauksia arjessa ja Koko kylä kasvattaa -toiminnan uudelleen tulemista.

Keskustan ratkaisuja:

- Vahvistetaan koulujen, oppilashuollon, ohjaamojen, TE-palvelujen, etsivän nuorisotyön, järjestöjen ja digitaalisten palvelujen yhteen soveltamista, jotta nuoret kohdataan siellä missä he jo ovat – koulussa, harrastuksissa ja verkossa. Nuoren on päästävä henkilökohtaiseen keskusteluun viikon sisällä.
- Kehitetään walk-in-pisteitä, liikkuvia palveluja ja digitaalisia ratkaisuja. Yhdistetään kriisi- ja chat-palvelut valtakunnalliseksi kokonaisuudeksi.
- Luodaan digihyvinvoinnin linjaukset sekä vastuullisuusvaatimukset teknologiayhtiöille ja parannetaan nuorten medialukutaitoa.
- Mielenterveyspalvelujen saatavuutta ja laatua perusterveydenhuollossa parannetaan varmistamalla oikea-aikainen ja tarkoituksenmukaisesti kohdennettu tuki. Kehittämistyön rahoitus turvataan hyvinvointialueilla.
- Otetaan käyttöön koko maassa perhe- eli omalääkärimalli, jossa sama lääkäri tuntee potilaan tilanteen ja koordinoi sekä mielenterveyden että fyysisen terveyden hoitoa.
- Varmistetaan, että mielenterveyden, sosiaalihuollon ja terveydenhuollon

palvelut muodostavat saumattoman hoitoketjun ja tuki kohdentuu oikein.

- Päihde-, mielenterveys- ja sosiaalihuollon hoito tulee koota hyvinvointialueilla yhdeksi kokonaisuudeksi, jotta ihminen saa tarvitsemansa avun samasta paikasta.
- Psykiatrisen hoidon saatavuus nostetaan vastaamaan kansallista tarvetta myös siten, että laitospaikojen ja asumispalveluiden määrä kasvatetaan riittävälle tasolle.
- Panostetaan mielenterveyden ehkäisyssä, hoidossa ja muussa toiminnassa vaikuttavuuteen. Tutkitaan julkisesti rahoitettujen eri mielenterveyspalveluiden vaikuttavuudet. Tutkittuun tietoon perustuen luodaan tarvittavat puuttuvat laaturekisterit ja kohdennetaan rahoitus sekä toimet mahdollisimman kustannustehokkaasti.
- Vahvistetaan YTHS:n asemaa korkeakouluopiskelijoiden mielenterveyden asiantuntijana ja monipuolisena ratkaisijana. Pidetään huolta siitä, että korkeakouluilla on riittävät resurssit opiskelun tukipalveluiden tarjoamiseksi.

6.3. Suomalainen koulu on pelastettava

Maamme inhimillinen pääoma rakentuu koulutuksesta ja osaamisesta. Ne ovat hyvinvointiyhteiskuntamme tulevaisuuden ja alueidemme elinvoiman edellytyksiä.

Keskusta uskoo jokaisen kykyyn kasvaa ihmisenä ja oppia uutta läpi elämänkaaren. Siksi kaikille on turvattu tulevaisuudessakin mahdollisuus itsensä sivistämiseen ja koulutukseen varallisuudesta ja asuinpaikasta riippumatta.

Ikäluokat pienenevät ja se aiheuttaa paineita koulutuksen palveluverkolle. Tästäkin huolimatta tasa-arvoisista koulutusmahdollisuuksista on huolehdittava koko maassa. Peruskoulu on turvattava lähipalveluna.

Laadukas peruskoulu ja ammatillisen koulutuksen jatko-opintokelpoisuuden vahvistaminen ovat Keskustan erityis-suojeluksessa.

Etenkin peruskoulu ja toinen aste ovat kohdanneet viime vuosia kasvavia ongelmia. Oppimistulokset laskevat ja eriytyvät. Keskittymisvaikeudet ja työrauhaongelmat kasvavat. Erilaista tukea tarvitsevien määrät kasvavat. Osassa kouluista ja luokista sekä oppijat että opettajat voivat pahoin. Tämä kehitys on katkaistava. Suomalainen koulu on pelastettava.

Keskustan ratkaisuja:

- Luodaan kasvatusneuvola, yhte-näinen polku raskausneuvolasta oppivelvollisuuden loppuun. Kasva-tusneuvolassa ammattilaiset tuke-vat vanhempia lapsen kasvatukses-sa muun muassa tarjoamalla tietoa lapsen kehitysvaiheelle sopivista oppimistavoitteista.
- Otetaan käyttöön pienten lasten koulu. Siinä esiopetus ja peruskou-lun kaksi alinta luokkaa muodosta-vat lapselle opintien ensimmäisen kokonaisuuden. Eteenpäin siirry-tään joustavasti vasta, kun oppi-misen taidot ja muut perustaidot ovat riittävät etenkin lukemisessa, kirjoittamisessa ja matematiikas-sa. Peruskoulun toisella luokalla on tarkastuspiste, josta edetään vasta taitojen niin sallien.
- Ei jättipäiväkoteja. Uusia yli 100 lapsen päiväkotia ei tule rakentaa. Näin päiväkodit pidetään lasten ja perheiden kannalta inhimillisen kokoisina lähipalveluina.
- Kouluyhteisöjen hyvinvoinnin ja tur-vallisuuden varmistamiseksi uusien peruskoulujen enimmäiskoko tulee rajata 1000 oppilaaseen.
- Koulukiusaamiselle- ja väkivallalle on laitettava stoppi. On pidettävä huolta, ettei kiusattu joudu vasten tahtoaan vaihtamaan koulua.
- Digilaitteiden rinnalla on kouluissa panostettava myös laadukkaisiin oppikirjoihin ja niiden käyttöön.
- Koulupäivään tarvitaan lisää liikun-nan mahdollisuuksia.
- Kädentaidot tarvitsevat kunnianpa-lautuksen. Peruskouluissa on lisättä-vä teknisen ja tekstiilityön opetusta.
- Luodaan toisen asteen kolmas pol-ku niille, joilla osaaminen peruskou-lun jälkeen ei riitä jatko-opintoihin. Tavoitteena on tarjota nuorelle entistä paremmat valmiudet edetä ammatilliseen tai lukiokoulutukseen. Tässä mallissa yhdistettäisiin nykyi-nen tutkintokoulutukseen valmenta-va koulutus (TUVA), kansanopistojen pitkät linjat, nuorten työpajatoimin-ta sekä nuorten sosiaali- ja terveys-palveluita.
- Ammatillisessa koulutuksessa on lähiopetusta lisättävä oppilaiden osaamistason nostamiseksi.
- Koulutuksen saavutettavuudesta on huolehdittava koko Suomessa varmistamalla ammatillisen, lu-kio- ja muun koulutuksen riittävä

verkosto. Näin myös koulumatkat oppilaitoksiin pysyvät opiskelijoille kohtuullisina.	1 2 3 4
• Vahvistetaan koulutuspolkua ammatillisesta koulutuksesta korkeakoulutukseen.	5 6 7 8
• Tutkintokoulutus pitää säilyttää jatkossakin suomalaisille maksuttomana.	9 10 11 12
• Luovutaan korkeakoulujen nykyistä ensikertalaiskiintiöistä. Lisätään sen sijaan siirtymismahdollisuuksia korkeakoulujen ja koulutusohjelmien välillä.	13 14 15 16 17 18
• Aikuiskoulutustuki on palautettava uudistettuna.	19 20 21
• Valmistellaan parlamentaarinen suunnitelma korkeakoulujen koulutusmäärien nostamiseksi huomioiden aloituspaikkojen rahoitus, opiskelijoiden tuki ja koulutuksen laatu.	22 23 24 25 26 27
• Ikäluokkien pienentyessä vapautuu sivistystoimen rahoitusta pitää käyttää koulutuksen vahvistamiseen: puolet osaamistason nostoon ja puolet peruskoulun tuen tarpeeseen.	28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50

Ihmisläheinen ja kestävä - Keskusta

SISÄLLYSLUETTELO

1. LUKIJALLE

1.1 Miksi Keskusta?

1.2 Miksi periaateohjelma?

2. KESKUSTALAINEN MAAILMANKUVA – AVOIN JA YHTEISTYÖKYKYINEN SUOMI

2.1 Yhtä arvokkaiden ihmisten Suomi

2.2 Ajattelemmme isosti, toimimme kestävästi

3. KESKUSTALAINEN TULEVAISUUDENKUVA – KOHTI KESTÄVÄMPÄÄ YHTEISKUN- TAA JA MIELEKÄSTÄ ARKEA

3.1 Tulevaisuus edellyttää uudenlaisia taitoja

3.2 Keskustalainen luontosuhde – humuksen ja humanismin liitto

3.3 Kohti uutta ja kestävää taloutta

3.4 Ketään ei jätetä

4. KESKUSTALAINEN IHMISKUVA – VAIKUTTAVA JA VASTUULLINEN TOIMIJA

4.1 Elämä on kokonaisvaltaista ihmisenä kasvua

4.2 Keskustan ihmiskäsitys – ihmisyyden, sivistyksen ja luottamuksen liitto

4.3 Ihmisen ja yhteiskunnan välinen suhde

5. SANOISTA TEKOIHIN

1. Lukijalle

1.1 Miksi Keskusta?

Keskusta on koko Suomen, kestävyys-
den, kohtuullisuuden ja sovitteluvuu-
den puolue. Se korostaa tasa-arvoa,
ihmisarvoa ja edellyttää ihmisten
oikeudenmukaista kohtelua. Keskusta
arvostaa sivistystä, työtä ja yrittä-
mistä ja luonnon kestävää käyttöä.
Keskusta on perhemyönteinen puolue,
jolla on sydäntä myös yhteiskunnan
heikompiosaisille. Keskusta pitää
Suomen turvassa ja huolehtii oma-
varaisuudesta, huoltovarmuudesta ja
yhteiskuntarauhasta.

Keskusta on olemassa, koska Suomi kuu-
luu meille kaikille. Tahto hakea yhteisiä
ratkaisuja ja kyky sovitella on 120-vuoti-
aalle Keskustalle luontaista. Tehtävämme
on tuoda politiikkaan kohtuullisuutta,
kestävyyttä ja vastuuta. Haluamme
edistää yhteistä ymmärrystä ja kansa-
laissopua Suomessa. Maailmanlaajuisesti
haluamme edistää rauhaa ja vakautta.
Toimimme oikeusvaltion, kansanvallan ja
ihmisoikeuksien edistämiseksi.

Puolustamme koko Suomen elinvoimaa
ja turvallisuutta sekä luonnon ja ihmi-
sen välistä kumppanuutta. Haluamme
luonnonläheiset kaupungit ja elävän
maaseudun. Pidämme huolta maamme
riittävästä huoltovarmuudesta ja oma-
varaisuudesta, kotimaisesta ruuasta ja
kotimaisesta energiasta.

Keskusta on juurensa tunteva, tulevai-
suuteen katsova puolue. Ajattelemme
isosti, toimimme vastuullisesti ja paikal-
lisesti. Tavoitteenamme on hyvä ja mie-
lekäs elämä, joka rakentuu sivistykselle,
kulttuurille ja riittäväälle toimeentulolle sekä
kohtuullisuutta, työteliäisyyttä ja yhteisölli-
syyttä korostavalle elämäntavalle. Olemme
myös perheiden puolue. Puolustamme
oikeutta hyvään arkeen ja lasten oikeutta
kestävään tulevaisuuteen.

1 Toivotan sinulle lukuintoa uuden periaa-
2 teohjelmamme parissa. Olemme koon-
3 neet siihen ajatuksiamme maailman ja
4 Suomen nykytilasta, ja ennen kaikkea
5 siitä, millaisena haluamme maailman,
6 tulevaisuuden ja ihmisen nähdä. Oh-
7 jelma sisältää ne keskustan keskeiset
8 arvot ja periaatteet, joihin muut puolue-
9 eemme poliittiset ohjelmat ja politiik-
10 kamme perustuvat.

11
12 **Antti Kaikkonen**
13 Keskustan puheenjohtaja

14
15
16
17 **1.2 Miksi periaateohjelma?**

18
19 Maltillisilla keskustavoimilla on raken-
20 nettu Suomea jo yli 120 vuotta. Mutta
21 viime vuosina keskitien kulkijoille on
22 ollut vähemmän sijaa politiikan maha-
23 taloissa. Vaihtoehtottomuus on lisään-
24 tynyt ja rakentava ratkaisuhakuisuus
25 vähentynyt. Maailman onnellisemman
26 kansan elo on näyttäytynyt kriisistä
27 toiseen ajautumiselta. Poliitiikan kenttä
28 oikealta vasemmalle on entistä hajautu-
29 neempi niin meillä kuin muualla. Radika-
30 lisoitumistakin on havaittavissa. Silti iso
31 osa suomalaisista sijaitsee tutkimusten
32 mukaan keskellä.

33
34 Eurooppaa on koetellut II maailman-
35 sodan jälkeen suurin ja vakavin sota
36 Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Venäjä
37 on pyrkinyt hallitsemaan hajottamalla
38 ja aiheuttamalla yleistä epävakautta.
39 Suomessa tästä kaikesta on kärsinyt
40 erityisesti itäinen Suomi, jonka kehitys
41 on jäänyt muusta maasta jälkeen.

42
43 Samaan aikaan joudumme kasvavas-
44 sa määrin kokemaan ihmisen oman
45 toiminnan eli planetaaristen rajojen ylity-
46 tymisen seuraukset: Maapallo ei kestä
47 tällä hetkellä nykyisenlaista kulutusta ja
48 jatkuvaa kasvua. Ilmastonmuutoksen
49 myötä luontokato etenee, vesistöjen

50

kuormitus kasvaa, ja ympäristöömme leviää uusia kasvi- ja eläintauteja, tuhohyönteisiä ja vieraslajeja. Äärimmäiset sääilmiöt ja kriisit yleistyvät. Eri syistä johtuva siirtolaisuus lisääntyy ja luo omat haasteensa kiihtyvän kaupungistumisen lisäksi. Kaiken lisäksi syntyvyys on heikkoa ja suomalaiset ikääntyvät vauhdilla.

Yhteiskunnan toimintavarmuus erilaisissa olosuhteissa on keskeinen tulevaisuuden haaste. Varautumisesta on tullut arkipäiväämme.

Käsityksemme sopimusyhteiskunnasta ja oikeusvaltiosta on muuttosessa

Sananvapaus kuuluu demokraattisen yhteiskunnan perusoikeuksiin. Sananvapauden uhkaksi ovat nousseet erilaiset sosiaalisen median ilmiöt kuten erilaiset valemediat, jotka kyseenalaistavat luottamusta perinteiseen mediaan. Ihmisiä ja demokratiavihamieliset liikkeet ovat eri puolilla maailmaa järjestäytyneet puolueiksi. Maailmanpoliittista valtaa jaetaan uudelleen tavalla, joka ei täytä oikeudenmukaisuuden periaatetta.

Länsimaisella demokratialla on tänä päivänä vaikeuksia puolustaa itseään. Se tarvitsee uskottavia puolustajia, jotka sitoutuvat sivistyneen poliittisen kulttuurin ja toimintatapojen aktiiviseen vaalimiseen.

Köyhyys, avuttomuus ja osattomuus lisääntyvät ja koettelevat yhteiskuntamme yhtenäisyyttä. Julkisen talouden säästöjä on liian usein toteutettu tavalla, jossa iskuja ovat toistuvasti vastaanottamassa samat ihmiset, perheet ja ryhmät. Lapsiperheköyhyys on tämän päivän hyvinvointi-Suomen todellinen ongelma. Alueiden eriytyminen on jatkuva haaste. Paluu yövartijavaltioon ja luokkayhteiskuntaan, epätasa-arvon

1 kasvu ja rasismi nostavat myös päätään.

2
3
4 Näissä tilanteissa tarvitaan vastuullista
5 ja arvoihin perustuvaa poliittista johtajuutta. Kansalaiset odottavat poliitikoilta johdonmukaisia linjauksia ja pitäviä
6 sopimuksia, eivätkä yllätyksiä arkeensa. Mutta ennen kaikkea: kansalaiset
7
8
9
10 kaipaavat turvallisuutta, tulevaisuuden-
11 uskoa ja oikeudenmukaisuutta. Tekoja,
12 jotka rakentavat parempaa tulevaisuutta. Poliittikkaa, joka vastaa heidän omaa
13 arvomaailmaansa ja periaatteitaan.

14
15
16
17
18

2.Keskustalainen maailmankuva - avoin ja yhteistyökykyinen Suomi

2.1 Yhtä arvokkaiden ihmisten Suomi

19
20
21
22
23
24
25
26
27 Keskustan tehtävänä on lisätä yhteistä
28 ymmärrystä ja luoda kansalaissopua
29 maassamme ja maailmanlaajuisesti
30 geopoliittiset tosiasiat huomioiden.
31 Keskustalle jokainen ihminen on yhtä
32 arvokas.

33

34 Keskustalle moninaisuus on rikkautta ja
35 rakentavaa, ei poissulkevaa tai epärealistista. Tavoitteemme on yhteiskunta, joka
36 tunnustaa jokaisen ihmisarvon, hyväksyy moninaisuuden ja vaalii yhteistyötä.

37
38
39

40 Yhteiskunnan yhtenäisyys ja ihmisten
41 välinen luottamus edellyttävät ihmisarvon puolustamista ja sellaisten ilmiöiden
42 torjumista, jotka murentavat keskinäistä kunnioitustamme. Toista ihmistä ei voi
43 koskaan pitää vähempänä ihmisenä kuin toista. Rasismille ja syrjinnälle ei
44 pidä olla sijaa suomalaisessa yhteiskunnassa. Ne heikentävät turvallisuutta,
45 rikkovat luottamusta ja toimivat esteenä osallistumiselle.
46
47
48
49
50

Suomi on avoin, mutta sisäisen turvallisuuden alueella huolellinen ja luotettava valtio. Haluamme rakentaa turvallista yhteiskuntaa, jossa erilaiset ihmiset voivat elää rinnakkain rauhaa ja ystävyyttä vaalien.

2.2 Ajattelemme isosti, toimimme kestävästi

Keskusta on vahva yleispuolue. Haluamme olla vaikeissa kysymyksissä aikuinen politiikan huoneessa. Kuuntelemme muita ja tahdomme toimia sillanrakentajana ymmärtäen erilaisia näkökulmia.

Keskustalaisuuden ytimeen kuuluu oikeusvaltion, ihmisoikeuksien ja kansallisen eheyden puolustaminen vaikeinkin aikoina. Sääntöihin ja sopimukseen perustuva maailmanjärjestys on meille kaiken perusta. Olemme rauhan puolella väkivaltaa ja sotaa vastaan. Emme hyväksy valtion rajojen muuttamista muutoin kuin sopimusteitse ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti.

Euroopan Unioni on Suomen tärkein kumppani maailmanpolitiikan myllertäessä ympärillämme. Otamme tarvittaessa etunojan nopeasti muuttuvassa turvallisuuspoliittisessa ympäristössä ja panostamme diplomatiaan ja kansainväliseen yhteistyöhön, omavaraisuuteen ja huoltovarmuuteen sekä kestävään ja oikeudenmukaiseen talouteen.

Vahvistamme isänmaallisuutta ja arvostamme suomalaista kulttuuria. Maailmankuvamme nojaa suomen kieleen, kulttuuriin ja henkisiin arvoihin, jotka ovat sivistyksen, yhteisöllisyyden ja yhteiskunnallisen yhtenäisyyden perusta. Puolustamme ruotsia toisena kansalliskielenämme. Tunnustamme suomalaisten vähemmistökielten aseman. Arvostamme kristillistä arvopohjaa osana kansallista kulttuuriamme. Kunnioitamme myös muita elämäntapomerkkejä.

1 Osa keskustalaista maailmankuvaa on
2 myös halu kehittää modernia demokra-
3 tiaa, elävää kansanvaltaa sekä vah-
4 vistaa kansalaisyhteiskunnan toimin-
5 tamahdollisuuksia. Demokratian tulee
6 olla voittava valtiomuoto myös tulevai-
7 suudessa. Suomessa haluamme, että
8 yhteiskuntarauha taataan kansanvallan
9 ja kohtuuden kautta.

10
11 Kansanvaltainen päätöksenteko mah-
12 dollisimman lähellä ihmistä turvaa
13 kansalaisten yhdenvertaisuuden ja
14 oikeudenmukaisuuden toteutumisen.
15 Luomme edellytyksiä kansalaisjärjes-
16 tölle ja ihmisten vapaaehtoiselle toi-
17 minnalle. Tämä lisää yhteisöllisyyttä ja
18 luottamusta.

3. Keskustalainen tulevaisuudenkuva - kohti kestävämpää yhteiskuntaa ja mielekästä arkea

3.1 Tulevaisuus edellyttää uudenlaisia taitoja

32 Muutoskestävä yhteiskunta haastaa
33 meitä näkemään kokonaisuuksia. Tu-
34 levaisuuden haasteisiin vastaaminen
35 edellyttää uudenlaisia kansalaistaitoja,
36 jotka rakentuvat sivistyksen ja oppi-
37 misen varaan vahvistaen koko kansan
38 osaamistasoa.

3.2 Sivistyksellä ja tieteellä eroon ennakkoluuloista

43 Meidän tulee pyrkiä aktiivisesti eroon
44 ennakkoluuloista ja eriarvoistavista yh-
45 teiskunnallisista rakenteista. Sivistys on
46 keskeinen tulevaisuustaitojen, moninai-
47 suuden kunnioittamisen ja ennakkoluu-
48 lottomuuden edistäjä. Sivistys, kulttuuri
49 ja taide ovat ihmisyypäen kehittymisen ja

50

säilymisen perusedellytys ja yhteiskuntaa koossa pitävä voima.

Sivistys on vastavoima ajassamme esiintyvälle kiireelle ja itsekkyydelle. Kulttuuri ja taide auttavat meitä jäsentämään omaa taustaamme, historiaamme ja paikkaamme maailmassa.

Keskusta suhtautuu kehitykseen myönteisesti. Teknologiset uudistukset muuttavat maailmaa. Suomi on korkean teknologian maa, mutta teknologiaa ei tule kuitenkaan päästää ohjaamaan tulevaisuuttamme. Jotta voimme hallita teknologian kehitystä, on meillä oltava mahdollisuus koulutukseen ja oppimiseen. Tekoäly on iso mahdollisuus, joka tulee lisäämään ja muuttamaan monia työtehtäviä ja toimintatapoja. Samalla kuitenkin siihen liittyvät riskit ja uhatkin on tunnistettava.

Tiede auttaa meitä ymmärtämään laajempia kokonaisuuksia, arvioimaan mennyttä ja nykyhetkeä sekä näkemään tulevaa. Tiede ja tutkimus ovat ovi oikean tiedon äärelle, ongelmanratkaisuun, yhteiskunnan kehittämiseen ja kestävään hyvinvointiin. Keskusta nojaa päätöksenteossaan riippumattomaan, tieteellisesti tutkittuun tietoon.

3.2 Keskustalainen luontosuhde – humuksen ja humanismin liitto

Monipuolinen luontosuhde on osa monen keskustalaisen mielenmaisemaa. Keskustalaisessa ympäristöajattelussa keskeistä on luonnon ja luonnosta riippuvaisen elämän korostaminen. Sitä voi kuvata humuksen ja humanismin liitoksi. Meillä on oikeus hyödyntää luonnon tarjoamia uusiutuvia resursseja, mutta sopusoinnussa luonnon ja ympäristön kestävyiden kanssa. Keskusta on kestävä suomalainen maatalouden ja metsätalouden vankka puolustaja.

1 Luonto ja maaseutu ovat meille voimavaara monikriisissä ajassamme. Jos maaseutu voi hyvin, myös kaupungit voivat hyvin. Luontoyhteyden tulee olla mahdollinen myös kaupungeissa muun muassa kaupunkimetsien ja viherrakentamisen kautta.

8
9 Keskustan ajattelu perustuu desentralismiin ja hajautettuun yhteiskuntaan. Tämä muodostaa lähtökohdan kestäväälle kasvulle, uusiutuvien resurssien kohtuulliselle käytölle sekä ilmastonmuutoksen, luontokadon ja vesistöjen tilan heikentymisen torjunnalle. Hajautettu yhteiskunta on kriisinkestävä yhteiskunta, mikä on myös parasta turvallisuuspolitiikkaa poikkeusaikoina. Esimerkiksi hajautettu energiantuotanto on myös kriisinkestävin energiantuotanto.

22
23 Monimuotoinen luonto on arvo, jota keskustalaisuus lähestyy sekä käytön että suojelun näkökulmista. Keskeistä on ylisukupolvinen ulottuvuus ja luonnon itseisarvon tunnustaminen myös kestävyiden elementtinä. Luonnon arvo mitataan kyvyssä ylläpitää kaikkien elollisten hyvinvointia. Maa elättää meidät kaikki.

32

33

3.3 Kohti uutta ja kestävämpää taloutta

35

36 Siirtymä kestävämpään yhteiskuntaan ja fossiilitalouden jälkeiseen uusiutuvien luonnonvarojen ja energiamuotojen aikaan vaatii meiltä kykyä sopeutua muutokseen. Siirtymä ei ole pelkästään tekninen, vaan kokonaisvaltainen arvojen ja elämäntavan muutos, jossa vakaus ja tasapaino löytyvät kestäväydestä eli luonnonvarojen rajallisuuden ymmärtämisestä.

46

47 Kohtuullisuus nousee uudella tavalla politiikan keskiöön kulutuksen ja sen sääntelyn kautta. Materiaan perustuva

50

kulutus ei enää voi kasvaa loputtomasti eikä mittaa onnellisuutemme tasoa. Puramme ylikulutusta suosivia rakenteita ja kannustamme ihmisiä kestävämpään, ylisukupolviseen elämään.

Keskustalainen malli kestävästä taloudesta perustuu hajautettuun yhteiskuntarakenteeseen, luonnonvarojen ylisukupolviseen käyttöön ja kestävään talouskasvuun. Se rakentuu toimeentulon, yrittäjyyden ja jakamistalouden varaan. Suosimme pien- ja yhteisomistusta suurten monopoliin ja suurpääomien sijaan. Kannustamme toimeliaisuuteen, yhteistyöhön ja sellaiseen arvoperustaiseen toimintaan, jossa keskeisenä tavoitteena ei ole vain voiton maksimointi, vaan yhteisön hyvinvointi, sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja kestävä kehitys.

Keskustalaisuus tunnistaa ja tunnustaa talouden toiminnan ekologiset reunaehdot ja esittää samalla uusia vaihtoehtoja maamme talouden uudistamiseksi näitä reunaehtoja kunnioittamaan pyrkien.

Kohtuutaloutta edustavat esimerkiksi uudet energiayhteisöt, osuustoiminta, uudistavat metsänhoito- ja viljelykäytännöt kuten kumppanuusmaatalous sekä sote-alan yhteiskunnalliset yritykset. On luotava uusia kumppanuuksia ja verkostoja yhteiskunnallisten yritysten kanssa.

Kansallisvarallisuutemme – maan, kallioperän, vesistöjen ja metsien – kestävä käyttö ja säilyttäminen kotimaisessa omistuksessa on Keskustalle tärkeää. Kansallisvarallisuuden pitää hyödyttää myös paikallisyhteisöjä.

Luonnon hyödyntämisen tulee tapahtua oikeudenmukaisesti tulevat sukupolvet huomioiden. Yhden luonnonvaran hyödyntäminen ei saa merkittävästi heikentää toisen tilaa.

1 Meille on tärkeää, että palveluja saa oi-
2 keudenmukaisesti joka puolella maata.
3 Julkisella sektorilla on roolinsa merkit-
4 tävänä turvallisuuden ja palveluiden
5 tuottajana, jota yksityinen sektori ja
6 järjestöt täydentävät.

7 8 **3.4 Ketään ei jätetä** 9

10 Kestävästä kehityksestä tuttu ”Ketään
11 ei jätetä”-periaate on keskeinen osa
12 keskustalaista ajattelua. Sen mukaan
13 sosiaalisesti, taloudellisesti, kulttuuri-
14 sesti ja ekologisesti oikeudenmukainen
15 yhteiskunta takaa kaikille hyvät lähtö-
16 kohdat hyvinvointiin sekä turvalliseen
17 ja mielekkääseen elämään. Tämä on
18 johtolankamme myös aikoina, kun
19 julkisen talouden tasapainottamiseen ja
20 velkaantumisen vähentämiseen joudu-
21 taan kiinnittämään aika lailla huomiota.
22 Vaikeiden valintojen aikana taloustal-
23 koot on tehtävä oikeudenmukaisella
24 tavalla.

25
26 Mielekäs elämä tehdään todeksi arjes-
27 sa: perheessä, työssä ja yhteisöissä.
28 Hyvään elämään tarvitaan turvattu
29 toimeentulo ja mahdollisuus toteuttaa
30 ja kehittää itseä esimerkiksi opiskelun,
31 liikunnan, kulttuurin tai järjestötoimin-
32 nan kautta.

33
34 Tämä vaatii halua ottaa vastuuta itses-
35 tä ja kykyä kantaa vastuuta myös lä-
36 heisistä. Haluamme rakentaa Suomea,
37 jossa jokaisella lapsella on mahdollisuus
38 turvalliseen ja hyvään lapsuuteen, ja
39 jossa perheiden taloudellinen ja sosiaa-
40 lisen asema vahvistuvat. Jokaisella lap-
41 sella ja nuorella pitää olla tasa-arvoiset
42 mahdollisuudet tavoitella omia unelmi-
43 aan. Kun nuoret luottavat tulevaisuu-
44 teen ja perheissä voidaan hyvin, nousee
45 myös syntyvyys. Haluamme rakentaa
46 Suomea, jossa myös vammaiset ihmiset
47 ovat yhtä arvokkaita kuin muutkin, ja
48 jokaiselle ikäihmiselle on taattu arvokas
49 ja turvallinen vanhuus.

50

Retkeily, marjanpoiminta, metsästys, kalastus, vesien suojelu ja kotitarveviljely ovat osa monen keskustalaisen mielenmaisemaa. Elämäntavassamme on läsnä samanaikaisesti mennyt ja tuleva: Korjaamme, emmekä kerskakuluta. Arjessa eteen tuleviin haasteisiin suhtaudumme ratkaisuhakuisesti ja oma-toimisesti. Kunnioitamme kotiseutua ja kansalliskulttuuriamme. Elämäntavamme on juurevuutta ja perheyhteyttä arvostava.

Hyvä elämä ei ole kuitenkaan paikkaan tai perhemuotoon sidottua. Mielekästä ja sujuvaa arkea voi elää niin Helsingin Haagassa kuin Hyrynsalmella tai molemmissa monipaikkaisesti.

Keskusta vahvistaa uskoa tulevaisuuteen vaikeinakin aikoina. Jokaisella on oikeus epäonnistua, aloittaa ja kasvaa uudelleen. Huolehdimme myös niistä, joilla ei ole voimavaroja tai taitoa valintoihin.

4. Keskustalainen ihmiskuva - vaikuttava ja vastuullinen toimija

4.1 Elämä on kokonaisvaltaista ihmisenä kasvua

Keskusta korostaa ihmisyyttä yhteiskunnallisen päätöksenteon pohjana. Yhteiskunnan uuden kasvun ja kukoistuksen rakentaminen edellyttävät sivistyksen voimakkaampaa puolustamista. Ihmisuus ja sen kehitystarve on jälleen nostettava kaiken yhteiskunnallisen kehityksen lähtökohdaksi.

2030-luvulla tämä tarkoittaa siirtymistä pois pelkästä taloudellisesta tehokkuudesta ja kilpailusta kohti kokonaisval-

1 taista ihmisenä kasvua. Se merkitsee
2 yhteiskuntapolitiikan, koulutuksen, tek-
3 nologian ja demokratian suuntaamista
4 tukemaan ihmisen henkistä, sosiaalista
5 ja eettistä kehitystä.

6
7 Keskustalainen ihmiskäsitys on huma-
8 nistinen, vastuullinen, tasa-arvoinen ja
9 yhteisöllinen, jossa ihminen on arvokas
10 yksilö ja osa laajempaa kokonaisuutta.

12 4.2 Keskustan ihmiskäsitys - ihmisyyden, sivistyksen ja luottamuksen liitto

15 Keskustan ihmiskäsitys perustuu myön-
16 teiseen näkemykseen ihmisestä. Us-
17 komme, että ihminen pyrkii hyvään ja
18 on enemmän kuin pelkkää omaa etua
19 ajava yksilö. Siksi keskinäiset suhteem-
20 me voidaan rakentaa luottamuksen
21 eikä pelon varaan.

22
23 Keskusta ei halua luoda uhkakuvia tai
24 vastakkainasettelua, ei lietsoa vieraan
25 pelkoa eikä peräänkuuluttaa ankaram-
26 paa kuria tai valvontaa. Luottamukseen
27 perustuva yhteiskunta on aina vahvem-
28 pi kuin pelkoon, epätoivoon tai saneluun
29 perustuva yhteiskunta.

30
31 Ihmiskäsityksemme nojaa vapauksien
32 ja vastuun sekä oikeuksien ja velvolli-
33 suuksien tasapainoon. Ihmisellä pitää
34 olla mahdollisimman suuri vapaus omien
35 elämänvalintojen tekemiseen lain puit-
36 teissa. Tuon vapauden rajana on, että
37 valintamme eivät saa rajoittaa toisen
38 ihmisen vapautta omiin valintoihinsa.

40 4.3 Ihmisen ja yhteiskunnan välinen 41 suhde

42
43 Keskusta korostaa ihmisen vastuuta
44 itsestään ja läheisistään. Samalla ihmi-
45 nen on osa yhteiskuntaa, jossa oikeudet
46 ja velvollisuudet kulkevat käsi kädessä.
47 Jokaisella on oikeus tulla kohdelluksi
48 arvokkaasti ja toteuttaa itseään. Meillä
49 on samaan aikaan velvollisuus kehittää

50

itseämme. Itsekasvatusta ja ihmisen itsensä kehittämistä korosti aikanaan myös Maalaisliitto-Keskustan aatteellinen isä Santeri Alkio.

Kansalaisina pyrimme vaikuttamaan yhteiskunnan epäkohtien korjaamiseen ja julkiseen keskusteluun tavalla, joka rakentaa keskinäistä luottamusta ja yhtenäisyyttä.

Vaalimme perheyhteyttä, kasvatamme lapseksemme välittämään, huolehdimme vanhuksistamme, ja pidämme näin yllä ihmisyyden moraalista ja inhimillistä jatkuvuutta.

Ihmisen ja työn välinen suhde

Työ rakentaa luottamusta ja tulevaisuutta, ylläpitää toimivaa yhteiskuntaa ja antaa ihmiselle ja koko yhteiskunnalle mahdollisuuden kasvuun. Se tuo toimeentulon, mutta myös merkityksen elämään ja yhteyden toisiin.

Keskustalaisuudessa työn arvo ei määräydy palkan tai aseman mukaan. Mikään työtehtävä ei ole meille toista vähäisempi, sillä jokainen rakentaa yhteistä hyvää omien edellytystensä ja kykyjensä mukaisesti. Jokaisella työtä tekevällä on oltava mahdollisuus vaikuttaa omaan työhönsä ja työolosuhteisiin.

Meidän tulee yhteiskuntana huolehtia, että mahdollisuus työhön tarjotaan kaikille, myös osatyökykyisille ja tänne muuttaneille, jotta he voivat osallistua, integroitua ja tuoda osaamisensa yhteiseen käyttöön. Meidän tulee entistä paremmin mahdollistaa työn ja muun elämän kuten perheen yhdistäminen. Keskusta suhtautuu myönteisesti etätöiden mahdollisuuksiin niissä työtehtävissä, joihin se soveltuu.

Paikallinen toimeliaisuus ja yritteliäisyys luovat elinvoimaa ja mahdollisuuksia eri puolille maata. Vahvistamme yrit-

1 täjämäistä asennetta jo varhaisessa
2 vaiheessa, jotta ihmiset oppivat nuorina
3 kehittämään ideoitaan ja kantamaan
4 vastuuta.

5
6 Yrittämisellä vaurastuminen luo hyvää
7 myös ympärille. Näin syntyy uusia työ-
8 paikkoja, lisää hyvinvointia ja toimivia
9 yhteisöjä, joissa yhteistyö ja keskinäinen
10 tuki vahvistavat koko paikallista elinvoi-
11 ma.

12 13 Työn ja teknologian välinen suhde

14
15 Työntekijästä ei saa tulla teknologisessa
16 murroksessa pelkkä väline, vaan työn
17 arvo ja kunnioitus työtä tekevää koh-
18 taan säilyvät. Meidän on varmistettava,
19 että teknologinen kehitys tukee sosiaa-
20 lista kestävyyttä, työllisyyttä, oikeuden-
21 mukaisuutta ja alueellista tasa-arvoa.

22
23 Teknologia ja tekoäly eivät saa rajoittaa
24 ihmisen luovuutta eivätkä sivistystä.
25 Tekoälyn tuottama hyöty ei saa myös-
26 kään kasaantua vain harvoille globaa-
27 leille toimijoille eikä aiheuttaa sellaista
28 riippuvuutta, joka rapauttaa demokrati-
29 aamme tai yhteisöllisyyttämme.

30
31 Keskustalle ihminen on kaiken yhteis-
32 kunnallisen toiminnan lähtökohta ja
33 päämäärä.

34 35 36 5. SANOISTA TEKUIHIN

37
38
39
40 Hyvä lukija,

41
42 Keskustalle politiikka on tekemistä,
43 ratkaisuja ja rohkeutta tarttua toimeen,
44 ei menneiden muistelua eikä toisten ar-
45 vostelua. Poliitiikkaamme nojaa arvoihin
46 ja periaatteisiin, joista olet nyt saanut
47 esimakua tässä periaateohjelmassa.
48 Nämä eivät ole vain sanoja paperilla,
49 vaan suunta arjen päätöksille.

50

Puhumme asioista, jotka koskettavat todennäköisesti Sinunkin elämääsi: kotia, työtä, toimeentuloa ja tulevaisuuden turvaa. Voit luottaa siihen, että seisomme kohtuuden, kestävyys ja oikeudenmukaisuuden puolella vuoden jokaisena päivänä niin keittiöpöydän ääressä kuin työpaikkojen arjessa.

Suomi on meille enemmän kuin maa kartalla. Suomi on kotimaamme. Isänmaa, jota kannattaa vaalia ja puolustaa. Sen suurin vahvuus on vapaus: jokaisella on oikeus rakentaa omanlaisensa elämä missä päin Suomea tahansa. Näin pitää olla myös huomenna.

Kansanvaltainen toimintatapa ja tasavaltainen ajattelu eivät ole meille juhlapuheita, vaan tapamme toimia. Haluamme kutsua sinut mukaan rakentamaan parempaa yhteiskuntaa. Yhdessä valmistellen. Yhdessä päättäm. Yhdessä tehden.

Tule mukaan. Rakennetaan tulevaisuus, joka kestää.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27

Puoluekokouksen oheistapahtumia

Tuntematon keskustalainen -kirjan julkistus

La 6.6. klo 14.00 – 14.45
Kokoustila Sirius, 2 krs.

Janne K. Mäkisen ja Arttu Laaksosen uusi kirja analysoi, miten entinen valtapuolue kadotti itsensä ja miten se voi rakentaa uuden nousun. Tervetuloa!

Puoluevaltuuston esitys 25.4.2026 muutoksiksi puolueen sääntöihin

Yhdistyksen nimi ja tarkoitus

1 §

Yhdistyksen nimi on Suomen Keskusta r.p., ruotsiksi Centern i Finland r.p. Yhdistyksen kotipaikka on Helsingin kaupunki ja toiminta-alue koko maa. Yhdistystä nimitetään näissä säännöissä puolueeksi. Muissa kuin virallisissa yhteyksissä puolueesta voidaan käyttää nimeä Keskusta, ruotsiksi Centern.

Puolueen maakunnallista jäsenyhdistystä nimitetään piiriksi sekä kunnallista jäsenyhdistystä kunnallisjärjestöksi sekä kunnallisjärjestön tehtäviä hoitavaa paikallisyhdistystä kuntayhdistykseksi.

Suomen Keskustanaiset ry:n ja Suomen Keskustanuoret ry:n maakunnallista jäsenyhdistystä nimitetään piiriksi sekä piiriin tehtäviä hoitavaa perusjärjestöä alueyhdistykseksi.

Perusjärjestöllä tarkoitetaan näissä säännöissä puolueen paikallisyhdistystä, kuntayhdistystä, Suomen Keskustanaiset ry:n, Suomen Keskustanuoret ry:n ja Keskustaopiskelijat ry:n sellaista jäsenyhdistystä, jossa on vain henkilöjäseniä sekä Keskustan Lehtimiehet ry:tä.

2 §

Puolueen tarkoituksena on

1. yhdistää jäseniään, kannattajiaan ja jäsenyhdistyksiään, jotka haluavat

8 yhdessä edistää oman asuinalueen,
9 kunnan, kotiseudun, maakunnan,
10 Suomen ja kansainvälistä kehitystä
11 Keskustan periaatteiden mukaisesti,

12
13 2. arvioida yhteiskunnan kehitystä ja
14 tulevaisuutta sekä sen perusteella
15 tehdä aloitteita ja vaikuttaa paikallisel-
16 lisellä, maakunnallisella, kansallisella
17 ja kansainvälisellä tasolla elinolojen
18 parantamiseksi,

19
20 3. tarjota jäsenille, luottamushenkilöille
21 ja muille yhteiskunnallisista asiois-
22 ta kiinnostuneille mahdollisuuksia
23 itsensä kehittämiseen sekä virittää
24 kiinnostusta yhteiskunnalliseen
25 toimintaan,

26
27 4. luoda edellytyksiä jäsenyhdistys-
28 ten ja muiden kannattajaryhmien
29 toiminnalle,

30
31 5. vahvistaa kansanvaltaa, paikallista
32 aloitteellisuutta ja yhteisöllisyyttä,
33 suvaitsevaisuutta, hengellisiä arvo-
34 ja, ihmisoikeuksien kunnioittamista
35 sekä yhteiskunnallista oikeudenmu-
36 kaisuutta, turvallisuutta ja yhteis-
37 vastuuta.

3 §

41 Tarkoituksensa toteuttamiseksi puolue

42
43
44
45 1. laatii ja hyväksyy yhteisen periaate-
46 ohjelman sekä muita ohjelmia,

47
48 2. teettää tutkimus- ja selvitystyötä
49 ja muuta yhteiskunnan tilanteen ja
50 tulevaisuuden arviointia,

3. rohkaisee jäseniä ja jäsenyhdistyksiä aloitteellisuuteen sekä laatii aloitteita ja ehdotuksia yhteiskuntapolitiikan uudistamiseksi,
4. asettaa ehdokkaita ja osallistuu kuntavaaleihin, aluevaaleihin, eduskuntavaaleihin, tasavallan presidentin vaaliin, Euroopan parlamentin jäsenten vaaleihin sekä muihin mahdollisiin vaaleihin ja kansanäänestyksiin sekä suunnittelee ja toteuttaa niihin liittyvää kampanjointia,
5. vaikuttaa maan asioihin eduskunnassa, hallituksessa, maakunnallisessa ja kunnallisessa päätöksenteossa, sekä Euroopan parlamentissa olevien edustajien kautta
6. pitää yhteyttä jäseniinsä ja kannattajiinsa, jäsenyhdistyksiinsä ja kannattajaryhmiinsä sekä tiedottaa toiminnastaan ja yhteiskunnallisista aloitteistaan,
7. järjestää kokous-, opinto-, koulutus- ja keskustelutilaisuuksia sekä juhlia,
8. harjoittaa julkaisutoimintaa sekä tukee puolueen periaatteita kannattavien sanomalehtien toimintaa,
9. toimeenpanee varainkeräyksiä ja arpajaisia sekä järjestää muuta 43 §:ssä mainittua taloudellista toimintaa.

4 §

Puolueen jäsenyhdistyksiä ovat

1. rekisteröidyt perusjärjestöt,
2. perusjärjestöjen muodostamat puolueen rekisteröidyt kunnallisjärjestöt,
3. perusjärjestöjen ja kunnallisjärjestö-

- 1 jen muodostamat puolueen rekiste-
- 2 röidyt piirit sekä
- 3
- 4 4. Suomen Keskustanaiset ry ja Suo-
- 5 men Keskustanuoret ry ja niiden
- 6 rekisteröidyt piirit sekä Keskusta-
- 7 opiskelijat ry sekä
- 8
- 9 5. jäseneksi hyväksytty valtakunnalli-
- 10 nen rekisteröity keskusjärjestö.
- 11
- 12 Kaikki edellä mainitut jäsenyhdistykset
- 13 muodostavat yhdessä puolueen. Piirien
- 14 toimialueet perustuvat maakuntarajoi-
- 15 hin. Piiri voi käsittää yhden tai useam-
- 16 man maakunnan tai vain osan maakun-
- 17 nasta. Puoluevaltuusto vahvistaa piirien
- 18 rajat. Kaksikielisen piirin, Centerns
- 19 distrikt – Keskustan piiri r.f:n toimialuee-
- 20 na on koko Suomi.
- 21
- 22 Kunnallisjärjestön ja kuntayhdistyksen
- 23 toimialueena on kunta.
- 24
- 25 Puolueen jäsenyhdistyksinä voivat olla
- 26 vain ne yhdistykset, joissa jäsenenä
- 27 saavat olla vain sellaiset henkilöt tai
- 28 yhdistykset, jotka yhdistyslain mukaan
- 29 saavat kuulua valtiolliseen yhdistykseen.
- 30 Puolueen jäseneksi voidaan hyväksyä
- 31 vain sellainen yhdistys, joka hyväksyy
- 32 puolueen yleiset periaatteet sekä sitou-
- 33 tuu noudattamaan puolueen sääntöjä.
- 34 Puolueen jäsenyhdistys ei saa kuulua
- 35 muuhun puolueeseen.
- 36
- 37 Perusjärjestön jäsen tai jäseneksi pyrki-
- 38 vä ei saa kuulua muuhun puolueeseen.
- 39
- 40 Puolue pitää perusjärjestöjen jäsenistä
- 41 jäsenrekisteriä, johon merkitään jäsenen
- 42 henkilötiedot ja perusjärjestöt, joihin
- 43 hän kuuluu. Henkilö voi edustaa kokouk-
- 44 sissa vain yhtä järjestöä.
- 45
- 46 Puolueen jäsenyhdistykset hyväksyy
- 47 puoluehallitus, jolle jäseneksi pyrkivän
- 48 tulee lähettää kirjallinen anomus ja
- 49 alistaa samalla sääntönsä sen hyväk-
- 50 syttäväksi.

Jäsenyhdistysten sääntömuutoksiin tarvitaan puoluehallituksen suostumus.

Perusjärjestöjen ja kunnallisjärjestöjen on jäsenanomukseensa liitettävä lisäksi asianomaisen piirin piirihallituksen lausunto.

Perusjärjestön jäsenet hyväksyy perusjärjestön hallitus, joka myös ylläpitää luetteloja perusjärjestönsä jäsenistä. Jäsenet kirjataan puolueen ylläpitämään jäsenrekisteriin.

Puoluekokous voi kutsua puolueen toiminnassa erityisen ansioituneen perusjärjestön jäsenen kunniapuheenjohtajaksi tai kunniajäseneksi.

5 §

Puolueen jäsenyhdistykset suorittavat puolueelle jäsenyhdistysten tai niihin kuuluvien yhdistysten varsinaisten jäsenten lukumäärän mukaan jäsenmaksua, josta päättää varsinainen puoluekokous.

Kunnallisjärjestöt ja perusjärjestöt suorittavat jäsenmaksunsa piirille sekä perusjärjestöt lisäksi kunnallisjärjestölleen näiden järjestöjen sääntöjen edellyttämällä tavalla.

Puoluevaltuusto voi puoluehallituksen esityksestä päättää koota puolueen jäsenyhdistyksiltä ylimääräisiä jäsenmaksuja.

6 §

Jos jäsenyhdistys päättää erota puolueesta, on siitä tehtävä kirjallinen ilmoitus puoluehallitukselle tai sen puheenjohtajalle taikka ilmoitettava eroamisesta kirjallisesti tai suullisesti puoluekokouksen pöytäkirjaan.

7 §

Puoluehallitus voi erottaa jäsenyhdistyksen,

1. jos sen toiminta on puolueen periaatteiden, ohjelman tai sääntöjen vastaista;
2. jos se laiminlyö jäsenmaksujen suorittamisen kolmena perättäisenä vuonna;
3. jos se muulla tavalla laiminlyö jäsenvelvollisuutensa taikka puolue elinten päätösten noudattamisen;
4. jos se on menettelyllään yhdistyksessä tai sen ulkopuolella vahingoittanut puoluetta; tai
5. jos se ei enää täytä laissa tai puolueen säännöissä mainittuja jäsenyyden ehtoja.

Kunnallisjärjestön ja perusjärjestön erottamista koskevaa päätöstä varten on puoluehallituksen hankittava asianomaisen puolueen piirin lausunto.

Ennen erottamispäätöksen tekemistä on asianomaiselle jäsenyhdistykselle varattava tilaisuus selityksen antamiseen asiassa.

8 §

Kun jäsenyhdistys 6 tai 7 §:n mainituissa tapauksissa eroaa tai erotetaan puolueesta, menettää se kaikki puolueelle suorittamansa maksut. Lisäksi eroavan yhdistyksen on maksettava kulumassa olevan vuoden erääntyneet jäsenmaksut.

Puolue-elimet

9 §

Puolueen ylintä päätösvaltaa käyttää puoluekokous, joka käsittelee suuret periaatekysymykset sekä 14, 15, 31, 43, 44 ja 45 §:ssä mainitut asiat. Varsinainen puoluekokous valitsee puolueen puheenjohtajan, kolme (3) puolueen varapuheenjohtajaa, puoluesihteerin sekä puoluevaltuuston seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi.

Puheenjohtajan, varapuheenjohtajien ja puoluesihteerin sekä puoluevaltuuston jäsenten tulee olla Keskustan jäseniä eivätkä voi olla toisen puolueen jäseniä.

Puolueen puheenjohtajaksi, varapuheenjohtajaksi tai puoluesihteeriksi ei voida valita henkilöä, joka on vaalia edeltävän 12 kuukauden aikana ollut muun puolueen jäsen. Puolueen sääntöjen 4 §:n mukaan perusjärjestön jäsen tai jäseneksi pyrkivä ei saa kuulua muuhun puolueeseen.

Puoluekokous päättää puolueen periaateohjelmasta. Puoluekokous voi päättää puoluevaltuuston tai -hallituksen esityksestä myös erillisohjelmista tai muista puolueen politiikkaa linjaavista ohjelmista ja asiakirjoista.

Puoluekokousten välisenä aikana ylintä päätösvaltaa käyttää puoluevaltuusto. Se valitsee puoluehallituksen ja päättää puolueen erillisohjelmista. Puoluehallituksen jäsenten tulee olla Keskustan jäseniä eivätkä voi olla toisen puolueen jäseniä.

Puoluehallitus johtaa puolueen yleistä toimintaa. Se valitsee keskuudestaan työvaliokunnan.

Puolue-elinten kokoonpanossa toteutetaan mahdollisimman hyvää sukupuolten välistä tasa-arvoa. Puoluevaltuus-

1 ton, puoluehallituksen ja työvaliokunnan
2 kokoonpanossa tulee olla sekä naisia
3 että miehiä kumpiakin vähintään 40
4 prosenttia.

10 §

10 §

12 Varsinainen puoluekokous pidetään
13 joka toinen vuosi touko heinäkuussa
14 puoluehallituksen määräämässä pai-
15 kassa ja sen tarkemmin ilmoittamana
16 aikana. Ylimääräisiä puoluekokouksia
17 pidetään, milloin puoluekokous tai puo-
18 luehallitus niin päättää tai jos vähintään
19 viisi (5) puolueen piiriä sitä piirin yleisen
20 kokouksen päätöksen mukaisesti kirjal-
21 lisesti vaatii.

11 §

27 Puoluekokoukset kutsutaan koolle
28 tiedotuksella, jonka puoluehallitus julkai-
29 see puolueen nettisivulla keskusta.fi tai
30 tietoliikenneyhteyttä tai muuta teknistä
31 apuvälinettä käyttäen vähintään viisi
32 (5) kuukautta ennen varsinaisen puolue-
33 kokouksen alkamista ja vähintään kaksi
34 (2) viikkoa ennen ylimääräisen puolue-
35 kokouksen alkamista.

37 Puoluekokouksessa käsiteltävät asiat
38 ja niitä koskevat puoluehallituksen tai
39 -valtuuston esitykset on saatettava kir-
40 jallisesti piirin tietoon kolmea (3) viikkoa
41 ennen varsinaisen puoluekokouksen
42 alkamista.

44 Puoluehallitus voi päättää, että puolue-
45 kokouksen osallistumisen edellytyksenä
46 on ennakoilmoittautuminen kokouk-
47 seen viimeistään tiettyinä päivinä, joka
48 voi olla aikaisintaan 14 vuorokautta
49 ennen puoluekokousta.

50

Puoluekokoukseen voidaan puoluehallituksen niin päättäessä osallistua myös tietoliikenneyhteyttä tai muuta teknistä apuvälinettä käyttäen kokouksen aikana.

12 §

Puoluekokouksiin on jäsenyhdistyksillä oikeus valita edustajia ja heille varaedustajia siten, että

1. kukin perusjärjestö pois lukien kuntayhdistys **sekä Suomen Keskustanaiset ry:n ja Suomen Keskustanuoret ry:n alueyhdistys** lähettää yhden (1) edustajan varsinaisten **jäsenmaksunsa maksaneiden** jäsentensä jokaista alkavaa 50-lukua kohden,
2. kukin kuntayhdistys lähettää **kolme (3) viisi (5)** edustajaa ja lisäksi yhden (1) edustajan varsinaisten **jäsenmaksunsa maksaneiden** jäsentensä jokaista alkavaa 50-lukua kohden,
3. kukin kunnallisjärjestö lähettää kolme (3) edustajaa,
4. kukin puolueen, naisten- ja nuortenpiiri lähettää kuusi (6) edustajaa perusjärjestönsä varsinaisten jäsenmaksunsa maksaneiden jäsenten yhteenlasketun lukumäärän jokaista alkavaa 7500-lukua kohden, sekä
5. **kukin Suomen Keskustanaiset ry:n ja Suomen Keskustanuoret ry:n piiri tai alueyhdistys lähettää viisi (5) edustajaa ja lisäksi yhden (1) edustajan varsinaisten jäsenmaksunsa maksaneiden jäsentensä jokaista alkavaa 50-lukua kohden, sekä**
- 5.6. Suomen Keskustanaiset ry, Suomen Keskustanuoret ry sekä Keskusta-

1 opiskelijat ry ja 4 §:n 1 momentin 5
2 kohdassa tarkoitettu valtakunnallinen
3 keskusjärjestö lähettää kaksi
4 (2) edustajaa jäsenjärjestöjensä
5 yhteenlasketun **jäsenmaksunsa**
6 **maksaneiden** henkilöjäsenten mää-
7 rän jokaista alkavaa 5000-lukua
8 kohden.

9
10 Äänivalta ja puheoikeus puolueko-
11 kouksessa on jäsenmaksunsa 5 §:n
12 mukaisesti kokousta edeltäneeltä
13 kalenterivuodelta ja vähintään kaksi (2)
14 kuukautta ennen kokousta rekisteröity-
15 jen, kuluvalta vuodelta jäsenmaksunsa
16 suorittaneiden jäsenyhdistysten edusta-
17 jilla, ellei puoluekokous myönnä puheoi-
18 keutta muillekin. Perusjärjestöä edusta-
19 van puoluekokousedustajan on oltava
20 edustamansa perusjärjestön jäsen.
21 Kunnallisjärjestön, piirin tai valtakun-
22 nallisen keskusjärjestön edustajan on
23 oltava asianomaiseen järjestöön jäsenenä
24 kuuluvan perusjärjestön jäsen.

25
26 Läsnäolo-oikeus puoluekokouksessa on
27 perusjärjestöjen jäsenillä, joille puolue-
28 kokous voi myöntää myös puheoikeu-
29 den. Lisäksi puoluekokous voi myöntää
30 läsnäolo-oikeuden muille henkilöille.

13 §

31
32
33
34
35
36 Kaikkien puoluekokoukseen osallistu-
37 vien on ilmoittauduttava puoluehalli-
38 tuksen kokouskutsussa ilmoittamassa
39 paikassa tai ilmoittamalla tavalla ja
40 määrämänä aikana. Äänivaltaisten
41 edustajien on samalla jätettävä edusta-
42 javaltakirjansa tarkastettavaksi, mikäli
43 valtakirjaa ei ole toimitettu piirille en-
44 nakkotarkastettavaksi erillisen valtakir-
45 jojen tarkastusohjeen mukaisesti.

46
47 Piirien on toimitettava kaksi (2) kuu-
48 kautta ennen puoluekokouksen alkamis-
49 ta puoluehallitukselle luettelo perusjär-
50 jestöjen jäsenmääristä edellisen vuoden

joulukuun viimeisen päivän mukaisesti, näiden järjestöjen ja jäsenten jäsenmaksujen suorittamisesta ja koostekunnallisjärjestöistä, kuntayhdistyksistä sekä niiden tehtäviä hoitavista perusjärjestöistä.

14 §

Varsinaisessa puoluekokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

1. todetaan kokouksen **laillisuus ja osallistujat ja** päätösvaltaisuus,
2. valitaan kokoukselle puheenjohtajat, sihteerit ja pöytäkirjantarkastajat,
3. asetetaan tarpeelliset valmistelevat valiokunnat,
4. esitetään katsaus puolueen toimintaan edellisen puoluekokouksen jälkeiseltä ajalta,
5. esitetään selvitys puolueen taloudellisesta tilasta,
6. valitaan puolueen puheenjohtaja, joka on puoluehallituksen puheenjohtaja,
7. valitaan puolueen kolme (3) varapuheenjohtajaa, jotka ovat puoluehallituksen varapuheenjohtajina,
8. valitaan puoluesihteerit.
9. valitaan puolueen sääntöjen 17 §:n mukaisesti jäsenet ja varajäsenet puoluevaltuustoon,
10. käsitellään periaatteellinen talous- ja toimintasuunnitelma seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi,
11. päätetään puolueelle jäsenyhdistyksiltä perittävistä jäsenmaksuista,

12. käsitellään muut puoluevaltuuston tai puoluehallituksen esittämät asiat sekä

13. käsitellään aloitteet, jotka puolueen jäsenyhdistykset ovat viimeistään kolme (3) kuukautta ennen varsinaista puoluekokousta puoluehallitukselle kirjallisesti esittäneet tai jotka varsinainen puoluekokous päättää ottaa käsiteltäväksi, ottaen huomioon kokouskutsusta annetut säännökset ja määräykset.

15 §

Ylimääräisessä puoluekokouksessa käsitellään ne asiat, jotka on ilmoitettu kokouskutsussa sekä ne muut asiat, jotka kokous päättää ottaa käsiteltäväksi kuitenkin huomioon ottaen, ettei sääntöjen muuttamista tai puolueen purkamista eikä puolueen hallitukseen kuuluvien jäsenten valitsemista tai erottamista tai muita näihin verrattavia kysymyksiä voida ottaa käsiteltäväksi, ellei asiaa ole kokouskutsussa mainittu.

16 §

Puoluekokouksen päätökseksi tulee se mielipide, jota on kannattanut yli puolet äänestyksessä annetuista äänistä, jolle näissä säännöissä toisin määrätään. Äänen mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni.

Puoluekokouksessa toimitettavissa vaaleissa tulevat valituiksi eniten ääniä saaneet, paitsi puolueen puheenjohtajan ja puoluesihteerin vaaleissa, joissa valituksi tulee se, joka on saanut yli puolet äänestyksessä annetuista äänistä. Tasatulokset vaaleissa ratkaistaan arvalla. Vaalit toimitetaan suljetuin lipuin, jollei kokous toisin päättä.

Puoluevaltuusto

17 §

Puoluevaltuustoon kuuluu **135 jäsentä ja 130 varajäsentä**. Puoluevaltuustoon valitaan puolueen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat sekä puoluesihteri. Puoluevaltuuston muodostavat puolueen puheenjohtaja, kolme (3) varapuheenjohtajaa, puoluesihteri ja enintään 75 muuta jäsentä ja varajäsentä. Puoluejohtoon kuuluvilla jäsenillä ei ole varajäseniä. Kullakin jäsenmaksunsa edelliseltä kalenterivuodelta suorittaneella puolueen piirillä on oikeus esittää puoluevaltuustoon yhtä (1) jäsentä ja tälle varajäsentä. Keskustan kaksikielisellä piirillä on oikeus esittää edellisen lisäksi yhtä (1) muuta jäsentä ja tälle varajäsentä. Suomen Keskustanaiset ry:stä ja Suomen Keskustanuoret ry:stä valitaan kummastakin **viisi (5) jäsentä kolme (3) jäsentä**, eduskuntaryhmästä ja Keskustaopiskelijat ry:stä kummastakin kolme (3) jäsentä **kaksi (2) jäsentä** sekä Keskustan Lehtimiehet ry:stä ja Euroopan parlamentissa toimivasta Keskustan valtuuskunnasta yksi (1) jäsen ja heille varajäsenet puoluevaltuustoon. Puoluevaltuuston jäsen ei saa kuulua muuhun puolueeseen.

Puoluevaltuuston muut jäsenet ja heidän varajäsenensä valitaan kaksikielistä piiriä lukuun ottamatta muista piireistä samassa suhteessa kuin puolue on saanut viimeksi toimitetuissa kansanedustajien vaaleissa piirin alueella ääniä.

Puoluevaltuuston kokoonpanossa tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Puoluevaltuustossa piirejä ja sisärjestyjä edustavien jäsenten toimikausi voi olla yhtäjaksoisesti enintään kolme (3) kaksivuotiskautta.

1 Mikäli eduskuntaryhmästä valittu puoluevaltuuston jäsen tai varajäsen ei tule valituksi vaaleissa uuteen eduskuntaan, tulee hänen erota puoluevaltuuston jäsenyydestä. Tällöin puoluevaltuuston kokous valitsee hänen tilalleen uuden puoluevaltuuston jäsenen tai varajäsenen.

10 Puoluevaltuuston jäsenten toimikausi kestää kaksi (2) vuotta ja alkaa varsinaisen puoluekokouksen toimittaman vaalin jälkeen. Puoluevaltuusto valitsee keskuudestaan toimikaudeksi pysyvän puheenjohtajan ja kaksi (2) varapuheenjohtajaa. He eivät saa olla puoluehallituksen jäseniä. Varapuheenjohtajat toimivat puoluevaltuuston pysyvien valiokuntien, poliittisen valiokunnan ja järjestövaliokunnan, puheenjohtajina.

22 Puoluehallituksen jäsenillä, puolueen eduskuntaryhmän jäsenillä, Euroopan parlamentissa olevilla Keskustan valtuuskunnan jäsenillä, puolueen äänenkannattajien päätoimittajilla ja puolueen kunniajäsenillä on puoluevaltuuston kokouksessa läsnäolo ja puheoikeus. Puoluevaltuusto voi päättää läsnäolo ja puheoikeuden laajentamisesta.

18 §

36 Puoluehallitus kutsuu puoluevaltuuston sääntömääräiset kokoukset koolle piireille ja kaikille puoluevaltuuston jäsenille vähintään kahta (2) viikkoa ennen kokousta lähettämällä kirjallisella ja/ tai sähköpostikutsulla. Kutsu toimitetaan myös Keskustan eduskuntaryhmän ja Euroopan parlamentissa oleville Keskustan valtuuskunnan jäsenille.

46 Puoluevaltuuston vuosikokous pidetään maaliskuun **huhnikuu toukokuu** ja syyskokous loka-joulukuussa puoluehallituksen määräämässä paikassa ja tarkemmin ilmoittamana ajankohtana.

Ylimääräinen puoluevaltuuston kokous voidaan pitää, kun puoluevaltuuston kokous tai puoluehallitus poliittisen tilanteen tai muun tarpeellisen syyn vuoksi niin päättää tai kun vähintään viidesosa valtuutetuista sitä kirjallisesti pyytää.

Ylimääräinen kokous voidaan kutsua koolle todistettavasti puhelimitse ja/ tai sähköpostilla kahta (2) vuorokautta ennen kokousta.

Puoluehallitus voi päättää, että puoluevaltuuston kokouksen osallistumisen edellytyksenä on ennakoilmoittautuminen kokoukseen viimeistään tiettyinä päivinä, joka voi olla aikaisintaan 14 vuorokautta ennen puoluevaltuuston kokousta.

Puoluevaltuuston kokoukseen voidaan puoluehallituksen niin päättäessä osallistua myös tietoliikenneyhteyttä tai muuta teknistä apuvälinettä käyttäen kokouksen aikana.

Puoluevaltuusto voi pitää yhteiskokouksia eduskuntaryhmän ja Euroopan parlamentissa toimivan Keskustan valtuuskunnan kanssa.

19 §

Puoluevaltuuston kokous on päätösvaltainen, kun vähintään puolet jäsenistä on läsnä.

Päätökseksi tulee se mielipide, jota on kannattanut yli puolet äänestyksessä annetuista äänistä. Äänen mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni.

Puoluevaltuuston kokouksissa toimitettavissa vaaleissa tulevat valituiksi eniten ääniä saaneet, paitsi puheenjohtajan vaalissa, jossa valituksi tulee se, joka on saanut yli puolet äänestyksessä annetuista äänistä. Tasatulokset ratkaistaan arvalla.

1 Vaalit toimitetaan suljetuin lipuin, jollei
2 kokous toisin päättä.

20 §

8 Puoluevaltuuston vuosikokouksessa:

- 10 1. valitaan kokoukselle sihteerit ja kak-
11 si (2) pöytäkirjan tarkastajaa sekä
12 ääntenlaskijat, joista kukaan ei saa
13 olla puoluehallituksen jäsen,
- 15 2. todetaan kokouksen osanottajat ja
16 päätösvaltaisuus,
- 18 3. esitetään puolueen **toimintavuosi-**
19 kertomus ja päätetään siitä,
- 21 4. esitetään puolueen eduskuntaryh-
22 män ja Euroopan parlamentissa
23 toimivan Keskustan valtuuskunnan
24 **toimintavuosikertomukset**,
- 26 5. esitetään puolueen tilinpäätös edel-
27 liseltä tilikaudelta sekä tilintarkas-
28 tuskertomus,
- 30 6. päätetään vastuuvapauden myön-
31 tämisestä tilivelvollisille sekä
32
- 33 7. käsitellään muut kokouskutsussa
34 mainitut asiat ja ne asiat, jotka ko-
35 kous päättää ottaa käsiteltäväksi.

21 §

41 Puoluevaltuuston syyskokouksessa:

- 43 1. Valitaan puoluevaltuuston jäsenistä
44 joka toinen vuosi sääntömääräisen
45 puoluekokouksen jälkeen 2-vuotis-
46 kaudeksi puheenjohtaja ja kaksi (2)
47 varapuheenjohtajaa. He eivät saa
48 olla puoluehallituksen jäseniä.
- 50 2. valitaan kokoukselle sihteerit ja kak-

- si (2) pöytäkirjan tarkastajaa sekä ääntenlaskijat,
3. todetaan kokouksen osanottajat ja päätösvaltaisuus,
  4. päätetään puoluehallituksen ja puoluevaltuuston jäsenten matkakorvauksista ja palkkioista,
  5. päätetään tilintarkastajien palkkioista,
  6. valitaan joka toinen vuosi sääntömääräisen puoluekokouksen jälkeen puoluehallitukseen 23 §:ssä mainittu määrä jäseniä sekä henkilökohtainen varajäsen jokaisesta piiristä sekä lisäksi puolueen eduskuntaryhmästä, Euroopan parlamentissa toimivasta Keskustan valtuuskunnasta, Suomen Keskustanaiset ry:stä, Suomen Keskustanuoret ry:stä ja Keskustaopiskelijat ry:stä kustakin yksi jäsen ja heille varajäsenet.
  7. Valitaan vähintään yksi (1) auktorisoitu tilintarkastaja ja vähintään yksi (1) varatilintarkastaja tai vaihtoehtoisesti tilintarkastusyhteisö.
  8. käsitellään seuraavan vuoden toimintasuunnitelma,
  9. vahvistetaan seuraavan vuoden talousarvio sekä
  10. käsitellään muut kokouskutsussa mainitut asiat ja ne asiat, jotka kokous päättää ottaa käsiteltäväksi.

22 §

Puoluevaltuuston muissa kokouksissa käsitellään kokouskutsussa mainitut ja ne muut asiat, jotka kokous päättää ottaa käsiteltäväksi kuitenkin huomioon ottaen, ettei kiinteistön ostamista,

1 myymistä tai kiinnittämistä taikka puolueen toiminnan kannalta huomattavan muun omaisuuden luovuttamista, taikka 2 pitkäaikaisen lainan ottamista, sääntöjen muuttamista eikä puoluehallituksen 3 jäsenten tai tilintarkastajien valitsemista tai erottamista taikka tilinpäätöksen 4 vahvistamista ja vastuuvapauden 5 myöntämistä tai muita näihin verrattavia kysymyksiä voida ottaa käsiteltäväksi, ellei asiaa ole kokouskutsussa 6 mainittu.

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

Puoluehallitus

23 §

Puoluehallituksen muodostavat puolueen puheenjohtaja, kolme (3) varapuheenjohtajaa, puoluesihteerin ja enintään kaksikymmentäkuusi (26) muuta jäsentä ja varajäsentä; edustajat piirijärjestöistä, eduskuntaryhmästä, Euroopan parlamentissa toimivasta Keskustan valtuuskunnasta, Suomen Keskustanaiset ry:stä, Suomen Keskustanuoret ry:stä, Keskustaopiskelijat ry:stä.

Puoluehallituksen kokoonpanossa tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia. Puoluehallituksen jäsenten tulee olla Keskustan jäseniä.

Keskustan Toiminnanjohtajat ry:n edustajalla sekä puoluevaltuuston puheenjohtajalla on puoluehallituksen kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeus.

Puoluehallituksen jäsenet ja näiden henkilökohtaiset varajäsenet valitaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Puoluehallituksen jäsenten ja heidän varajäsentensä toimikausi alkaa vaalia seuraavan kalenterivuoden alusta.

24 §

Puoluehallitus kokoontuu puheenjohtajan kutsusta. Se on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai joku varapuheenjohtajista sekä puolet jäsenistä on läsnä.

Puoluehallituksen kokoukseen voidaan osallistua kokouksen niin päättäessä myös tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla kokouksen aikana.

Päätökseksi tulee se mielipide, jota on kannattanut yli puolet annetuista äänistä. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni.

Puoluehallituksen kokouksissa toimittavissa vaaleissa tulevat valituiksi eniten ääniä saaneet. Tasatulos vaaleissa ratkaistaan arvalla. Vaalit toimitetaan suljetuin lipuin, jollei kokous toisin päättä.

25 §

Puoluehallituksen tehtävänä on:

1. johtaa puolueen yleistä toimintaa puoluekokouksen ja -valtuuston päätösten mukaisesti, tehdä aloitteita puolueen toiminnan kehittämiseksi sekä ottaa kantaa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ja kansainvälisiin kysymyksiin,
2. valita työvaliokunta joka toinen vuosi puoluehallituksen toimikauden alkaessa vuoden ensimmäisessä kokouksessa,
3. asettaa tarvittavat toimikunnat ja työryhmät sekä perustaa verkostot politiikan eri sektoreille,
4. valita edustajat niihin kotimaisiin ja kansainvälisiin yhteisöihin, joiden

1 elimissä ja kokouksissa puolueella
2 on edustus oikeus,

3
4 5. päättää jäsenyhdistysten yhteisistä
5 hankkeista,

6
7 6. suunnitella ja ohjata puolueen
8 kansainvälistä toimintaa, valtiol-
9 lista, maakunnallista ja kunnallista
10 toimintaa sekä vaalivalmisteluja,

11
12 7. hyväksyä jäsenyhdistykset puolueeseen ja tarkastaa sekä hyväksyä niiden säännöt ja niihin tehdyt muutokset ja pitää rekisteriä kannattajajäsenistä sekä rekisteröimättömistä toimintaryhmistä. Puoluehallitus vastaa yhteistyössä piirien kanssa perusjärjestöjen jäsenten jäsenrekisterin pitämisestä. Siihen merkitään jäsenen henkilötiedot ja perusjärjestöt, joihin hän kuuluu.

13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24 8. ottaa puolueen palvelukseen tarpeelliset toimihenkilöt sekä määrittellä heidän tehtävänsä ja sopia palkkauksesta,

25
26
27
28
29 ~~9. päättää puolueen hyväksi tapahtuvasta varainhankinnasta,~~

30
31
32 **9. päättää puolueen hyväksi tapahtuvasta varainhankinnasta,** vasta-
33 ta puolueen omaisuuden hoidosta
34 ja taloudellisesta toiminnasta sekä
35 hyväksyä puolueen talousohjesääntö,
36
37

38
39 10. määrätä puoluekokousten ja puoluevaltuuston kokousten paikka ja aika sekä kutsua nämä koolle ottaen huomioon puolueen sääntöjen 10, 11 ja 18 §:n määräykset,
40
41
42
43
44

45 11. valmistella puoluekokousten ja puoluevaltuuston kokousten ohjelma, ja tehdä esitys jäsenjärjestöjen ehdotusten pohjalta puoluehallituksen jäseniksi ja varajäseniksi
46
47
48
49
50

12. laatia puoluekokouksessa esitettäväksi esitys puolueen toiminnan päälinjoista seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi,
13. valmistella puoluekokouksessa esitettäväksi selvitys puolueen taloudellisesta tilasta,
14. laatia ja esittää puoluevaltuuston vuosikokoukselle puolueen **toimintavuosikertomus** edelliseltä vuodelta,
15. esittää puoluevaltuuston vuosikokoukselle tilinpäätös edelliseltä tilikaudelta sekä tilintarkastuskertomus,
16. esittää puoluevaltuuston syyskokoukselle seuraavan vuoden toimintasuunnitelma ja talousarvio, joka on toimitettava kokouskutsun yhteydessä puoluevaltuuston jäsenille ja piireille,
17. toteuttaa puoluekokousten ja puoluevaltuuston päätökset,
18. käsitellä jäsenjärjestöjen aloitteet sekä
19. hoitaa muut puolueen toimintaan liittyvät tehtävät.

26 §

Työvaliokunnan muodostavat puolueen puheenjohtaja, varapuheenjohtajat, puoluesihteerit, Keskustan eduskuntaryhmästä puoluehallitukseen valittu jäsen, Euroopan parlamentissa toimivasta Keskustan valtuuskunnasta puoluehallitukseen valittu jäsen sekä kolme (3) muuta hallituksen keskuudestaan valitsemaa jäsentä. Työvaliokunnan kokoonpanossa tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakkin vähintään 40 prosenttia.

1 Työvaliokunta on päätösvaltainen, kun
2 vähintään viisi (5) jäsentä on läsnä,
3 puolueen puheenjohtaja tai joku vara-
4 puheenjohtajista mukaan lukien.
5
6 Työvaliokunta valmistelee puoluehalli-
7 tukselle tehtävät ehdotukset ja seuraa
8 puolue-elinten päätösten toteutumista
9 eduskunnassa, maan hallituksessa ja
10 puolueen omassa toiminnassa. Puolue-
11 hallitus voi myös siirtää asioita työvalio-
12 kunnan tehtäväksi.

13
14 Työvaliokunnan kokouksissa on läsnä-
15 olo- ja puheoikeus puoluevaltuuston
16 puheenjohtajalla,
17
18 Suomen Keskustanaiset ry:n, Suomen
19 Keskustanuoret ry:n ja Keskustaopiskeli-
20 jat ry:n puheenjohtajilla.

21

22

23

24 Eduskuntaryhmä

25

27 §

26

27

28 Keskustan eduskuntaryhmän muodos-
29 tavat Suomen Keskusta r.p:n ehdokas-
30 listoilta valitut kansanedustajat sekä ne
31 kansanedustajat, jotka eduskuntaryhmä
32 hyväksyy jäsenikseen.

33

34

35

36 Keskustan valtuuskunta Euroopan 37 parlamentissa

38

28 §

39

40

41 Euroopan parlamentin Keskustan
42 valtuuskunnan muodostavat Euroopan
43 parlamentin jäsenten vaalissa Suomen
44 Keskusta r.p:n ehdokaslistoilta valittavat
45 Euroopan parlamentin jäsenet sekä ne
46 jäsenet, jotka Euroopan parlamentissa
47 toimiva Keskustan valtuuskunta hyväk-
48 syy jäsenikseen.

49

50

Osallistuminen hallitusvastuuseen

29 §

Puolue voi olla edustettuna maan hallituksessa ja tukee sitä, mikäli hallituksen ohjelma ja toiminta ovat sopusoinnussa puolueen periaatteiden kanssa.

Puolueen osallistumisesta hallitusvastuuseen neuvottelevat puoluehallituksen ja Keskustan eduskuntaryhmän nimeämät hallitusneuvottelijat. Hallitusneuvottelijoihin kuuluvat puolueen puheenjohtaja, kolme (3) varapuheenjohtajaa, puoluesihteerin ja puoluevaltuuston puheenjohtaja sekä eduskuntaryhmän puheenjohtaja ja kaksi (2) varapuheenjohtajaa. Hallitusneuvottelijoita johtaa puolueen puheenjohtaja.

Hallitusneuvottelijat esittelevät neuvotteluiden tuloksen puoluehallitukselle ja eduskuntaryhmälle. Puolueen osallistumisesta hallitusvastuuseen päättää puoluehallituksen esityksestä puoluevaltuuston ja eduskuntaryhmän yhteinen kokous, jossa jokaisella on yksi (1) ääni.

Puolueen ehdokkaat maan hallituksen jäseniksi nimetään puoluehallituksen, eduskuntaryhmän ja Euroopan parlamentissa toimivan Keskustan valtuuskunnan jäsenten yhteiskokouksessa, jossa jokaisella on yksi (1) ääni ja jota johtaa puolueen puheenjohtaja.

Puheenjohtajan valintaa koskeva neuvoo-antava jäsenäänestys

30 §

Puolueen puheenjohtajan valinnasta voidaan puoluehallituksen päätöksellä järjestää neuvoo-antava jäsenäänestys. Äänioikeutettuja jäsenäänestyksessä ovat 15 vuotta täyttäneet puolueen perusjärjestöjen henkilöjäsenet.

1 Neuvoo-antavaan jäsenäänestykseen
2 voi puolueen perusjärjestö esittää eh-
3 dokkaaksi yleisen kokouksensa pää-
4 töksellä 18 vuotta täyttäneen puolueen
5 jäsenen. Ehdokkaana ei voi olla henkilö,
6 joka on toisen puolueen jäsen. Jäsenää-
7 nestykseen puheenjohtajaehdokkaaksi
8 nimettävällä tulee olla takanaan vähin-
9 tään kymmenen Keskustan perusjärjes-
10 tön yleisen kokouksen esitystä tai yhden
11 piirin yleisen kokouksen esitys.

12
13 Äänestys suoritetaan puolueen jäsenää-
14 nestyssäännön mukaisesti. Neuvoo-an-
15 tavan jäsenäänestyksen voittaa henkilö,
16 joka saa äänestyksessä eniten ääniä.

17
18 Puolueen puheenjohtajan valitsee puo-
19 luekokous.

Presidenttiehdokkaan nimeäminen

31 §

22
23
24
25
26
27 Puolueen presidenttiehdokkaan nimeää
28 puoluekokous, puoluevaltuusto puolue-
29 hallituksen esityksen pohjalta.

30
31 Ehdokkaan asettamista voi edeltää
32 esivaali, joka toimeenpannaan puolue-
33 valtuuston hyväksymän erillisen ohje-
34 säännön mukaisesti.

Valtiolliset vaalit

32 §

35
36
37
38
39
40
41
42 Valtiollisissa vaaleissa solmittavista
43 vaaliliitoista sekä muusta vaaliyh-
44 teistyöstä muiden puolueiden kanssa
45 päättää kussakin vaalipiirissä puolueen
46 piiri puoluehallituksen esityksen poh-
47 jalta. Niissä vaalipiireissä, joissa toimii
48 useampia kuin yksi piiri, tulee piirien
49 yhdessä ratkaista kysymys vaaliyhteis-
50 työstä tai vaaliliiton solmimisesta. Mikäli

piirit eivät voi keskenään sopia asiasta, siirtyy lopullinen ratkaisu puoluehallitukselle.

33 §

Puolueen ehdokkaat valtiollisissa vaaleissa asetetaan kussakin vaalipiirissä salaisen ja yhdenmukaista äänestystapaa noudattavan jäsenäänestyksen pohjalta.

Mikäli vaalipiirin alueella on kaksi (2) tai useampia piirijärjestöjä, voivat ne sopia menettelystä jäsenäänestyksen toimittamiseksi ja ehdokkaiden asettamiseksi piirikohtaisen jäsenäänestyksen pohjalta. Myös piirikohtaisessa jäsenäänestyksessä tulee noudattaa salaista ja yhdenmukaista äänestystapaa. Mikäli piirit eivät pääse jäsenäänestyksen toimittamisesta sopimukseen, ratkaisee asian puoluehallitus.

Jäsenäänestys voidaan toteuttaa erillisessä äänestystilaisuudessa, postitse tai taikka tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla.

Jäsenäänestys ei kuitenkaan ole pakollinen, jos siihen on nimetty enintään niin monta henkilöä kuin puolueella on oikeus asettaa ehdokkaita vaalipiirissä tai piirikohtaisesti vaalipiirissä toimivien piirien keskinäisen sopimuksen mukaisesti.

Jäsenäänestyksen johtamisesta, valvomisesta ja toimeenpanosta kussakin vaalipiirissä tai piirissä määrätään tarkemmin puoluevaltuuston hyväksymässä jäsenäänestys säännössä.

Jäsenäänestyksessä on jokaisella viisitoista (15) vuotta täyttäneellä ja jäsenmaksunsa edelliseltä vuodelta suorittaneella ja kaksi (2) kuukautta ennen jäsenäänestystä asianomaiseen

1 perusjärjestöön liittyneellä ja jäsenmaksunsa suorittaneella Suomen Keskusta r.p:n perusjärjestön jäsenellä yhtäläinen 2 äänioikeus. Kukin äänestää vain yhden 3 (1) perusjärjestön jäsenenä. 4

5
6
7 Oikeus esittää ehdokkaita jäsenäänestykseen on jokaisella vaalipiirissä toimivalla Suomen Keskusta r.p:n perusjärjestöllä. Jäsenäänestykseen on otettava 8 myös ehdokas, jota vähintään viisitoista 9 (15) vaalipiirissä toimivaan samaan perusjärjestöön tai kolmekymmentä (30) 10 eri perusjärjestöihin kuuluvaa jäsentä 11 on kirjallisesti piirihallitukselle tai piirin 12 äänestystoimikunnalle esittänyt. Esityksessä voidaan esittää vain yhtä (1) 13 henkilöä ja kukin jäsen voi yhtyä vain 14 yhteen (1) tällaiseen esitykseen. 15

16 Piirihallitus, piirin äänestystoimikunta 17 tai piirien yhteinen äänestystoimikunta 18 vahvistaa jäsenäänestyksen tuloksen ja 19 esittää sen piirin tai piirien kokoukselle. 20

21 Päättöksen valtiollisten vaalien ehdokkaiden lukumäärästä ja asettamisesta 22 tekee kussakin vaalipiirissä piirin kokous 23 tai sen valtuuttama piirihallitus. Milloin 24 vaalipiirissä toimii useampia puolueen 25 piirejä, ehdokkaita asetetaan yhteisessä 26 jäsenäänestyksessä tai piirien jäsenäänestyksissä ääniä saaneista henkilöistä samassa suhteessa kuin puolue 27 on saanut edellisissä kansanedustajien 28 vaaleissa ääniä kunkin piirin alueelta. 29 Jos piirit eivät pääse sopimukseen 30 ehdokkaiden asettamisesta, ratkaisee 31 asian puoluehallitus. 32

33 Ehdokkaiksi on asetettava jäsenäänestyksessä eniten ääniä saaneet henkilöt. 34 Jäsenäänestyksen tuloksesta voidaan 35 puoluehallituksen suostumuksella poiketa enintään yhdellä kolmasosalla (1/3) 36 niiden henkilöiden määrästä, jotka puolue asettaa ehdokkaikseen. Tällöinkin on 37 vähintään puolet puolueen ehdokkaista 38 asetettava jäsenäänestyksessä eniten 39 ääniä saaneista henkilöistä. 40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50

Muutosoikeutta käytettäessä jäsenäänestyksen tulokseen ei lueta henkilöä, jota vaalikelpoisuuden menettämisen, kieltäytymisen tai muun sellaisen syyn vuoksi ei voida asettaa ehdokkaaksi.

Jollei äänestystä 33 §:n 1 tai 2 momentin nojalla ole toimitettu, on ehdokkaiksi asetettava jäsenäänestykseen nimetyt henkilöt tai osa heistä.

Muutoin noudatetaan puolueen ehdokkaita asetettaessa puoluevaltuuston vahvistaman jäsenäänestys säännön määräyksiä.

Euroopan parlamentin jäsenten vaali

34 §

Oikeus esittää ehdokkaita Suomen Keskusta r.p:n ehdokaslistalle europarlamenttivaaleissa on jokaisella Suomen Keskusta r.p:n perusjärjestöllä. Valitsijajyhdistyksellä, jonka perustamisasiakirjan on allekirjoittanut vähintään 60 (kuusikymmentä) puolueen perusjärjestöihin kuuluvaa jäsentä, on myös oikeus esittää ehdokasta Keskustan ehdokaslistalle. Perusjärjestö tai valitsijajyhdistys voi esittää vain yhtä (1) henkilöä. Esitettävä henkilö ei voi olla toisen puolueen jäsen.

Perusjärjestöjen ja valitsijajyhdistysten on toimitettava esityksensä ja ehdokkaan suostumus kirjallisesti puolueen piirin piirihallitukselle viimeistään kahta (2) viikkoa ennen sitä piirin yleistä kokousta, jossa piirin on määrä tehdä ehdotuksensa puoluehallitukselle ehdokkaistaan seuraaviin europarlamenttivaaleihin.

Piirihallitus voi esittää piirikokoukselle myös sellaisia henkilöitä, jotka eivät ole tulleet perusjärjestön tai valitsijajyhdistyksen esityksinä.

1 Piirillä on oikeus esittää vaaleihin eh-
2 dokkaita laskennallisen kiintiön mu-
3 kaisesti. Jokainen piiri voi esittää yhtä
4 ehdokasta ja sen lisäksi yhtä ehdokasta
5 jokaista alueensa viimeksi pidettyjen
6 eduskuntavaalien yhteenlasketun ääni-
7 määrän alkavaa 15 000-lukua kohden.

8
9 Piirin tulee tehdä puoluehallitukselle
10 esityksensä Keskustan ehdokaslistalle
11 otettavista henkilöistä viimeistään yhtä
12 (1) viikkoa ennen sitä puoluevaltuuston
13 kokousta, jossa Suomen Keskusta r.p:n
14 ehdokaslistasta päätetään.

15
16 Suomen Keskustanaiset ry, Suomen
17 Keskustanuoret ry ja Keskustaopiskelijat
18 ry voivat kukin esittää puoluehallituksel-
19 le enintään viittä (5) henkilöä otettavak-
20 si Keskustan ehdokaslistalle.

21
22 Puoluehallitus valmistelee puolueval-
23 tuustolle ehdotuksen Suomen Keskusta
24 r.p:n ehdokaslistaksi. Lista rakennetaan
25 mahdollisimman edustavaksi niin alu-
26 eellisesti kuin sukupuoli- ja ikärakenteen
27 kannalta. Ehdotukseen voi sisältyä enin-
28 tään neljäsosa (1/4) sellaisia henkilöitä,
29 jotka eivät ole tulleet käsittelyyn piirijär-
30 jestöjen tai sisarjärjestöjen esityksinä.

31
32 Puoluevaltuusto voi ottaa ehdokaslistal-
33 le vain puoluehallituksen ehdottamia tai
34 puoluehallitukselle ehdotettuja henkilöi-
35 tä. Puoluevaltuusto voi antaa tarpeen
36 niin vaatiessa puoluehallitukselle valtuu-
37 den muuttaa tai täydentää ehdokaslis-
38 taa.

39

Aluevaalit

42

35 §

44

45 Oikeus puolueen ehdokkaiden asettami-
46 seen aluevaaleissa on puolueen piirillä
47 tai jos maakunnassa ei tällaista ole, puo-
48 luehallituksen määräämällä maakunnas-
49 sa toimivalla puolueen perusjärjestöllä.

50

Päätöksen aluevaalien ehdokkaiden lukumäärästä ja asettamisesta tekee kussakin vaalipiirissä piirin kokous tai sen valtuuttama piirihallitus. Jos piiri ei pääse sopimukseen ehdokkaiden asettamisesta, ratkaisee asian puoluehallitus.

Niissä vaalipiireissä, joissa toimii useampia kuin yksi piiri, tulee piirien yhdessä ratkaista kysymys vaaliyhteistyöstä tai vaaliliiton solmimisesta. Mikäli piirit eivät voi keskenään sopia asiasta, siirtyy lopullinen ratkaisu puoluehallitukselle.

Kuntavaalit

36 §

Oikeus puolueen ehdokkaiden asettamiseen kuntavaaleissa on kunnallisjärjestöllä, kuntayhdistyksellä tai jos kunnassa ei tällaista ole, puoluehallituksen määräämällä kunnassa toimivalla puolueen perusjärjestöllä.

Ehdokkaiden asettamisesta, vaaliliitoista sekä muusta vaaliyhteistyöstä ja vaaleihin liittyvistä toimenpiteistä päätetään kunnittain kunnallisjärjestön tai kuntayhdistyksen kokouksessa tai, jos kunnassa ei tällaista ole, kunnassa toimivien perusjärjestöjen yhteisessä kokouksessa, jossa jokaisella perusjärjestön jäsenellä on yksi (1) ääni. Mikäli perusjärjestöt eivät voi keskenään sopia yhteisestä kokouksesta, antaa puoluehallitus asiassa tarvittavat määräykset.

Luottamus- ja toimihenkilöiden tehtävät

37 §

Puolueen puheenjohtaja johtaa puolueen poliittista toimintaa. Puolueen puheenjohtaja valvoo, että puolueen

1 toimintaa johdetaan sääntöjen ja
2 puolueohjelman hengessä sekä puolue-
3 elinten päätösten mukaisesti.

4
5 Puheenjohtaja kutsuu puoluehallituksen
6 koolle ja johtaa sen kokouksissa puhetta.

7
8 Puolueen puheenjohtajan ja varapuheen-
9 johtajien vastuualueista puolueen politiikan
10 valmistelussa päättää puoluehallitus.

38 §

11
12
13
14
15
16 Puoluesihteri johtaa puolueen käytän-
17 nön toimintaa puoluehallituksen pää-
18 tösten toimeenpanemiseksi. Puoluesih-
19 teeri on puoluetoimiston esimies. Hän
20 pitää yhteyttä piireihin, sisarjärjestöihin
21 ja muihin puolueen jäsenyhdistyksiin.
22 Puoluesihteri tekee puoluehallitukselle
23 esityksiä puolueen toimintaa koskevissa
24 kysymyksissä.

39 §

25
26
27
28
29
30 Puolueen taloutta hoitaa puoluehallituk-
31 sen nimittämä puoluesihterin alainen
32 toimihenkilö puoluehallituksen hyväksy-
33 män talousohjesäännön mukaan.

40 §

34
35
36
37
38
39 Tilintarkastajat tarkastavat puolueen
40 tilikauden kirjanpidon, tilinpäätöksen,
41 ~~toiminta~~ vuosikertomuksen sekä hal-
42 linnon ja antavat tilintarkastuskerto-
43 muksen puoluehallitukselle viimeistään
44 kaksi viikkoa ennen sitä kokousta, jossa
45 tilinpäätös on esitettävä vahvistetta-
46 vaksi. Puolueen tilintarkastajat voivat
47 suorittaa tarkastuksia puoluehallituksen
48 luvalla Suomen Keskusta r.p.:lle suunnat-
49 tua puoluetukea saavissa organisaati-
50 oissa.

Puolueen tilikausi on kalenterivuosi.

Yleisiä määräyksiä

41 §

Puolueen nimen kirjoittavat puolueen puheenjohtaja, varapuheenjohtajat, puoluesihteerit sekä puoluehallituksen määräämä henkilö, aina kaksi (2) yhdessä.

42 §

Puolueen puolesta kantaa ja vastaa puoluehallitus.

43 §

Puolueella on oikeus ottaa vastaan lahjoja ja testamentteja, omistaa ja hallita kiinteää ja irtainta omaisuutta sekä asianomaisella luvalla harjoittaa julkaisutoimintaa, matkailu-, kioski- ja ravintolatoimintaa sekä muuta elinkeino-toimintaa, joka liittyy tarkoituksen toteuttamiseen tai jota on pidettävä taloudellisesti vähäisenä.

44 §

Muutoksia näihin sääntöihin voidaan tehdä, jos varsinaisessa puoluekokouksessa tai sääntöjen muutosta varten kutsutussa ylimääräisessä puoluekokouksessa muutosehdotus hyväksytään vähintään kahden kolmasosan (2/3) enemmistöllä äänestyksessä annetuista äänistä ja esitys on sitä ennen käsitelty puoluevaltuuston kokouksessa.

Ehdotuksen puolueen sääntöjen muuttamisesta voi tehdä puoluehallitus tai puolueen jäsenyhdistys, jonka tulee toimittaa kokouksensa päätöksen mukai-

nen kirjallinen esitys puoluehallitukselle viimeistään kaksi (2) kuukautta ennen sitä puoluevaltuuston kokousta, jossa muutosehdotus halutaan käsiteltäväksi. Puoluehallitus saattaa muutosehdotuksen viimeistään yhtä (1) kuukautta ennen puoluevaltuuston kokousta piiriin tietoon ja esittää sen puoluevaltuustolle.

Puolueen purkaminen

45 §

Jos puolue päätetään purkaa, on sen omaisuus luovutettava puoluekokouksen päätöksen mukaisesti jollekin puolueen periaatteiden mukaista valtiollista toimintaa harjoittavalle tai yleistä kansanvalistustyötä tekeväälle rekisteröidylle yhdistykselle.

46 §

Päätös puolueen purkamisesta on tehtävä kahdessa (2) sitä varten koolle kutsutussa puoluekokouksessa vähintään kahden kolmasosan (2/3) äänen enemmistöllä äänestyksessä annetuista äänistä kummallakin kertaa.

Yhteistyökumppanit

ABILIS
AKAVA
APTEEKKARILIITTO
ATTENDO
BURSON FINLAND
DEMOFINLAND
DIABETESLIITTO
DIAKONISSALAITOS
EHYT
ELENIA OY
ENERGIATEHOKAS ERISTEOLLISUUS
FIDA
FIFUR
HIRSITEOLLISUUS
HYVINVOINTIALA
INVALIDILIITTO
JHL
KAIVOSTEOLLISUUS
KEHITYSYHTEISTYÖJÄRJESTÖT
KIINTEISTÖYÖNANTAJAT
KUA
LINJA-AUTOLIITTO
LOMA- JA TERVEYS
LÄHETYSSEURA
LÄÄKETEOLLISUUS
LÄÄKÄRIPALVELUT
MTK
MAANOMISTAJAIN LIITTO
MEDIALIITTO
METSÄTEOLLISUUS
MONIMUOTOISET PERHEET
MSL
NUORISOALA
NÄE
OAJ
OLYMPIAKOMITEA
PAM
PELASTAKAA LAPSET
PERHEYRITYSTEN LIITTO
PLAN
POHJOLAN VOIMA
PROLIITTO
PROVEGE
RAKENNUSLIITTO
SAK
SITRA
STTK
SUOMENMAA
SUOMEN LIIKUNNAN ALUEET
SUOMEN LUONNONSUOJELULIITTO
SUOMEN LUONTO- JA YMPÄRISTÖKOU-
LUJEN LIITTO
SUOMEN UUSIUTUVAT
SUPER
SYDÄNLIITTO
SYL
SÄHKÖLIITTO
SÄHKÖTEKNISEN KAUPAN LIITTO
TAH-SÄÄTIÖ
TALOTEKNIKKALIITTO
TALOTEKNINEN TEOLLISUUS JA KAUP-
PA TALTEKA
TEHY
TEK
TELA
TEOLLISUUSLIITTO
UNIFI
WWF
9LIVES

KESKUSTA VOI KASVAA - JA SEN PITÄÄ KASVAA

Meillä on vielä petrattavaa. Siksi olen ehdolla.

**Meidän on pystyttävä
tavoittamaan paremmin
ne ihmiset, jotka
ajattelevat
keskustalaisilla arvoilla,
mutta eivät vielä
äänestä meitä.**

**Rakennetaan
Keskustaa, joka
yhdistää vastuullisen
talouden, toimivat
palvelut ja pitää koko
Suomen
elinvoimaisena.**

Petra
SCHULZE STEINEN

**www.petrataan.fi
varapuheenjohtajaehdokka**

MARKUS LOHI

**ROHKEUTTA UUDISTAA,
VIISAUTTA RAKENTAA**

Takaisin sisällysluettelo

Keskusta

Keskustaväen palveluksessa

Ehdolla puoluesihteeriksi

Antti Siika-aho
puoluesihteeriksi

www.siika-aho.com

Takaisin sisällysluettelo

KOKO SUOMI TAKAISIN KENTÄLLE

**EHDOLLA
VARAPUHEENJOHTAJAKSI**

Markku Siponen

Kokkusta

Takaisin sisällysluetteloon

A portrait of a man with short brown hair and a light beard, smiling. He is wearing a dark blue suit jacket, a white dress shirt, and a dark blue tie with a small white pattern. The background is a blurred interior with white architectural details.

Ylpeästi keskellä.

OVASKA
VARAPUHEENJOHTAJAKSI

Takaisin sisällysluettelo

Katse ihmiseen Keskusta

Kiihtyvä oikeiston ja vasemmiston vastakkainasettelu sekä näköalattomuuden ja eriarvoisuuden kasvu ovat saaneet minut sisuuntumaan. Emme anna periksi. Haluan olla mukana nostamassa Keskustaa, jotta voimme yhdessä antaa Suomelle jälleen kerran paremman suunnan. Satavuotias arvopohja ja edistysmielinen asenne ovat työmme lähtökohta. Asetetaan ihminen ja kokonaisvaltainen kestävyys työmme ytimeen.

Täältä löydät lisää minusta ja Katse-ihmiseen julkaisuni Keskustan tueksi.

- Keskustan varapuheenjohtaja, toisen kauden kansanedustaja, äiti ja opettaja.
- Väestöliiton puheenjohtaja
- Paikallisuuden puolustaja Päijät-Hämeestä.

**HILKKA
KEMPPI.**
VARAPUHEENJOHTAJAKSI

**TULE
JUTULLE!**

Esitykset puoluevaltuuston jäseniksi 2026-2028

Piiri	vars/vara	nimi	ammatti, titteli	kunta
Puheenjohtaja				
Varapuheenjohtaja				
Varapuheenjohtaja				
Varapuheenjohtaja				
Puoluesihteeri				
HELSINKI	varsinainen	Sonja Lautamatti	viestinnän asiantuntija	Helsinki
HELSINKI	varsinainen	Aleksi Sipilä	hallinto- ja vaalikoordinaattori, MMK	Helsinki
HELSINKI	varsinainen	Anna Svanljung	aineenopettaja, FM	Helsinki
HELSINKI	vara	Olli Hämäläinen	rakennusinsinööri, yrittäjä	Helsinki
HELSINKI	vara	Olli Rantakangas	tekninen asiakaspalvelija	Helsinki
HELSINKI	vara	Elina Havu	tasa-arvoasiantuntija, YTM	Helsinki
UUSIMAA	varsinainen	Antti Heikkilä	arkkitehti, toimitusjohtaja	Tuusula
UUSIMAA	varsinainen	Satumaija Levón	vastuullisuusjohtaja, insinööri (AMK)	Mäntsälä
UUSIMAA	varsinainen	Tea Nieminen	johtava asiantuntija	Pornainen
UUSIMAA	varsinainen	Nina Pauloaho	luokanopettaja, KM	Porvoo
UUSIMAA	varsinainen	Jarmo Siivari	asiakkuuspäällikkö, FM	Kirkkonummi
UUSIMAA	varsinainen	Terhi Sundström	liiketoiminta- ja työllisyysasiantuntija	Espoo
UUSIMAA	varsinainen	Michaël Vanamo	päätuottamusmies, YTM	Sipoo
UUSIMAA	varsinainen	Tuomas Vanhanen	talous- ja veropolitiikan asiantuntija	Vantaa
UUSIMAA	vara	Anna-Liisa Lyytinen	terveydenhuollon maisteri, eläkeläinen	Nurmijärvi
UUSIMAA	vara	Heidi Mannelin	palvelujohtaja	Espoo
UUSIMAA	vara	Mikko Lasanen	tuotetietoarkkitehti, DI	Vihti
UUSIMAA	vara	Satu Salmi	opiskelija	Hyvinkää
UUSIMAA	vara	Juhani Sillanpää	opiskelija	Vantaa
UUSIMAA	vara	Outi Lankia	ympäristö- ja turvallisuuspäällikkö, FM	Porvoo
UUSIMAA	vara	Kimmo Nikkonen	YTM	Lohja
UUSIMAA	vara	Jukka Penttilä	MMM, rahoitusasiantuntija	Loviisa
VARSINAIS-SUOMI	varsinainen	Henna Takatalo	kenttäpäällikkö	Lieto
VARSINAIS-SUOMI	varsinainen	Kirsi Järvi	varhaiskasvatuksen opettaja	Mynämäki
VARSINAIS-SUOMI	varsinainen	Jukka Rantala	senior key account manager	Raisio
VARSINAIS-SUOMI	varsinainen	Perttu Helin	erityisopettaja, FM	Turku
VARSINAIS-SUOMI	varsinainen	Katri Jalonen	lähihoitaja, koulunkäynninohjaaja	Laitila
VARSINAIS-SUOMI	varsinainen	Marjaana Mänkäri	maatalousyrittäjä	Salo
VARSINAIS-SUOMI	varsinainen	Juha Lehtinen	maatalousyrittäjä	Pöytyä
VARSINAIS-SUOMI	vara	Vilhelmiina Saharinen	luokanopettaja, KM	Turku

VARSINAIS-SUOMI	vara	Sari Väisänen	lammastilan emäntä	Kemiönsaari
VARSINAIS-SUOMI	vara	Antti Airikki	yrittäjä	Nousiainen
VARSINAIS-SUOMI	vara	Niko Kulmala	yrittäjä	Kustavi
VARSINAIS-SUOMI	vara	Ari-Heikki Riihikankare	turvallisuuskonsultti	Salo
VARSINAIS-SUOMI	vara	Jaana Kyyrä	erityisasiantuntija, MMM	Somero
VARSINAIS-SUOMI	vara	Sanna Vuolle	fysioterapeutti	Loimaa
SATAKUNTA	varsinainen	Jari Lepistö	pelastusylitarkastaja	Karvia
SATAKUNTA	varsinainen	Matti Hatanpää	keittiölaivastaava	Pori
SATAKUNTA	varsinainen	Eeva-Liisa Tuominen	omaishoitaja, lähihoitaja	Kokemäki
SATAKUNTA	varsinainen	Anniina Ranne	strateginen ostaja	Eurajoki
SATAKUNTA	varsinainen	Niklas Vähä-Ettala	yrittäjä	Rauma
SATAKUNTA	vara	Mikko Uusitalo	maatalousyrittäjä	Kankaanpää
SATAKUNTA	vara	Vilho Hakala	insinööri	Nakkila
SATAKUNTA	vara	Aino Kylälehtonen	opiskelija	Huittinen
SATAKUNTA	vara	Anna-Maija Kotiranta	perushoitaja	Säkylä
SATAKUNTA	vara	Juha Suonpää	vastuuyksikön päällikkö	Eura
ETELÄ-HÄME	varsinainen	Antero Suonpää	agrologi, eläkeläinen	Jokioinen
ETELÄ-HÄME	varsinainen	Petri Lahtinen	yrittäjä, sahateollisuusteknikko	Riihimäki
ETELÄ-HÄME	varsinainen	Helena Halinen	maa- ja metsätalousyritt., kuntoutusyritt.	Janakkala
ETELÄ-HÄME	vara	Johanna Häggman	sairaanhoitaja	Forssa
ETELÄ-HÄME	vara	Heini Ristavaara	sosiaalityöntekijä	Hausjärvi
ETELÄ-HÄME	vara	Teemu Aalto	ICT-alan toimitusvastaava, metsätal.ins.	Hattula
PÄIJÄT-HÄME	varsinainen	Tajja Glad	sosionomi	Hartola
PÄIJÄT-HÄME	varsinainen	Mika Ågren	työvalmentaja	Lahti
PÄIJÄT-HÄME	varsinainen	Kai Koskinen	järjestyksenvalvoja	Orimattila
PÄIJÄT-HÄME	vara	Pasi Murto	yrittäjä	Asikkala
PÄIJÄT-HÄME	vara	Outi Leppänen	maatalouslomittaja	Sysmä
PÄIJÄT-HÄME	vara	Riikka Suutari	agrologi AMK	Heinola
PIRKANMAA	varsinainen	Reijo Koskela	yrittäjä	Virrat
PIRKANMAA	varsinainen	Petra Schulze Steinen	johtava oikeudellinen neuv.antaja, OTL	Valkeakoski
PIRKANMAA	varsinainen	Aino-Riikka Simula	varhaiskasvatuksen opettaja, yrittäjä	Vesilahti
PIRKANMAA	varsinainen	Akseli Kauppi	energiamurroksen di-opiskelija	Tampere
PIRKANMAA	varsinainen	Antti Tölli	projektipäällikkö	Pirkkala
PIRKANMAA	varsinainen	Emmi Sarvijärvi	erä- ja luonto-opas	Ylöjärvi
PIRKANMAA	varsinainen	Marjo Mäkinen-Aakula	maatalousyrittäjä, agronomi	Orivesi
PIRKANMAA	vara	Sari Hassi	psykiatrinen sairaanhoitaja	Sastamala
PIRKANMAA	vara	Anna-Kaisa Pietiläinen	DI, myyntitoimintojen asiantuntija	Mänttä-Vilppula
PIRKANMAA	vara	Pertti Uusi-Erkkilä	maaseutuyrittäjä	Vesilahti
PIRKANMAA	vara	Miia Rajala	yrittäjä, sairaanhoitaja	Vesilahti
PIRKANMAA	vara	Hannu Koivunen	yrittäjä	Ruovesi

PIRKANMAA	vara	Riitta Koskinen	hankevastaava	Ylöjärvi
PIRKANMAA	vara	Jaana Kilpi-Kiukainen	koulusihteeri, tradenomi	Hämeenkyrö
KYMENLAAKSO	varsinainen	Jaakko Koskinen	maaseutuyrittäjä	Hamina
KYMENLAAKSO	varsinainen	Jussi Kukkurainen	opiskelija	Kouvola
KYMENLAAKSO	varsinainen	Sanna Saikkonen	insinööri AMK	Kotka
KYMENLAAKSO	vara	Vappu Kuokka	HuK	Virolahti
KYMENLAAKSO	vara	Lasse Siukkola	maaseutuyrittäjä	Kouvola
KYMENLAAKSO	vara	Kyösti Skippari	agrologi	Kouvola
KARJALA	varsinainen	Oona Grahn-Räisänen	sairaanhoitaja	Lappeenranta
KARJALA	varsinainen	Veeti Kondratjeff	oikeustieteen ylioppilas	Rautjärvi
KARJALA	varsinainen	Eveliina Lohko	johtava asiantuntija	Lappeenranta
KARJALA	vara	Oskari Harmanen	ylioppilas	Lappeenranta
KARJALA	vara	Jukka Vuorinen	yrittäjä	Savitaipale
KARJALA	vara	Helena Roiha	HuK, opettaja	Imatra
ETELÄ- ja ITÄ-SAVO	varsinainen	Viivi Immonen	ymp.tieteiden kand., maisteriopiskelija	Juva
ETELÄ- ja ITÄ-SAVO	varsinainen	Markku Lamponen	kiinteistöpäällikkö	Mäntyharju
ETELÄ- ja ITÄ-SAVO	varsinainen	Arto Sepponen	ammattillinen erityisop., insinööri YAMK	Pieksämäki
ETELÄ- ja ITÄ-SAVO	varsinainen	Kirsi Torikka	TtM, palvelusihenkilö	Savonlinna
ETELÄ- ja ITÄ-SAVO	varsinainen	Hannu Karvinen	agrologi, maatalousyrittäjä	Savonlinna
ETELÄ- ja ITÄ-SAVO	vara	Sari Lantta	emäntä	Mäntyharju
ETELÄ- ja ITÄ-SAVO	vara	Petri Pekonen	maanviljelijä	Mikkeli
ETELÄ- ja ITÄ-SAVO	vara	Anne Herttuainen	ammatinopettaja	Savonlinna
ETELÄ- ja ITÄ-SAVO	vara	Tapio Honkamaa	FM, vapaa toimittaja	Mikkeli
ETELÄ- ja ITÄ-SAVO	vara	Airi Tella	THM, toiminnanjohtaja eläkkeellä	Puumala
POHJOIS-KARJALA	varsinainen	Paavo Korhonen	metsäasiantuntija	Nurmes
POHJOIS-KARJALA	varsinainen	Susanna Turunen	järjestösihteeri, Tradenomi	Kontiolahti
POHJOIS-KARJALA	varsinainen	Erika Eronen	yhteiskuntat.maisteri, sosiaalityöntekijä	Iломantsi
POHJOIS-KARJALA	varsinainen	Kari Piironen	maanviljelijä	Nurmes
POHJOIS-KARJALA	varsinainen	Liisa Mononen	yrittäjä	Iломantsi
POHJOIS-KARJALA	varsinainen	Markku Litja	yrittäjä	Outokumpu
POHJOIS-KARJALA	vara	Milla Martikainen	tekniikan kandidaatti, DI-opiskelija	Lieksa
POHJOIS-KARJALA	vara	Helena Pakarinen	VTM	Tohmajärvi
POHJOIS-KARJALA	vara	Tuula Parikka	eläkeläinen	Joensuu
POHJOIS-KARJALA	vara	Mikko Miettinen	opiskelija	Joensuu
POHJOIS-KARJALA	vara	Jukka Pöppönen	KM, maaseutuyrittäjä	Lieksa
POHJOIS-KARJALA	vara	Mika Kontkanen	yrittäjä	Kontiolahti
POHJOIS-SAVO	varsinainen	Antti Valta	erityisasiantuntija	Lapinlahti
POHJOIS-SAVO	varsinainen	Auli Piiparinen	eduskunta-avustaja	Leppävirta
POHJOIS-SAVO	varsinainen	Alexi Salo	toimitusjohtaja	Siilinjärvi
POHJOIS-SAVO	varsinainen	Merja Rautiainen	osastonhoitaja	Siilinjärvi
POHJOIS-SAVO	varsinainen	Helena Kainulainen	esiop. ja varhaiskasvatuksen opettaja	Sonkajärvi

POHJOIS-SAVO	varsinainen	Juha Partanen	maanviljelijä	Pielavesi
POHJOIS-SAVO	varsinainen	Johanna Ålander	sairaanhoitaja	lialmi
POHJOIS-SAVO	vara	Minna Back-Hytönen	maatalousyrittäjä, sosiaalityöntekijä	Vesanto
POHJOIS-SAVO	vara	Ville Toivanen	prosessinhoitaja	Kuopio
POHJOIS-SAVO	vara	Henry Soininen	yhdistelmäajoneuvon kuljettaja	Suonenjoki
POHOIS-SAVO	vara	Miriam Putula-Vasari	puheterapeutti	Kuopio
POHJOIS-SAVO	vara	Saara Koskinen	metsäasiantuntija	Keitele
POHJOIS-SAVO	vara	Terhi Räsänen	erityisopettaja	Kuopio
POHJOIS-SAVO	vara	Juha Eskelinen	maatalousyrittäjä	Vieremä
KESKI-SUOMI	varsinainen	Antti Waris	toiminnanjohtaja	Konnevesi
KESKI-SUOMI	varsinainen	Tuija Tuikkanen	apteekkari	Viitasaari
KESKI-SUOMI	varsinainen	Saara Kässi-Jokinen	maatalousyrittäjä, agrologi (AMK)	Keuruu
KESKI-SUOMI	varsinainen	Tahvo Anttila	yrittäjä, kasvatustieteen maisteri	Jyväskylä
KESKI-SUOMI	varsinainen	Ilse Weijo	luokanopettaja, kasvatustieteen maisteri	Jyväskylä
KESKI-SUOMI	varsinainen	Timo Pasanen	yhteisöpedagogi (AMK)	Äänekoski
KESKI-SUOMI	varsinainen	Teijo Peltonen	yrittäjä	Karstula
KESKI-SUOMI	varsinainen	Leena Pärnäjärvi	myyntineuvottelija	Jämsä
KESKI-SUOMI	vara	Kalevi Kinnunen	yrittäjä, maanviljeysteknikko	Kinnula
KESKI-SUOMI	vara	Ari Rajala	maanviljelijä	Keuruu
KESKI-SUOMI	vara	Oscar Lang	insinööri (AMK)	Jyväskylä
KESKI-SUOMI	vara	Katri Ruth	psykologi	Jyväskylä
KESKI-SUOMI	vara	Annika Määttä	henkilöstö- ja talousjohtaja, kirjanpitäjä	Äänekoski
KESKI-SUOMI	vara	Ville Erkkilä	sikalamestari, yrittäjä	Jämsä
KESKI-SUOMI	vara	Jenni Leppilahti	yrityskehittäjä	Karstula
KESKI-SUOMI	vara	Mikko Tirola	metsänhoitaja, maa- ja metsät. maisteri	Petäjävesi
ETELÄ-POHJANMAA	varsinainen	Louna Yli-Hemminki	ylioppilas	Seinäjoki
ETELÄ-POHJANMAA	varsinainen	Hannu Laturi	hankeasiantuntija, agrologi (AMK)	Seinäjoki
ETELÄ-POHJANMAA	varsinainen	Mika Nissinen	graafinen jälkikäsittelijä	Kuortane
ETELÄ-POHJANMAA	varsinainen	Ahti Ranto	maanviljelijä	Ilmajoki
ETELÄ-POHJANMAA	varsinainen	Arja Harjunpää	erikoissairaanhoitaja, palveluvastaava	Karjoki
ETELÄ-POHJANMAA	varsinainen	Juha Alkio	perustason ensihoitaja	Evijärvi
ETELÄ-POHJANMAA	varsinainen	Hanna Peräaho	opettaja, terveystieteiden maisteri	Lapua
ETELÄ-POHJANMAA	varsinainen	Sampo Tupila	aluepäällikkö, Agrologi AMK	Kurikka
ETELÄ-POHJANMAA	varsinainen	Teemu Knuutti	lähihoitaja eat	Laihia
ETELÄ-POHJANMAA	varsinainen	Anu Ylinen	palkanlaskija	Kauhava
ETELÄ-POHJANMAA	vara	Jouni Mäkyinen	insinööri, myyntipäällikkö	Isokyrö
ETELÄ-POHJANMAA	vara	Johanna Kankaanpää	emäntä	Ähtäri
ETELÄ-POHJANMAA	vara	Karri Kallio	tutkimus- ja kehittämisspäällikkö	Seinäjoki
ETELÄ-POHJANMAA	vara	Satu Taskinen	paikallisen edunvalvonnan asiantuntija	Teuva
ETELÄ-POHJANMAA	vara	Hannu Saarela	työnjohtaja	Lapua
ETELÄ-POHJANMAA	vara	Johanna Lamminen	psykoterapeutti	Lappajärvi

ETELÄ-POHJANMAA	vara	Jonna Lehtola	Ravintolayrittäjä	Kurikka
ETELÄ-POHJANMAA	vara	Helli Kitinoja	sairaanh. opettaja, terveystiet. maisteri	Seinäjoki
ETELÄ-POHJANMAA	vara	Pasi Keskinen	muuntaja-asentaja	Vaasa
ETELÄ-POHJANMAA	vara	Emmi Niva	terveydenhoitaja	Kauhava
KESKI-POHJANMAA	varsinainen	Timo Pärkkä	aluekehittäjä	Halsua
KESKI-POHJANMAA	varsinainen	Oliver Pietilä	opiskelija	Kokkola
KESKI-POHJANMAA	varsinainen	Merja Kivelä	opintoasiainpäälikkö	Kokkola
KESKI-POHJANMAA	varsinainen	Helena Poranen	maanviljelijä	Perho
KESKI-POHJANMAA	vara	Juha Konttila	apteekkari	Pietarsaari
KESKI-POHJANMAA	vara	Henna Huttunen	karjanhoitaja, AMK-opiskelija	Halsua
KESKI-POHJANMAA	vara	Matti Louhula	toimipaikkapäällikkö	Perho
KESKI-POHJANMAA	vara	Sanna-Kaisa Göös	sairaanhoitaja	Kannus
POHJOIS-POHJANMAA	varsinainen	Jaana Säkkinen	koulukuraattori, sosionomi	Kuusamo
POHJOIS-POHJANMAA	varsinainen	Reijo Kehus	testaaja	li
POHJOIS-POHJANMAA	varsinainen	Sari Huuskonen	varhaiskasv. opettaja, varajohtaja	Reisjärvi
POHJOIS-POHJANMAA	varsinainen	Rami Rauhala	agronomi, maitotilayrittäjä	Sievi
POHJOIS-POHJANMAA	varsinainen	Ilpo Karvonen	työkoneen kuljettaja	Pyhäjärvi
POHJOIS-POHJANMAA	varsinainen	Antti Tornberg	palvelupäällikkö, eläkeläinen	Pyhäjoki
POHJOIS-POHJANMAA	varsinainen	Matti Leiviskä	filosofian tohtori, historian tutkija	Pyhäntä
POHJOIS-POHJANMAA	varsinainen	Vuokko Hiltunen	TtM, vastuuyksikköpäällikkö	Oulainen
POHJOIS-POHJANMAA	varsinainen	Pentti Tuovinen	kunnallisneuvos, toimistujohtaja	Utajärvi
POHJOIS-POHJANMAA	varsinainen	Liisa Kylmänen	lääkäri	Liminka
POHJOIS-POHJANMAA	varsinainen	Jani Alakangas	KM, yrittäjä	Oulu
POHJOIS-POHJANMAA	varsinainen	Pekka Huhtala	DI, VTM	Oulu
POHJOIS-POHJANMAA	varsinainen	Pirjo Pyörälä	KTM, yrittäjä	Oulu
POHJOIS-POHJANMAA	varsinainen	Kristiina Moilanen	erityisopettajaopiskelija	Oulu
POHJOIS-POHJANMAA	varsinainen	Marjut Leiviskä	opiskelija	Pyhäntä
POHJOIS-POHJANMAA	vara	Harri Karjalainen	luokanopettaja	Taivalkoski
POHJOIS-POHJANMAA	vara	Anni-Inkeri Törmänen	yhdyskuntatekniikan diplomi-insinööri	Pudasjärvi
POHJOIS-POHJANMAA	vara	Kirsi Nurkkala	lähihoitaja, osastonsihtööri	Sievi
POHJOIS-POHJANMAA	vara	Katjaana Kauppinen	myyjä	Haapajärvi
POHJOIS-POHJANMAA	vara	Marika Hannula	opinto-ohjaaja, erityisopettaja	Nivala
POHJOIS-POHJANMAA	vara	Tiina Hovi	KTM, kunnanjohtaja	Siikajoki
POHJOIS-POHJANMAA	vara	Markku Laitila	projektipäällikkö, yrittäjä	Haapavesi
POHJOIS-POHJANMAA	vara	Kirsti Nivala	maataloustyöntekijä	Merijärvi
POHJOIS-POHJANMAA	vara	Jani Junes	yrittäjä, rakennusinsinööri	Liminka
POHJOIS-POHJANMAA	vara	Minna Matinlauri	lastenohjaaja, medianomi AMK	Tyrnävä
POHJOIS-POHJANMAA	vara	Minna Arvola	TtK, sairaanhoitaja	Oulu
POHJOIS-POHJANMAA	vara	Roosa Mikkonen	erityisopettaja	Oulu
POHJOIS-POHJANMAA	vara	Marko Soini	opiskelija, yrittäjä	Oulu
POHJOIS-POHJANMAA	vara	Jukka Kolmonen	yrittäjä, pastori	Oulu

POHJOIS-POHJANMAA	vara	Elias Ollila	opiskelija	Oulu
KAINUU	varsinainen	Keijo Mulari	yrittäjä	Suomussalmi
KAINUU	varsinainen	Minna Leinonen	kaupunginhall. pj, sosionomi YAMK	Kajaani
KAINUU	varsinainen	Piia Määttä	nuorisotyön koordinaattori	Sotkamo
KAINUU	varsinainen	Erkki Kempainen	yhdistelmäajoneuvonkuljettaja	Paltamo
KAINUU	vara	Esa Kempainen	maaseutu-yrittäjä	Hyrnsalmi
KAINUU	vara	Kaisa Oinas-Panuma	YTM	Kuhmo
KAINUU	vara	Salla Heikkinen	terveydenhoitaja, valvonta-asiantuntija	Ristijärvi
KAINUU	vara	Veli-Matti Karppinen	yrittäjä, eläkeläinen	Kajaani
LAPPI	varsinainen	Lasse Kontiola	toimitusjohtaja	Rovaniemi
LAPPI	varsinainen	Janne Kaisanlahti	yrittäjä, OTM	Kemijärvi
LAPPI	varsinainen	Mari-Anne Penttinen	agrologi, yrittäjä	Sodankylä
LAPPI	varsinainen	Mirva Salmela	palvelujohtaja	Ranua
LAPPI	varsinainen	Noora Nampajärvi	historian ja yhteiskuntaopin lehtori	Rovaniemi
LAPPI	vara	Milja Tikkanen	insinööriopiskelija	Rovaniemi
LAPPI	vara	Elina Ruokamo	vaka sosionomi	Posio
LAPPI	vara	Pekka Rajala	turvallisuuspäällikkö	Kittilä
LAPPI	vara	Mikko Pyhäjärvi	luonnonvarayrittäjä	Sodankylä
LAPPI	vara	Kaisu Huhtalo	hallintosihteeri	Rovaniemi
PERÄPOHJOLA	varsinainen	Seppo Alatörmänen	kuntayhteyspäällikkö	Enontekiö
PERÄPOHJOLA	varsinainen	Paulina Koskeniemi	maatalousyrittäjä	Pello
PERÄPOHJOLA	varsinainen	Jaakko Pelimanni	kapteeni EVP, yrittäjä	Tornio
PERÄPOHJOLA	varsinainen	Arja Heikkinen	lähetys sihteeri, eläkeläinen	Tervola
PERÄPOHJOLA	vara	Helena Kaikkonen-Tiensuu	eläkel.sair.hoit. YAMK	Kolari
PERÄPOHJOLA	vara	Ville Impiö	historian ja yhteiskuntaopin opettaja	Ylitornio
PERÄPOHJOLA	vara	Mikko Lampela	toiminnanjohtaja	Keminmaa
PERÄPOHJOLA	vara	Outi Keinänen	sosiaalineuvos	Tornio
Keskustanaiset	varsinainen	Päivi Mononen-Mikkilä	puheenjohtaja, viestintäyrittäjä	Helsinki
Keskustanaiset	varsinainen	Alina Lehto	työterveyshoitaja	Seinäjoki
Keskustanaiset	varsinainen	Suvi Helanen	arviointivastaava, säätiöasiamies	Oulu
Keskustanaiset	varsinainen	Satu Koskinen	maatalousyrittäjä, agrologi	Karstula
Keskustanaiset	varsinainen	Susanna Tiirikainen	oikeustradenomi, yhtiöhallinnonin asiantuntija	Vihti
Keskustanaiset	vara	Jertta Harinen	KM	Joensuu
Keskustanaiset	vara	Anna-Majja Sipiläinen	palvelupäällikkö	Lappeenranta
Keskustanaiset	vara	Anna Hartikainen	eläkeläinen, TtL	Kuopio
Keskustanaiset	vara	Seija Piispa-Jespars	yo-merkonomi	Pyhtää
Keskustanaiset	vara	Anne Herttuainen	ammatinopettaja	Savonlinna
Keskustanuoret	varsinainen	Milla Veteläinen	Keskustanuorten puheenjohtaja	Rovaniemi
Keskustanuoret	varsinainen	Vilho Hakala	insinööri (AMK)	Nakkila

Keskustanuoret	varsinainen	Maija Kymäläinen	maatalousyrittäjä, agrologiopiskelija	Salo
Keskustanuoret	varsinainen	Otto Suhonen	oikeustieteen ylioppilas	Nurmijärvi
Keskustanuoret	varsinainen	Veera Ursin	pyöräkuormaajan kuljettaja, opiskelija	Leppävirta
Keskustanuoret	vara	Tilda Karhumaa	poliittinen asiantuntija, yhteiskunt. ylioppilas	Tampere
Keskustanuoret	vara	Jarno Saukko	aineenopettajaopiskelija, yhteiskuntatieteiden yo.	Jyväskylä
Keskustanuoret	vara	Iiro Järvelin	opiskelija	Laukaa
Keskustanuoret	vara	Eemil Österberg	opiskelija	Kajaani
Keskustanuoret	vara	Michelle Cederkvist	opiskelija, student	Turku
Keskustaopiskelijat	varsinainen	Jere Tapio	erityisasiantuntija	Oulu
Keskustaopiskelijat	varsinainen	Leea Putula	opiskelija	Oulu
Keskustaopiskelijat	varsinainen	Ilmari Vuorela	opiskelija	Laitila
Keskustaopiskelijat	vara	Fanny Storgårds		Turku
Keskustaopiskelijat	vara	Aleksi Sipilä	opiskelija, hallinto- ja vaalikoordinaattori	Helsinki
Keskustaopiskelijat	vara	Olivia Löytänen	poliittinen suunnittelija	Lahti
Lehtimiehet	varsinainen	Olga Oinas-Panuma	kansanedustaja	Pudasjärvi
Lehtimiehet	vara	Lauri Heikkilä	luokanopettaja, toimittaja	Pälkäne
Eduskuntaryhmä	varsinainen	Antti Kurvinen	kansanedustaja	Kauhava
Eduskuntaryhmä	varsinainen	Eeva Kalli	kansanedustaja	Eura
Eduskuntaryhmä	varsinainen	Eerikki Viljanen	kansanedustaja	Vihti
Eduskuntaryhmä	vara	Jouni Ovaska	kansanedustaja	Tampere
Eduskuntaryhmä	vara	Hanna Räsänen	kansanedustaja	Outokumpu
Eduskuntaryhmä	vara	Vesa Kallio	kansanedustaja	Mikkeli
Ruotsinkiel.	varsinainen			
Ruotsinkiel.	varsinainen			
Ruotsinkiel.	vara			
Ruotsinkiel.	vara			
Mep-ryhmä	varsinainen	Katri Kulmuni		
Mep-ryhmä	vara	Elsi Katainen		

Keskustan vuodet 2017–2025

2017

Keskusta toteutti vuonna 2017 Juha Sipilän hallituksen ohjelmaa, ja pyrki viemään Suomea eteenpäin sen mukaisesti laittamalla ”Suomi kuntoon”. Puolueen kannatus laski vuoden takaiseen verrattuna, mutta vuoden loppua kohden gallupluvuissa oli havaittavissa lievää piristymistä. Taloustutkimuksen mittauksissa kannatus vaihteli 15,8–19,0 prosentin välillä.

”Huolenpitoa – huomennakin.” sloganilla menttiin kuntavaaleihin, joihin Keskusta asetti yhteensä 7 461 ehdokasta, mikä oli puolueista selvästi eniten. Ehdokasmäärä kuitenkin laski aiempiin vaaleihin verrattuna. Ehdokkaista 2 961 oli naisia ja 4 500 miehiä, ja heidän keski-ikänsä oli 50 vuotta. Kaikkiaan 40 kansanedustajaa asetui ehdolle.

Puolueen kannatus kuntavaaleissa oli 17,5 prosenttia, joka oikeutti kolmanteen sijaan. Tulos merkitsi 1,1 prosenttiyksikön laskua edellisiin vaaleihin verrattuna. Keskusta säilyi kuitenkin selvästi suurimpana kuntapuolueena 2 824 valtuutetullaan. Valtuutetuista 36 prosenttia oli naisia ja 64 prosenttia miehiä.

Kuntavaalien äänestysaktiivisuus jäi jälleen alhaiseksi, 58,9 prosenttiin, vaikka kunnallisen päätöksenteon merkitystä pyrittiin monin tavoin korostamaan kampanjoinnin avulla.

Puolueen toimintaa kuntakentällä värittivät myös sote- ja maakuntauudistukseen liittyvät kysymykset.

2018

Toimintavuosi alkoi presidentinvaaleilla. Keskustan ehdokas Matti Vanhanen, joka sai 4,1 prosenttia annetuista äänistä, eli gallupit toteutuivat vaalituloksessa. Heikko puolueuskollisuus näkyi. Vanhanen teki pitkän kampanjan ja osallistui yhteensä 358 tilaisuuteen eri puolilla Suomea. Keskustan kampanja onnistui erityisesti sosiaalisessa mediassa, mutta vapaaehtoisten rekrytointi kampanjatyöhön osoittautui aiempaa haastavammaksi. Vanhasen ulkopoliittinen osaaminen sai erittäin myönteistä palautetta, ja sen katsottiin vastaavan hyvin presidentin

tehtävän vaatimuksia. Hän onnistui erinomaisesti myös mediaesiintymisissään.

Toimintavuoden aikana Juha Sipilän hallitus saavutti kunnianhimoisen ja yhden keskeisimmistä tavoitteistaan, kun työllisyysaste nousi marraskuussa 72 prosenttiin, vaikka oppositio ja monet asiantuntijat epäilivät sen toteutumista. Hallitus toteutti politiikkaansa Keskustan eduskuntavaalikampanjassa antamien lupauksen mukaisesti.

Puolueen kannatuskehitys oli alavireinen, ja mielipidemittauksissa kannatus vaihteli. Vaikka kannatusta menetettiin, lasku ei ollut jyrkkä prosenttiyksiköissä mitattuna. Tutkimusten perusteella Keskustan kannattajia ei juurikaan siirtynyt muihin puolueisiin, vaan osa siirtyi niin sanotusti katsomoon. Vaalien lähestyessä keskeiseksi tavoitteeksi nousi aiempien äänestäjien luottamuksen palauttaminen.

Sote- ja maakuntauudistukseen valmistauduttiin sekä sisällöllisesti että organisatorisesti. Alkuperäinen tavoite oli järjestää Suomen ensimmäiset maakuntavaalit lokakuussa. Valmistautuminen oli puolueessa käynnistetty ajoissa, ja maakuntavaaliohjelma hyväksyttiin kevään puoluevaltuustossa. Ehdokashankinta ja vaalityö etenivät hyvin. Eduskuntakäsittely kuitenkin viivästyi erityisesti perustuslaillisista syistä. Viivästysten vuoksi maakuntavaalit siirrettiin lopulta vuoteen 2019.

Seurakuntavaaleissa Keskustan teema oli ”Kotiseurakunta kuuluu kaikille”. Vaaliohjelmassa korostettiin seurakunnan yhteisöllisyyttä, suvaitsevaisuutta, erilaisuuden hyväksymistä sekä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Keskustalaisia ehdokkaita oli mukana sekä puolueen omilla listoilla että sitoutumattomilla listoilla.

Sotkamon puoluekokouksessa hyväksyttiin uusi periaateohjelma ”Tasapainossa eteenpäin – Keskustan 101 periaatetta”.

2019

Huhtikuun eduskuntavaalien ja toukuun europarlamenttivaalien valmistelu oli koko puolueen yhteinen ponnistus aina vaalien toimittamiseen asti. Keskiössä olivat ehdokashankinta, ehdokastuki koulutuksineen, kampanjoiden suunnittelu ja toteutus sekä vaaliohjelmien valmistelu.

Juha Sipilän johtaman hallituksen loppusuoraa hallitsi sote- ja maakuntaudistus. Maaliskuun alussa kävi ilmi, ettei uudistusta saada valmiiksi tällä vaalikaudella, ja Sipilä jätti hallituksensa eronpyynnön tasavallan presidentille 8.3.2019. Uudistuksen kaatuminen poisti samalla pohjan valmistautumiselta maakuntavaaleihin.

Vaalikauden aikana luottamus Keskustaan ja puolueen imago heikkenivät merkittävästi, eikä suuntaa saatu käännettyä ennen eduskuntavaaleja. Äänestysaktiivisuus laski puolueelle vahvoissa kunnissa, kannatus heikkeni suurissa kaupungeissa ja myös liikkuvat äänestäjät siirtyivät muualle.

Eduskuntavaaleissa Keskusta koki historiallisen tappion: paikkamäärä putosi 18:lla 31:een ja kannatus 13,8 prosenttiin, mikä oli 7,3 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 2015. Eduskuntavaaliohjelma ”Suomen arvoisia tekoja” rakentui Sipilän esittelemän luottamuksen apilan varaan. Sen pääteemat olivat osaava kasvu, huolenpito, realistinen vihreys ja vastuunkanto. Keskustan vaalikampanja ei onnistunut kääntämään kannatusta nousuun. Kampanjan arviointiin olleen sisällöllisesti hyvä, mutta myöhään aloitettu ja aikataulullisesti kireä. Ehdokashankinnassa ja työnjaossa nähtiin puutteita.

Vaalitappio pakotti puolueen merkittäviin taloudellisiin sopeutuksiin. Leik-

kauksia tehtiin laajasti: Suomenmaan tuki puolitettiin, piirien puoluetukea vähennettiin, sisarjärjestöjen rahoitusta leikattiin ja puoluetoimiston henkilöstömenoja karsittiin.

Myös eurovaalit olivat pettymys: puolue sai 13,5 prosenttia äänistä ja menetti yhden paikan, eli edustajia valittiin kaksi. Eurovaalien ohjelma noudatteli pitkälti samoja linjoja kuin eduskuntavaaliohjelma sovellettuna EU-tasolle. Teemoina olivat vahva arvopohja, yhtenäinen ja toimintakykyinen EU, vihreämpi politiikka, huolenpito ja osaava kasvu. Kampanja jäi kuitenkin vähäiselle huomiolle eduskuntavaalien läheisyyden, hallitusneuvottelujen ja niukkojen resurssien vuoksi.

Puoluehallitus päätti kutsua koolle ylimääräisen puoluekokouksen uuden puheenjohtajan valitsemiseksi ja linjasi vaalitappion jälkeen suunnaksi opposition. Hallitustunnusteluissa Antti Rinteen johtama SDP kuitenkin tarvitsi hallituksen muodostamiseen Keskustaa. Puoluejohto kysyi asiasta mielipidettä keskeisiltä toimielimiltä, ja enemmistö kannatti neuvotteluihin lähtöä. Neuvotteluissa saavutettiin Keskustan tavoitteiden kannalta hyvä lopputulos: puolue sai useita keskeisiä ministerinsalkkuja.

Toimintavuoden loppua sävyttivät puoluekokous ja Katri Kulmuni valinta puheenjohtajaksi sekä uudistusohjelmatyön eteneminen. Kuntavaaleihin valmistautuminen käynnistettiin jo syksyllä poikkeuksellisen varhain. Kannatuskehitys pysyi heikkona vuoden loppuun saakka. Puolueen viesti ja identiteetti jäivät monille äänestäjille epäselviksi, ja imago-ongelmat heikensivät uskottavuutta.

2020

Ennen koronaepidemian puhkeamista puolue jatkoi aktiivisesti kenttäkierrostaan Keskusta 2030 -ohjelman edistämiseksi sekä kuntavaaleihin valmistautumiseksi. Tilaisuuksia järjestettiin yhteistyössä piirien kanssa aina maaliskuun alkupäiviin saakka, ja toiminta eteni suunnitelmallisesti kohti tulevia vaaleja.

Covid-19-pandemia muutti kuitenkin toimintaympäristön nopeasti ja perusteellisesti. Koko järjestön toiminta siirtyi etäyhteyksien varaan, ja poliittiset keskustelutilaisuudet löysivät uudet

muotonsa verkkoympäristöissä. Kokouskäytännöt uudistuivat, kun erilaiset neuvottelusovellukset ja niihin liittyvät äänestysmenettelyt tulivat osaksi arkea. Näin Keskusta otti toiminnassaan merkittävän digiloikan. Etäyhteyksiin perustuvat toimintatavat osoittautuivat ketteriksi ja mahdollistaviksi, mutta ne voivat parhaimmillaankin toimia vain järjestötyötä täydentävänä elementtinä.

Puoluevaltuuston kokoukset sekä puoluekokous järjestettiin poikkeuksellisesti etäyhteyksiin. Samalla hyödynnettiin laajasti määräaikaista poikkeuslakeja, jotka mahdollistivat yhdistyksille etösallistumisen, ennakoilmoittautumisen vaatimisen sekä poikkeamisen sääntömääräistä kokousajoista syyskuun loppuun asti.

Kesän aikana epidemiatilanne hellitti jonkin verran, ja kokoontumisrajoitukset kevenivät kevääseen verrattuna. Tämä mahdollisti ulkotilaisuuksien järjestämi-

sen viranomaisohjeita tarkasti noudattaen. Onhan keskustalaisen toimintakulttuurin ytimessä ihmisten kohtaaminen.

Puolueen puheenjohtaja Katri Kulmuni toteutti kesäkaudella laajan ”Kokeile Keskusta” -kiertueen, jonka aikana järjestettiin yli 70 yleisötilaisuutta. Näissä tilaisuuksissa onnistuttiin myös rekrytoimaan uusia kuntavaaliehdokkaita.

Poliittisesti vuosi 2020 oli Keskustalle merkittävien muutosten aikaa. Kesäkuussa puolueen puheenjohtaja Katri Kulmuni erosi valtiovarainministerin tehtävästä, ja hänen seuraajakseen nimitettiin eduskunnan puhemies Matti Vanhanen. Eduskunnan puhemieheksi puolestaan valittiin Anu Vehviläinen.

Sääntömääräinen puoluekokous järjestettiin poikkeuksellisesti vasta syyskuun alussa. Kokouksessa puolueen puheenjohtajaksi valittiin Annika Saarikko. Samalla hyväksyttiin puolueen uusi missio ja visio sekä strategiset toimenpiteet määrittänyt Keskusta 2030 -ohjelma, joka sisälsi myös linjaukset koronaviruksen jälkeisen Suomen rakentamiseksi.

Keskustan kannatus pysyi koko vuoden ajan alhaisella tasolla. Ylen mittauksissa kannatus vaihteli 10,5 ja 12,4 prosentin välillä. Vastauksena tilanteeseen puolue linjasi strategiakseen kuntavaalien ja paikallistason vahvuuksien korostamisen, tavoitteenaan kannatuksen kasvattaminen myös pidemmällä aikavälillä.

2021

Vuosi 2021 oli poikkeuksellinen vaalivuosi. Alkuvuonna päätettiin kuntavaalien siirtämisestä, ja loppuvuosi kului valmistautuessa historian ensimmäisiin aluevaaleihin. Samalla vuosi oli ensimmäinen kokonainen toimintavuosi koronapandemian vaihtelevissa olosuhteissa.

Kuntavaalien ehdokashankinta käynnistettiin ennätysellisen varhain ja eteni määrätietoisesti paikallisten toimijoiden voimin ympäri Suomen. Heikentyvä koronatilanne sekä maaliskuussa yhä ratkaisemattomat kysymykset erityisesti eristyksessä olevien äänioikeuden toteutumisesta johtivat siihen, että eduskuntapuolueiden puoluesihteerit päätyivät lähes yksimielisesti siirtämään vaalit kesäkuulle. Päätös käytännössä pysäytti ehdokashankinnan loppusuoralla ja heikensi sen viimeistä vaihetta merkittävästi.

Kuntavaalit olivat Keskustalle kaksija-koiset: tulos oli samanaikaisesti lähes voitolta tuntunut ja historiallinen tappio. Puolueen 14,9 prosentin kannatus oli sen historian heikoin kuntavaalitulos, mutta ylitti selvästi vaaleja edeltäneet gallupit. Kuntavaalien jälkeen nähtiin myös hetkellinen kannatuksen nousu. Puolueen asema heikkeni kautta maan, erityisesti sen vahvoilla alueilla, mutta Keskusta säilyi silti suurimpana puolueena 187 kunnassa. Henkistä helpotusta toi myös se, että Perussuomalaiset jäivät tuloksessa Keskustan taakse.

Ehdokkaita Keskusta asetti yhteensä 6871, mikä oli puolueista eniten, vaikka määrä laski 590:llä edellisistä vaaleista. Ehdokkaista 58 prosenttia oli miehiä ja 42 prosenttia naisia, ja keski-ikä oli 54 vuotta. Mukana oli 25 kansanedustajaa. Väestökehitys ja alhaisempi äänestysaktiivisuus puolueen vahvoilla alueilla heikensivät tulosta, samoin koronatilanteen rajoittama kasvokkainen kampanjointi, joka on perinteisesti ollut Keskustan vahvuus. Kampanjoinnin osittainen palautuminen aivan loppuvaiheessa saattoi kuitenkin estää kannatuksen lisäheikkenemisen vaalipäivänä.

Aluevaaleihin Keskusta sai 1466 ehdokasta, kun täydet listat olisivat edellyttäneet 1711 ehdokasta. Ehdokasmäärä jäi vajaaksi erityisesti heikomman kannatuksen alueilla, vaikka joillakin alueilla, kuten Keski-Uudellamaalla, jäätin vain hieman täydestä listasta. Ehdokkaista 54 prosenttia oli miehiä ja 46 prosenttia naisia, ja noin viidennes oli uusia ehdokkaita. Kokonaisuutena ehdokashankinta onnistui, vaikka ehdokasmäärässä puolue jäi neljänneksi suurimmaksi.

Poliittisesti vuosi oli Keskustalle vaativa, mutta siihen sisältyi myös merkittäviä onnistumisia. Kesällä eduskunta hyväksyi sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen pitkälti Keskustan valmisteleman mallin mukaisena. Vuoden lopussa tehtiin lisäksi hävittäjähankintapäätös, joka valmistelussa Keskusta oli vahvasti mukana.

Aluevaaleihin lähdeittäessä Keskustan etuna oli selkeästi myönteinen linja sote-uudistukseen. Vaaliohjelmassa ”Vahvistamme lähipalveluja” esitettiin puolueen keskeiset tavoitteet: vähintään yksi sosiaali- ja terveysasema jokaiseen kuntaan, parempi työarki henkilöstölle sekä sujuva pääsy oikea-aikaiseen hoitoon yhdellä yhteydenotolla. Erityisesti tavoite sote-aseman turvaamisesta jokaiseen kuntaan nousi yhdeksi vaalien keskeisistä teemoista.

2022

Historian ensimmäiset aluevaalit järjestettiin tammikuussa 21 hyvinvointialueella. Koronarajoitukset vaikeuttivat kampanjointia, mutta kuntavaaleista opitut sosiaalisen median käytänteet saatiin nopeasti käyttöön. Keskustan viesti lähipalvelujen vahvistamisesta kuitenkin resonoi, erityisesti pienemmissä kunnissa, joissa pelättiin palvelujen keskittämistä. Tavoite vähintään yhdestä sote-pisteestä joka kuntaan nousi keskeiseksi vaaliteemaksi.

Puolue voitti eri medioiden kannatusmittaukset saavuttaen 19,2 prosentin kannatusosuuden ja jäi vain reilut 2000 ääntä kakkospaikasta. Keskusta oli suurin puolue yhdeksällä hyvinvointialueella ja lisäsi ainoana vakiintuneena puolueena äänimääräänsä edellisiin kuntavaaleihin

verrattuna. Onnistuminen kohotti keskustaväen itsetuntoa ja näkyi myönteisenä vireenä.

Vuoden 2023 eduskuntavaalein ehdokasasettelun ensimmäiset jäsenäänestykset olivat jo maaliskuussa. Ehdokashankinta ja -koulutus muodostuivat toimintavuoden keskeisimmäksi toiminnaksi puolueen tasolla, ja samalla suunniteltiin eduskuntavaalikampanjaa. Eduskuntavaaliohjelma rakentui kuuden teeman ympärille: itsenäinen ja vapaa Suomi, varautuminen, koko Suomi, vakaa talous, perusasioiden peruskoulu ja paremmin voiva Suomi.

Seurakuntavaalit järjestettiin marraskuussa. Vaikka puoluepolitiikan rooli niissä on rajallinen, puolue osallistui valmisteluun. Vaalien äänestysaktiivisuus jäi 12,7 prosenttiin. Keskusta laati vaaleihin ohjelman ”Rakennamme yhteistä koti-

Ei ihan missä sattuu
vaan siellä missä sattuu

Vahvistamme lähipalveluita

Äänestä aluevaaleissa 23.1.
Rösta i valfärdsområdesvalet

seurakuntaa”, jossa korostuivat lähipalvelut, kohtaaminen ja yhteisöllisyys.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan toi sotilaallisen voimankäytön Euroopan sydämeen. Tilanne kiristi ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja johti Suomen hakeutumiseen Naton jäseneksi. Keskusta päätti myönteisestä kannastaan puoluevaltuuston kokouksessa huhtikuussa 2022 laajan sisäisen keskustelun jälkeen.

Sota heijastui myös suomalaisten arkeen. Energian hinnan nousu kiihdytti inflaatiota ja heikensi talouskasvua. Samalla puolueiden kannatusmittaukset elivät. Keskustan kannatus nousi hetkellisesti, mutta painui vuoden aikana historiallisen alhaiseksi, noin 9 prosenttiin. Tästä huolimatta aktiivien motivaatio säilyi vahvana.

2023

Huhtikuussa 2023 käydyissä eduskuntavaaleissa Keskusta koki vakavan vaalitappion saaden 23 kansanedustajaa. Vuodesta 2015 hallitusvastuuta kantanut puolue katsoi velvollisuudekseen siirtyä rakentamaan Suomen tulevaisuutta oppositiosta käsin. Historiallisen alhainen vaalitulos kuitenkin myös voimaannutti keskustalaisia kehittämään yhteistä kansanliikettä ja vahvistamaan suomalaisten luottamusta. Kampanjan keskeinen viesti oli ”Eteenpäin!”, jolla korostettiin tulevaisuususkkoa ja pitkän aikavälin näkökulmaa.

Eduskuntapolitiikassa Keskustan kansanedustajat keskittyivät muun muassa lapsiperheiden arjen, liikenteen ja lähipalvelujen edistämiseen. Samalla kuntien ja hyvinvointialueiden keskustalaiset päättäjät työskentelivät palveluiden saatavuuden turvaamiseksi ja vaihtoehtojen tarjoamiseksi Petteri Orpon hallituksen politiikalle.

Vaalitulos, 11,3 prosenttia, oli Keskustan historian heikoin. Tappion syytä analysoitiin laajasti, ja keskeisiksi tekijöiksi nousivat muun muassa vetovoiman puute, hallitusyhteistyön vaikutukset, epäselvä viestintä sekä toimintaympäristön muutokset. Puoluehallitus hyväksyi analyysin syyskuussa otsikolla ”Puolue vailla vetovoimaa”.

Keskustan kannatuksen paikallaan pysynyt trendi herätti runsaasti keskustelua puolueen tulevaisuudesta. Keskustelu osoitti elävän puolueen kyvyn käsitellä vaikeitakin aiheita ja vahvisti monien halua vaikuttaa siihen, että Suomella olisi selkeämpi suunta kohti 2030-lukua.

Vaalitappiosta seurannut puoluetuen lasku johti henkilöstön lomautuksiin puoluetoimistossa ja useissa piirijärjestöissä. Syyskuun puoluekokouksessa valittiin myös uusi puoluesihteeriksi, kun Antti Siikaaho valittiin tehtävään Riikka Pirkkalaisen luovuttua siitä kesken kauden.

Syyskuussa 2023 keskustaväki kokoontui Turun messuhalliin nimeämään tohtori Olli Rehnin Suomen Keskustan presidenttiehdokkaaksi. Päätös huipensi kesän aikana tehdyn työn. Kesä–syyskuun aikana järjestettiin satoja tilaisuuksia, joissa kerättiin yli 20 000 kannattajakorttia Rehnin ehdokkuuden tueksi. Puoluekokouksen jälkeen käynnistyi laaja kampanja, joka lisäsi myös paikallisyhdistysten aktiivisuutta. Eduskuntavaalien jälkeinen toimintaväsymys muuttuikin presidentinvaalikampanjan myötä selväksi toimintatarmoksi.

Kesän aikana käynnistyi työ Keskustan järjestöllisen strategian kehittämiseksi – ensimmäistä kertaa sitten 1980-luvun alun näin laajassa mittakaavassa. Vuoden 2023 aikana Keskustassa toimi 21 piiri-järjestöä ja lähes 1900 jäsenyhdistystä. Hyvinvointialueilla Keskustan mandaatilla toimi liki 300 valtuutettua, ja kuntien sekä kaupunkien valtuustoissa noin 2450 luottamustehtävään valittua päättäjää.

Keskusta vaikutti keskeisesti Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen aseman vahvistamiseen hallitusvastuussa ollessaan. Tämä työ konkretisoitui huhtikuun 4. päivänä, jolloin Suomi liittyi Pohjois-Atlantin puolustusliitto Natoon.

2024

Keskustan järjestöaktiivien ja jäsenten määrätietoisesta työstä suomalaisen luottamus Keskustaa kohtaan kasvoi toimintavuoden aikana. Puolue vaikutti johdonmukaisesti paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla sekä Euroopan parlamentissa, tarjoten talouspolitiikan vaihtoehtoa hallituksen linjalle ja puolustaen lähipalveluita kaikissa vaikuttamisen paikoissa. Tuhannet Keskustan tunnusten alla toimivat luottamushenkilöt

tekivät määrätietoisesti työtä sen eteen, että puolueen tavoitteet etenivät.

Puoluekokous Jyväskylässä kokosi yhteen yli 2000 osallistujaa. Kokouksessa linjattiin sadoista keskeisistä yhteiskunnallisista kysymyksistä ja käynnistettiin merkittäviä ohjelmallisia hankkeita suomalaisen suunnan kehittämiseksi. Samalla puoluekokous valitsi puheenjohtajaksi kansanedustaja Antti Kaikkosen.

Presidentinvaaleissa Keskustan asettaman ehdokkaan, tohtori Olli Rehnin, kampanja herätti laajaa kiinnostusta kampanjan siirtyessä debattivaiheeseen. Hän onnistui televisioesiintymisissään ja erottui kärkiehdokkaista ottamalla vahvasti kantaa työmarkkinarauhan ja julkisen talouden kysymyksiin. Näiden teemojen yhdistymisen rennompaan somemarkkinointiin näkyi myös kannatuksen kasvuna.

Toisen kierroksen paikka jäi kuitenkin saavuttamatta. Rehnin kampanjaa pidettiin onnistuneena, ja slogan ”Vakaa kuin kallio” käänsi ehdokkaan vakauden vahvuudeksi epävarmassa maailmantilanteessa. Kampanjassa nähtiin kuitenkin myös puutteita: johtavien ehdokkaiden haastaminen alkoi liian myöhään, ja ehdokkaan tunnettuus

arvioitiin liian optimistisesti. Rehnin 15,5 prosentin kannatus ylitti selvästi puolueen aiemman eduskuntavaalikannatuksen, ja kampanja onnistui erityisesti kaupunkien ja nuorten äänestäjien tavoittamisessa. Perinteisillä tukialueilla tulos jäi vaatimattomammaksi.

Organisatorisesti kampanjassa oli haasteita puolueen ja valitsijayhdistyksen toimijoiden yhteensovittamisessa. Vaikka kampanja saatiin tammikuussa hyvään vauhtiin ja julkisuus oli myönteistä, kokonaisuus käynnistyi liian myöhään suhteessa kilpailuun, jossa median huomio keskittyi loppuvaiheessa muihin kärkiehdokkaisiin.

Euroopan parlamentin vaalit osoittivat keskustalaisten viestien saavan kannatusta. Vuoden ensimmäisen puoliskon vaalit sekä niihin liittynyt aktiivinen toiminta toivat puolueeseen uusia jäseniä. Kampanjan slogan ”Ryhtiä Eurooppaan” korosti Euroopan vastuuta omasta turvallisuudestaan ja talouskehityksestään. Keskusta saavutti vaaleissa 11,8 prosentin kannatuksen, säilytti kaksi paikkaansa ja paransi sijoitustaan neljänneksi suu-

rimmaksi puolueeksi, vaikka tulos jäikin edellisiä eurovaaleja heikommaksi.

Hyvinvointi- ja aluevaalien keskeisenä poliittisena teemana oli hyvinvointiyhteiskunnan ja lähipalveluiden puolustaminen. Kuntien ja hyvinvointialueiden rahoitus-tilanteen heikkeneminen johti voimakkaaseen kritiikkiin hallituksen politiikkaa kohtaan. Keskusta jätti eduskunnalle välikysymyksen sosiaali- ja terveystalouden turvaamiseksi. Kuntataloutta rasitti myös valtionosuusuudistuksen viivästyminen, ja arvioiden mukaan yhä useampi kunta on ajautumassa tilanteeseen, jossa valtionosuudet ovat negatiiviset.

Puheenjohtaja Antti Kaikkonen kiteytti puolueen työn kolmeen keskeiseen tavoitteeseen: parhaan vaihtoehdon rakentamiseen, suomalaisten kohtaamiseen ja vahvan joukkuehengen luomiseen. Loppuvuonna puolueen kärkitavoitteiksi muotoutuivat talouskasvun vahvistaminen ja palveluiden turvaaminen.

Jyväskylän puoluekokous päätti myös käynnistää periaateohjelman uudistamisen sekä Suunta Suomelle -ohjelman valmistelun. Nämä kokonaisuudet val-

mistuvat vuonna 2026 ja muodostavat perustan vuoden 2027 eduskuntavaaliohjelmalle.

2025

Suomalaisten luottamus Keskustaan vahvistui vuoden 2025 aikana. Yhä useampi koki puolueen tarjoaman linjan Suomen paremmasta suunnasta varteenotettavaksi vaihtoehdoksi, ja iskulause ”Vaihda keskelle” näyttäytyi äänestäjille selkeänä ja raikkaana.

Kehitys konkretisoitui kevään 2025 kunta- ja aluevaaleissa, joissa Keskusta menestyi niin, että ensimmäistä kertaa 2000-luvulla sen kannatus nousi suhteessa aiempiin vastaaviin vaaleihin. Kuntavaaleissa kannatus oli 16,4 prosenttia, mikä merkitsi 1,5 prosenttiyksikön kasvua edellisiin vaaleihin verrattuna – ensimmäinen kasvu sitten vuoden 2004.

Vaihda
keskelle.

Keskusta

keskusta.fi/vaalit
Vaalipäivä sunnuntai 13.4.2025. Ennakkodäänestys kotimaassa 2. - 8.4.2025.

Aluevaaleissa tulos oli 19,3 prosenttia, ja kannatus kasvoi niukasti 0,1 prosenttiyksikköä. Puolueen esitystapa koettiin laajasti äänestäjiä puhuttelevaksi.

Vaalien myötä kuntien valtuustoissa ja hyvinvointialueilla aloitti luottamustöissään tuhansia uusia keskustalaisia päättäjiä. Myös puolueen jäsenkehitys oli vahvaa: vuonna 2025 Keskustaan liittyi yli 2000 uutta jäsentä, mikä on vuosikymmenen ennätys.

Ehdokasasettelussa Keskusta oli edelleen vahva. Kuntavaaleissa ehdokkaita oli 6067, mikä oli puolueista suurin määrä, vaikka kokonaismäärä laski edellisistä vaaleista. Aluevaaleissa ehdokkaita oli 1430, eli hieman vähemmän (-37) kuin vuoden 2022 aluevaaleissa.

Äänestysaktiivisuus nousi molemmissa vaaleissa. Kuntavaaleissa nousua kertyi vajaan prosenttiyksikön verran (54,3 prosentista 55,1 prosenttiin) ja aluevaaleissa yli neljä prosenttiyksikköä (47,5 prosentista 51,7 prosenttiin). Samalla tuplavaalit lisäsivät merkittävästi hylättyjen äänten määrää, mikä pienensi aluevaaleissa hyväksytyjen äänien kasvun 2,4 prosenttiyksikköön. Vaikka hylättyjen äänten tarkkaa vaikutusta lopputulokseen on mahdotonta arvioida, on selvää, että kaksoisvaalien äänestyskäytäntöjä tulee jatkossa kehittää äänestäjän kannalta selkeämmiksi.

Vaalien rinnalla puolue keskittyi kahteen merkittävään ohjelmatyöhön: uuden periaateohjelman valmisteluun sekä Suunta Suomelle -ohjelmaan. Aluevaaliohjelmassaan Keskusta painotti lähipalveluiden puolustamista, palveluiden uudistamista sekä hoidon jatkuvuuden turvaamista moniammatillisilla tiimi- ja perhelääkärimalleilla. Puolue onnistui vaaleissa profiloitumaan keskittämisen vastustajana ja lähipalveluiden puolustajana.

Puoluekokous Tampereella vuonna 2004

– Keskusta marssi yksituumaisesti

Suomen Keskustan 70. puoluekokous pidettiin Tampereella 18.-20.6.2004 Metro-Auto Areenalla ja viereisellä kauppapaikalla. Keskusta oli tuolloin 55 kansanedustajalla suurin puolue. Pääministerinä ja puheenjohtajana toimi edellisvuonna ”poikkeustilanteessa” valittu Matti Vanhanen. Hänen lisäksi hallituksessa oli seitsemän muuta keskustaministeriä. Viikkoa ennen puoluekokousta europarlamenttivaalien ääniharava oli Anneli Jäätteenmäki. Nykyinen tasavallan presidentti Alexander Stubb sai 34 000 ääntä vähemmän. Ei ollut siis ihme, että puoluekokouksen tunnelmaa voi kuvata hyvin sanoilla tyytyväisyys ja kiitollisuus. Katse kohti syksyn kuntavaaleja oli hyvin luottavainen. Päääänenkannattaja Suomenmaa kirjoitti, että keskusta marssi yksituumaisesti.

Yksituumaisuus oli niin vankkaa, että puolueen johtopaikoista ei käyty yhtään äänestystä. Ennen kokousta suurin keskustelu käytiinkin siitä, kuinka Vanhanen ehtii EU-kokouksista Tampereelle vai ehtiikö lainkaan. Hän ehti ihan hyvin. Noin 3000 kokousosanottajaa (virallisia 1813) saivat kuulla Vanhasen toivoneen Keskustalle pitkää hallitusikää. Niin siitä tulikin, kaksi hallituskautta.

Puoluekokouksen järjestäminen oli Pirkanmaan piirille suuri ponnistus. Edelli-

nen Tampereella järjestetty oli ollut vuonna 1968. Talkoolaisia oli noin 300. Suomenmaan jälkihaastattelussa totesin, että puoluekokouksen tarjosi pirkanmaalainen talkooväki. Meillä oli yhteiset paidat, lippislipat ja jopa oma parkkikiekkko. Hyvissä ajoin olimme tehneet sopimuksen työnjaosta ja rahaliikenteestä puoluetoimiston kanssa. Puoluesihteri Eero Lankian sanaan saattoi hyvin luottaa. Lippumarssi jouduttiin saateen vuoksi lyhentämään.

Ns. ukkopiiri teki tiivistä yhteistyötä keskustanaisten piirin kanssa. Me olimme tyytyväisiä niin väkimäärään kuin taloudelliseen tulokseen. Yleisjohto ja organisointi oli allekirjoittaneen lisäksi piirin puheenjohtajalla Hannu Kopolalla, majotusvastuu toimistosihteri Maire Höylällä ja ruokavastuu keskustanaisten piirin toiminnanjohtajalla Pirkko Vuolteella.

Puoluekokouksen yhteydessä oli monia oheistapahtumia. Jo puoluekokousta edeltävänä keskiviikkona jokaiseen tamperelaiskotiin jaettiin Suomenmaa. Minulla oli suuri kunnia kirjoittaa pääkirjoitus, jonka otsikkona oli ”Tampereella on hyvä imago”. Kirjoitin lehteen myös pakinan nimimerkillä Pumpulitehtaan Ulla. Ensimmäisen kauden kansanedustaja Mikko Alatalo kirjoitti kolmossivun jutun ”Kaikem paree Tampere”.

Oheisohjelmina olivat seminaaritapaamisten lisäksi Mikko Alatalon konsertti, tanssit, risteily Pyhäjärvellä, kirkkoilta, tikkakisa, ministerivierailuja. Tampereen Pyrintö järjesti samaan aikaan Ratinassa yleisurheilun Finland Junior Gamesit. Kuljetin avajaispuhujaksi kulttuuriministeri Tanja Karpelan ja palkintojenjakajaksi kauppa- ja teollisuusministeri Mauri Pekkarisen.

Jos on vuoden 2004 puoluekokous enää vain muisto, niin on myös kokoustila Metro-Auto Areena. Se purettiin vuonna 2021. Paikalla on nyt kerrostaloja ja vie-

ressä kauppakeskus. Ruokailu- ja aputilana toiminut kauppaoppilaitos on edelleen paikallaan. Se on osa Tampereen seudun ammattiopistoa nimellä Tredu Sammonkatu.

Jouni Koskela toimi Keskustan Pirkanmaan piirin toiminnanjohtajana 1988–2005

Maalaisliiton puheenjohtaja Filip Saalasti Tampereen kaupungin palveluksessa – kohtalokas kevät 1918

Filip (Filippus) Saalasti
s. 6.6.1866 Suomenniemellä,
k. 5.4.1918 Tampereella

agrologi, meijerikoulun johtaja, maanviljelyskonsulentti, opettaja, maanviljelijä, Tampereen kaupunginagronomi, kansanedustaja, Maalaisliiton keskuhallinnon jäsen, Maalaisliiton puheenjohtaja

Vuonna 1912 Tampereella paljastui Pohjoismaiden suurin kavallus, jonka yhtenä seurauksena oli Hatanpään kartanon myynti Tampereen kaupungille. Kaupungista tuli yksi Suomen suurimmista viljelysmaan omistajista. Kesällä 1915 kaupunki palkkasi kaupunginagronomin eli tilanhoitajan. Tehtävään valittiin Filip Saalasti. Hän oli tuolloin Maalaisliiton

varapuheenjohtaja ja istuva kansanedustaja Oulun läänin eteläisestä vaalipiiristä (kansanedustajana 1910–1917). Saalasti asettui perheineen (vaimo ja kuusi lasta) Tampereelle.

Saalasti hoiti Hatanpään tilaa sekä toiminnallisesti että taloudellisesti hyvin. Hän saarnasi mauskoa periaatteella ”jokaiselle maata viljeltäväksi”. Hän muun muassa edisti kasvitarihapatien jakoa kaupunkilaisille. Saalasti kuului 30.4.1916 perustetun Tampereen (myöhemmin Hatanpää) siirtolapuutarhayhdistyksen hoitokuntaan. Siirtolapuutarhatoiminnalla haluttiin edistää kaupunkilaisten omavaraista elintarviketuotantoa. Sillä nähtiin olevan kansanterveyttä ja siveellisyyttä edistävä vaikutus. Saalasti toimi myös perustetun maa-

taloustuottajain MTK-Pohjois-Hämeen johtokunnassa varajäsenenä.

Maalaisliiton puheenjohtajaksi kaupunginagronomi Filip Saalasti valittiin 12.4.1917. Hän ei asettunut ehdolle syksyn 1917 eduskuntavaaleissa, mutta kirjoitti pienviljelijöihin ja torppareihin vedonneen vaaliohjelman. Maalaisliiton vaalivoitto vaikutti oleellisesti siihen, että sosialidemokraattinen puolue menetti yksinkertaisen enemmistönsä eduskunnassa.

Porvareihin luettu Saalasti ja Hatanpään tila joutuivat vuoden 1917 lopulla ja vuoden 1918 alussa Tampereen kapinallisten viha- ja ryöstötoimien kohteeksi. Puna-kaartin vallankumousoikeuteen tuomiolle joutunut Saalasti pääsi kuitenkin vapaaksi hoitamaan tilaa.

Valkoisen armeijan hyökätessä punakaartien hallitsemaan kaupunkiin joutui Hatanpään kartano taistelualueeksi. Saalasti kirjoitti päiväkirjassaan maaliskuun lopun 1918 vapaussodan taapahtumista muun muassa, että hänen perheensä lähti pakoon Hatanpään piharakennuksiin yhden tykinammuksen osuessa heidän kotiinsa. Punaisten tykistön ampumia osumia tuli myös puutarhurin asuntoon, konttorirakennukseen ja muonamiesrakennukseen. Kartanon alueella

Idmanin huvilassa sijaitsi myös Punaisen Ristin sotasairaala, missä hoidettiin niin punaisia kuin valkoisia.

Tampereen kaupungin terveystoimikunnan kertomus vuodelta 1918 kertoo, miten Hatanpään alue joutui eristyksiin kaupungista taistelujen yltyessä: ”Agronomi Saalasti, joka reippaudellaan, intoimisyydellään ja leikillisyydellään virkisti suuresti ympäristöään, koetti parhaansa mukaan avustaa piiritysjoukkoja, tähyttellen kaukoputkella konttorirakennuksen ullakolta punaisten asemia ja antaen tarpeellisia tietoja, valvoen monta yötä ja vilustutti itsensä. Keuhkokuumetta, joka seurasi, ei hän jaksanut kestää, vaan kuoli 5.4. viereisessä Punaisen Ristin sairaalassa.”

Saalasti haudattiin Pohjois-Pohjanmaalle Limingan hautausmaalle 20.4.1918. Hautamuistomerkissä lukee ”Ystäväiltä ja aatetovereilta.”

Filip Saalasti oli ainoa puoluejohtaja, joka menetti henkensä sodan seurauksena vuosien 1917–1918 aikana itsensäsiittensä aamunkoitossa kamppailleessa Suomessa.

Jouni Koskela

Bussikuljetukset, julkinen liikenne ja paikoitus

Kokouspaikan ja hotelleiden välillä järjestetään bussikuljetuksia seuraavasti:

Bussiin noustessa esitettävä Messukeskuksesta ennakkoon ostettu lippu.

▣ **Perjantai 5.6. klo 17.30 (mikäli kokous venyy, 15 min. kokouksen päättymisen jälkeen), 4 bussia**

▣ **Perjantai 5.6. klo 19.45 (viimeisen oheistapahtuman päättymisen jälkeen), 2 bussia**

Bussi 1

Ajoreitti Messukeskus - Hämeenpuiston Scandic - Hotelli Rosendahl

Bussi 2

Ajoreitti Messukeskus - Hotelli Ilves (Koskipuiston Scandic jää pois Ilveksellä)

Bussi 3

Ajoreitti Messukeskus - Scandic City - Scandic Postitalo - Tammer

Bussi 4

Ajoreitti Messukeskus - Hotelli Tornii (Scandic Station, Lapland Arena, Lapland Tampere)

▣ **Perjantai 5.6. klo 17.30, 2 bussia (valiokuntien jäsenille)**

Ajoreitti Messukeskus - Tampere-talo
Tämä on ilmainen kuljetus ja tarkoitettu valiokuntien jäsenille.

▣ **Lauantai 6.6. klo 8.00 ja klo 8.45 (porrastetut lähdöt), 2 bussia klo 8 ja 2 bussia klo 8.45 (samat bussit tekevät kaksi lenkkiä)**

Bussi 1 / Reitti 1

Klo 8.00 Hotelli Rosendahl

klo 8.05 Scandic Hämeenpuisto

klo 8.10 Hotelli Ilves (tähän voi tulla lähialueen hotelleilta)

--- > Messukeskus klo 8.30

Bussi 1 / Reitti 2

klo 8.45 Scandic Hämeenpuisto

klo 8.55 Hotelli Ilves (tähän voi tulla lähialueen hotelleilta)

--- > Messukeskus klo 9.15

Bussi 2 / Reitti 1

klo 8.00 Hotelli Tornii (tähän voi tulla hotelleista Villa, Station ja Lapland Arena)

klo 8.10 Lapland Tampere

--- > Messukeskus klo 8.30

Bussi 2 / Reitti 2

klo 8.45 Hotelli Tornii (tähän voi tulla hotelleista Villa, Station ja Lapland Arena)

klo 8.55 Lapland Tampere

--- > Messukeskus klo 9.15

▣ **Lauantai 6.6. klo 18.30 (mikäli kokous venyy, 15. min kokouksen päätymisen jälkeen), 4 bussia**

Bussi 1 Ajoreitti Messukeskus - Hämeenpuiston Scandic - Hotelli Rosendahl

Bussi 2 Ajoreitti Messukeskus - Hotelli Ilves (Koskipuiston Scandiciin menevät jäävät pois Ilveksellä)

Bussi 3 Ajoreitti Messukeskus - Scandic City - Scandic Postitalo - Tammer

Bussi 4 Ajoreitti Messukeskus - Hotelli Tornin (Scandic Station, Lapland Arena, Lapland Tampere)

▣ **Sunnuntai 7.6. klo 7.45 ja klo 8.00 (porrastetut lähdöt), 2 bussia klo 7.45 ja 2 bussia klo 8.00**

Bussi 1
klo 7.45 Hotelli Rosendahl
klo 7.50 Scandic Hämeenpuisto
klo 8.00 Scandic City (Postitalo tulee tähän)
--- Messukeskus klo 8.15

Bussi 2
klo 7.45 Hotelli Tornin
(hotelleista Villa ja Station tullaan tähän)
klo 7.55 Lapland Tampere
----- > Messukeskus klo 8.15

Bussi 3
klo 8.00 Hotelli Ilves
(Koskipuiston Scandic)
----- > Messukeskus klo 8.20

Bussi 4
klo 8.00 Hotelli Tornin
(hotelleista Villa ja Station tullaan tähän)
klo 8.05 Lapland Arena
----- > Messukeskus klo 8.25

▣ **Sunnuntai 7.6. n. klo 13.30-14.00, 8 bussia**

Ajoreitti Messukeskus- Marssin lähtöpiste Hämeenpuistossa.

Neljä bussia ajaa Messukeskus - Marssin lähtöpiste

Bussit odottavat marssin ajan lähellä keskustoria jonka jälkeen ajavat Rautatieasemalle.

Bussilippujen ostaminen

Edellä mainitut kuljetukset ovat maksullisia. Bussilippuja myydään kokouspaikan lipunmyyntipisteessä.

Lipun hinta 25 e ja se sisältää em. viisi kuljetusta. Lippu tulee säilyttää ja esittää kuljettajalle/talkoolaiselle bussiin noustessa.

Mikäli lippua ei ole, talkoolainen myy uuden lipun hintaan 10 e/suunta (**bussissa maksu käteisellä, varaa tasarahaa**).

Lipunmyyntipisteessä lipun voi maksaa myös kortilla.

Omalla autolla kokoukseen saapuvat

Kokouspaikalla messu- ja urheilukeskuksessa (os. Ilmailunkatu 20) on riittävästi paikoitustilaa.

Paikoitus kokouspaikalla on maksullinen. Paikoituslipun hinta on 10 e/päivä. Paikoituslippuja myyvät liikenteen ohjaajat. **Maksu käteisellä, varaathan tasarahaa.**

Ruuhka-aikaan (esim. perjantaina illasta) omalla autolla ajavia suositellaan välttämään Hatanpään valtavyölyä ja ajamaan Tampereen keskustaan ennemmin moottoritien kautta (valtatie 3 à Viinikan liittymä).

Julkinen liikenne

Mikäli haluat käyttää kaupungin busseja, voit matkustaa messukeskukselta Tampereen keskustaan ja toisin päin Tampereen kaupungin liikenteen bussilla (Nysse) seuraavilla bussilinjoilla: 101, 12, 30 ja 32.

Huom. bussilinjat 101 ja 12 kulkevat messukeskuksen edestä kun taas bussilinjat 30 ja 32 kulkevat Härmälänrannan kautta, josta on noin 800 metrin kävelymatka messukeskukselle.

Reitit ja aikataulut:

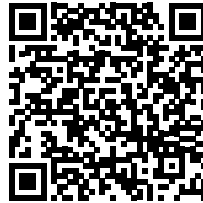
Bussilinja 101 (Messubussi, Messukeskus-Keskustori): <https://reittiopas.tampere.fi/linjat/tampere%3A101/pysakit/tampere%3A101%3A0%3A01>

Bussilinja 12 (pysäkki Messukeskus A): <https://www.nysse.fi/aikataulut-ja-reitit.html?state=/fi/line/12/3>

Bussilinja 30 (pysäkki Härmälänranta): <https://www.nysse.fi/aikataulut-ja-reitit.html?state=/fi/line/30/3>

Bussilinja 32 (pysäkki Härmälänranta) <https://www.nysse.fi/aikataulut-ja-reitit.html?state=/fi/line/32/3>

Kaupungin bussiliikenteen kertalipun hinta on 2,80 euroa suunta. Maksu suoritetaan bussissa lähimaksulla tai Nysse:n mobiilisovelluksessa.

Taksi

Taksi maksaa Tampereen keskustasta kokouspaikalle noin 20-25 euroa ja sen tilaaminen tapahtuu numerosta **0100 4131** (Taksi Tampere). Ajoaika on noin 15 minuuttia.

Messukeskuksella taksitolppa ja invataksipiste sijaitsevat pääsisäänkäynnin edessä.

Puoluekokouksen puhelinluettelo

Päätoimikunnan puheenjohtaja
Antti Siika-aho 050 575 4118

Puoluekokouksen projektipäällikkö
Pekka Reponen 050 4444 888

Puoluekokouksen tila- ja tekniikka
Arttu Laaksonen 050 325 4992

Puoluekokouksen viestintä
Juha Määttä 050 388 0004

Puoluekokouksen info
Taina Ketvel 040 849 2423

Puoluekokouksen sihteeristö

Puoluekokouksen pääsihteeri
Merja Perälä 050 388 0030

Menettelytapavaliokunta
Marko Soini 045 205 0677

Järjestövaliokunta
Jukka Saarimäki 050 343 3825

Aloitevaliokunta
Juha Määttä 050 388 0004

Periaateohjelmavaliokunta
Pauliina Maukonen 050 573 5353

Uusi Suunta Suomelle -valiokunta
Ilkka Miettinen 050 566 6189

Poliittinen valiokunta
Jirka Hakala 050 388 0016

Turvallisuusorganisaatio

Turvallisuuspäällikkö
Ari Kuusela / Aican 045 654 9499

Ensiapuvastaava - 9lives
Sh Susanna Lehtimäki 040 509 3441

Liikennejärjestelyt
Hannu Koivunen 0400 712 786

Häirintäyhdyshenkilöt
Eemeli Rajala 040 7565644,
Jenna Wahlsten 050 3578860

Piirin toiminnanjohtaja/talkoolaiset
Janne Riitakorpi 040 767 3419

Lippumarssin johtaja
Mikko Kärki 050 360 2256

Tampereen Messut -konsernin henkilöstö

Tuottaja/ yhteyshenkilö Sasa Metz/ Finland Events, puh 040 619 5216

Tuottaja/ yhteyshenkilö
Milla Paananen/ Finland Events,
puh 040 653 4698 tai
hallipäällikkö 050 351 6500 torilla su

Päivystys tapahtuman ajan/
hallipäällikkö 050 351 6500

Tuottajien esihenkilö/ Päivystys
liiketoimintajohtaja Susanna Nipuli
040 775 5699

Hallipäälliköiden esihenkilö /
päivystys Hanne Weckman 040 195 6291

Finnresta: Ravintolatoimenpäällikkö
Sanna Elonen 040 482 00 28

Lippulaulu

Sanat: V.A. Koskenniemi
Sävel: Yrjö Kilpinen 1918

Siniristilippumme,
sulle käsin vannomme, sydämin:
sinun puolestas elää ja kuolla
on halumme korkehin.
Kuin taivas ja hanki Suomen
ovat värisi puhtahat.
Sinä hulummas mieleemme nostat
ja kotimme korotat.

Isät, veljet verellään
vihki sinut viiriksi vapaan maan.
Ilomiellä sun jäljessä käymme
teit' isäin astumaan.
Sun on kunnias kunniamme,
sinun voimasi voimamme on.
Sinun kanssasi onnemme jaamme
ja iskut kohtalon.

Siniristilippumme,
sulle valan vannomme kallihin:
sinun puolestas elää ja kuolla
on halumme korkehin.

Maamme

Sanat: J L Runeberg, suomennos Paavo Cajander
Sävel: Fredrik Pacius 1848

Oi maamme, Suomi, synnyinmaa!
Soi sana kultainen!
;:Ei laaksoa, ei kukkulaa,
ei vettä rantaa rakkaampaa
kuin kotimaa tää pohjoinen.
Maa kallis isien.:;

Sun kukoistukses kuorestaan
kerrankin puhkeaa;
;:viel' lempemme saa nousemaan
sun toivos, riemus loistossaan,
ja kerran laulus, synnyinmaa
korkeemman kaiun saa.:;

Kesäpäivä Kangasalla

Sävel: Gabriel Linsen
Sanat:: Sakari Topelius
Suomeksi: PJ Hannikainen

Mä oksalla ylimmällä
oon Harjulan seljanteen;
niin kauas kuin silmään siintää,
näen järviä lahtineen.
Kas, Längelmävesi tuolla
voin hopeisin hohtelee,
ja Roineen armaiset aallot
sen rantoa hyväelee

Mä vain olen lintu pieni,
ja siipeni heikot on;
vaan oisinko uljas kotka,
niin nousisin lentohon
ja nousisin taivoon asti
Luo Jumalan istuimen.
Ja nöyrin, hartahin mielin
näin laulaisin rukoellen:

Oi, taivahan pyhä Herra,
sä Isämme armias!
Ah, kuink on sun maasi kaunis,
kuink ihana taivahas!
Sä järveimme säihkyellä
suo lempemme tulta vaan!
Oi, Herra, intoa anna
ain maatamme rakastamaan!

Keskustan vaaliristeily on myynnissä NYT!

**Varaa paikkasi osoitteesta
keskusta.fi/risteily**

Varaa ajoissa paikkasi vaaliristeilylle, jossa yhdistyy ajankohtainen poliittinen keskustelu, verkostoituminen ja viihde!

Risteily on täydellinen tilaisuus ehdokkaille, kunta- ja aluepäättäjille, järjestötoimijoille ja tukitiimeille kehittää osaamistaan sekä vaihtaa ajatuksia tulevien vaalien tärkeistä kysymyksistä.

**30.-31.1.2027 Tallink Silja Victoria I
Helsinki-Tallinna-Helsinki**

Takaisin sisällysluetteloon